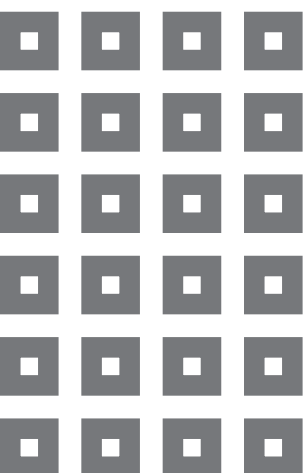

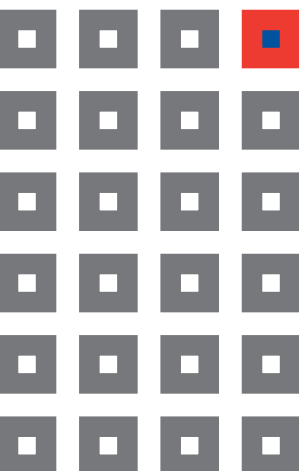
- Gemeente Molenwaard
- Bestemmingsplan “*Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout, gemeente Molenwaard*”
- Vastgesteld

Gemeente Molenwaard

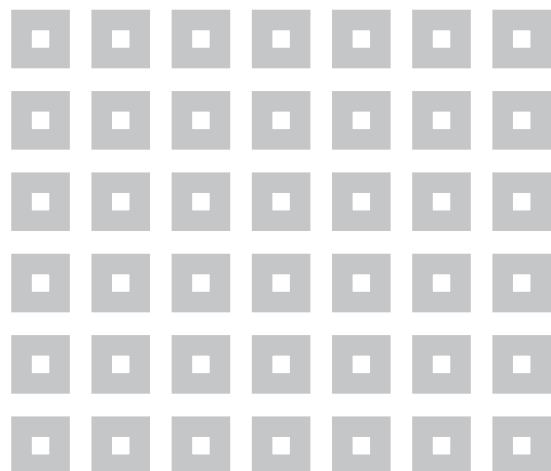
Bestemmingsplan “*Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout, gemeente Molenwaard*”

Vastgesteld

Inhoud:

- toelichting
- regels
- verbeelding van de geometrische plaatsbepaling

werknummer: 793.001.00

datum: 4 juli 2017

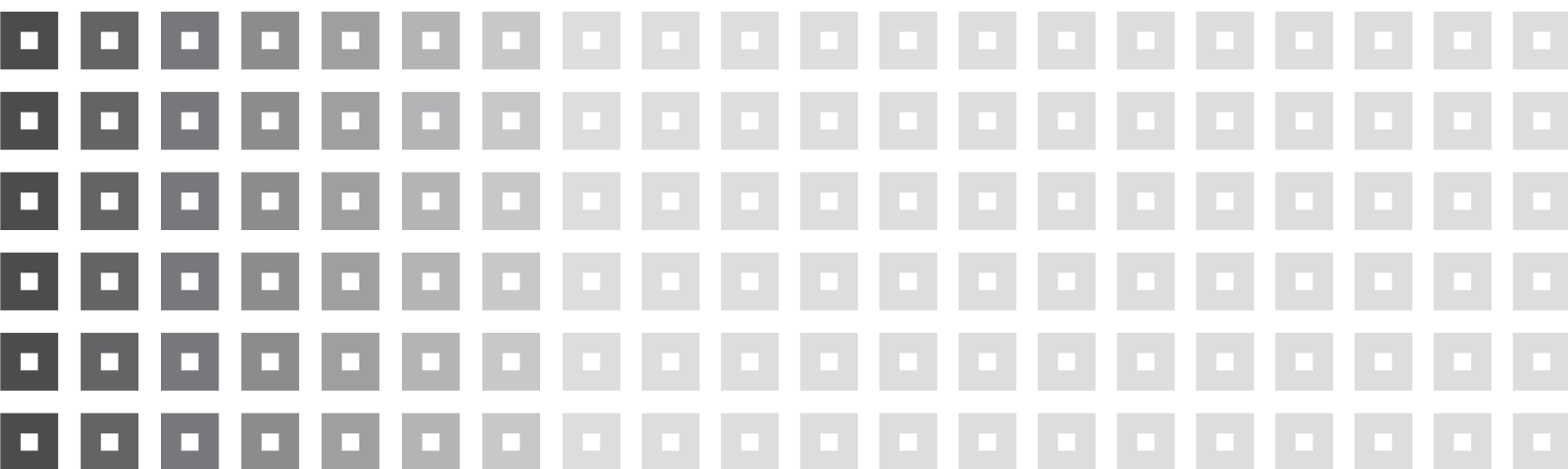
bestand: J:\793\001\00\3.projectresultaat\d. vaststelling

Procedureoverzicht

Fase	Datum
Concept	juli 2015
Voorontwerp	8 maart 2016
Ontwerp	28 november 2016
Vaststelling	4 juli 2017

KuiperCompagnons BV

Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw, Architectuur, Landschap
Rotterdam

Procedureoverzicht

	Datum	Opmerkingen
<i>Eerste concept</i>	juni 2015	
<i>Tweede concept</i>	december 2015	
Voorontwerp	8 maart 2016	
Ontwerp	28 november 2016	
Vaststelling	4 juli 2017	

Inhoudsopgave van de toelichting	blz.
1 Inleiding	1
1.1 Bij het plan behorende stukken	3
1.2 Ligging en begrenzing plangebied	3
1.3 Vigerende bestemmingsplannen	3
1.4 Aanleiding en doel van het plan	3
1.5 Leeswijzer	5
2 Planbeschrijving	7
2.1 Bestaande situatie	7
2.2 Ontwikkelingen	11
2.3 Juridische planbeschrijving	23
3 Ruimtelijke Ordening	33
3.1 Rijksbeleid	33
3.2 Provinciaal beleid	35
3.3 Regionaal beleid	42
3.4 Gemeentelijk beleid	45
4 Mobiliteit	53
4.1 Kader	53
4.2 Onderzoek	54
4.3 Conclusie	58
5 Natuur	59
5.1 Kader	59
5.2 Onderzoek	64
5.3 Conclusie	78
6 Water	81
6.1 Kader	81
6.2 Onderzoek	84
6.3 Conclusie	91
7 Archeologie en cultuurhistorie	93
7.1 Archeologie	93
7.2 Cultuurhistorie	97
8 Milieu	105
8.1 Algemeen	105
8.2 M.e.r.-beoordeling	105
8.3 Bodemkwaliteit	107
8.4 Akoestische aspecten	108
8.5 Luchtkwaliteit	109
8.6 Bedrijven en milieuzonering	112
8.7 Externe veiligheid	113

9	Uitvoerbaarheid en handhaving	119
9.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	119
9.2	Economische uitvoerbaarheid	119
10	Inspraak en overleg	121
10.1	Inspraak	121
10.2	Overleg	121
10.3	Vervolgprocedure	121

Separate bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1:	Aanpak visitormanagement werelderfgoed Kinderdijk, BLOC, d.d. 12 april 2015
Bijlage 2:	Beheerplan bijzondere natuurwaarden Boezems Kinderdijk, Royal Haskoning/DHV, d.d. 30 juni 2015
Bijlage 3:	Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout; Managementplan, land-id, d.d. maart 2015
Bijlage 4:	Gebiedsvisie Kinderdijk, H+N+S Landschapsarchitecten, d.d. november 2013
Bijlage 5:	Haalbaarheidsstudie waterwinputten, Oasen
Bijlage 6:	Voortoets bestemmingsplan; werelderfgoed Kinderdijk ñ Elshout, Antea Group, projectnr. 405993, d.d. 1 februari 2016
Bijlage 7:	Nota beantwoording inspraak en vooroverleg, gemeente Molenwaard
Bijlage 8:	Quicksan soortenbescherming J.U. Smitgemaal te Kinderdijk, Antea Group, projectnr.: 405993, d.d. 30 januari 2017
Bijlage 9:	Nota van zienswijzen Ontwerpbestemmingsplan ðWerelderfgoed Kinderdijk-Elshoutñ gemeente Molenwaard, d.d. 4 juli 2017

Samenvatting

Inleiding

Aanleiding

Aanleiding voor het opstellen van het onderhavige bestemmingsplan is om de gewenste ontwikkelingen in het molengebied van Kinderdijk mogelijk te maken. Deze ontwikkelingen zijn nodig om de verwachte bezoekersaantallen in de komende jaren goed te kunnen ontvangen.

Belang

De gemeenteraad moet een goede afweging maken tussen het bieden van een juridische regeling waarmee de gewenste ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt en het afwegen van individuele, bedrijfs- en maatschappelijke belangen en overige belangen vanuit de omgeving. In het bijzonder gaat het dan om de natuurlijke waarden in het gebied en de leefbaarheid van het dorp Kinderdijk. Omdat nieuwe voorzieningen een gebied wel aantrekkelijker maken, is het niet uit te sluiten dat een deel van de toename van bezoekers ook ontstaat door de nieuwe ontwikkelingen. Diezelfde ontwikkelingen zorgen er ook voor dat door de verbeterde mogelijkheden ook een toename van betalende bezoekers gerealiseerd kan worden. Deze betalende bezoekers kunnen gestuurd worden in hun bezoek aan het Werelderfgoed. Spreiding in tijd en ruimte zorgt voor een afname van overlast in en buiten het Werelderfgoed. Dit bestemmingsplan biedt hiermee de basis om in de toekomst het Werelderfgoed daadwerkelijk te behouden en versterken.

Kader

In het plangebied gelden, voor inwerkingtreding van dit bestemmingsplan, de bestemmingsplannen Buitengebied Nieuw-Lekkerland uit 2013 en Dijkverzwaren Nieuw-Lekkerland uit 2013. Het college heeft besloten om het bestemmingsplan in procedure te brengen. De gemeenteraad heeft nu op grond van de Wet ruimtelijke ordening de bevoegdheid tot het vaststellen van het bestemmingsplan.

Maatschappelijk resultaat

Met de vaststelling van het bestemmingsplan wordt behoud van de bestaande waarden in het plangebied geregeld. Door enkele ontwikkelingen in het gebied worden de bezoekersstromen in het gebied op een ordelijke manier geleid en is het gebied in staat om overlast voor de omgeving te beperken.

Argumentatie

De huidige infrastructuur en voorzieningen in het molengebied zijn niet in staat om de steeds grotere bezoekersaantallen goed te verwerken. Dit leidt in de toekomst tot lange rijen, ophoping van verkeer en daarmee grotere problemen met parkeren en verkeersveiligheid op de Lekdijk. Door de nieuwe voorzieningen en infrastructuur is het mogelijk om de bezoekersstromen goed door het gebied te geleiden zodat het verkeer goed kan doorstromen.

Zorgen de ontwikkelingen niet voor meer bezoekers? Het feit dat het gebied grotere bezoekersaantallen beter kan ontvangen, zorgt niet voor een toename van de bezoekersaantallen. De autonome groei ontstaat uit een toename van de doelgroep ouderen die

vaker cultureel erfgoed bezocht en een toename van buitenlandse toeristen die in heel Nederland te merken is. De fysieke ontwikkelingen in het plangebied hebben geen invloed op deze doelgroepen.

Gedeeltelijke verplaatsing van enkele winputten uit het waterwingebied ten zuiden van Nieuw-Lekkerland is op termijn noodzakelijk om een goede waterkwaliteit te kunnen borgen. Door deze verplaatsing te combineren met natuurontwikkeling geeft deze ontwikkeling een meerwaarde aan de natuurwaarden in het plangebied.

1 Inleiding

1.1 Bij het plan behorende stukken

Het bestemmingsplan 'Werelderfgoed Kinderdijk ñ Elshout, gemeente Molenwaard' bestaat uit een planverbeelding (schaal 1:2.500), bestaande uit één kaartblad, en regels bestaande uit inleidende regels, bestemmingsregels, algemene regels en overgangs- en slotregels. Het plan gaat vergezeld van deze toelichting.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het plangebied omvat de Hoge Boezem van de Nederwaard, de Hoge Boezem van de Overwaard, de polder Nieuw Lekkerland, een gedeelte van de Lek en de woonbebouwing aan de Lekdijk (zie ook afbeeldingen 1.1 en 1.2). De begrenzing van het plangebied wordt grotendeels bepaald door de formele begrenzing van het UNESCO¹-werelderfgoedcomplex 'Kinderdijk ñ Elshout'.

In het noorden wordt het plangebied begrensd door de Lek, die tevens de gemeentegrens met de gemeente Krimpenerwaard vormt. Aan de oostzijde vormen de gronden in het verlengde van het perceel Lekdijk 436 de begrenzing van het plangebied. Aan de zuidzijde wordt het plangebied begrensd door de Boezem van de Overwaard en de Blokweersekaide, die tevens de gemeentegrenzen met de gemeente Alblasserdam vormen. Aan de westzijde vormen de percelen aan de Lekdijk en de gemeentegrens met Alblasserdam de begrenzing van het plangebied. De globale begrenzing is weergegeven in afbeelding 1.1.

Eén van de molens van Kinderdijk ñ Elshout is in de gemeente Alblasserdam gelegen. Het betreft de molen Blokweerse Wip, ook wel 'De Blokker' genoemd, direct ten zuiden van het Nieuwe Waterschap. Omdat deze molen en het omliggende deel van het werelderfgoed niet binnen de gemeente Molenwaard zijn gelegen, worden deze niet in het voorliggende bestemmingsplan meegenomen.

1.3 Vigerende bestemmingsplannen

Het nieuwe bestemmingsplan vervangt deels de volgende vigerende bestemmingsplannen:

Vigerend plan	Vaststelling door raad
'Buitengebied Nieuw-Lekkerland'	26 maart 2013
'Dijkverzwaren Nieuw-Lekkerland'	2 juli 2013
'Herziening dijkverzwaren Nieuw-Lekkerland'	13 oktober 2015

1.4 Aanleiding en doel van het plan

Kinderdijk is wereldwijd beroemd om zijn molens. Het netwerk van waterlopen, dijken, gemalen, sluizen en negentien windmolens is van grote cultuurhistorische waarde. Deze waarde is zelfs dusdanig groot dat UNESCO de molens van Kinderdijk-Elshout in 1997

¹ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

heeft uitgeroepen tot werelderfgoed. Ondanks de iconische status van het gebied zijn er nog zaken voor verbetering vatbaar. Het betreft met name de volgende twee aspecten:

1. De ruimtelijke inrichting van het entreegebied: de uitstraling van het entreegebied sluit momenteel niet aan bij de status van het gebied als werelderfgoed. Bovendien is het voorzieningenniveau ondermaats en is er sprake van een onveilige verkeerssituatie door een combinatie van parkerende auto's en bussen enerzijds en passerende fietsers en voetgangers anderzijds.
2. Het mee laten betalen van bezoekers aan de instandhouding van het werelderfgoed: in de huidige situatie blijven veel recreanten en toeristen op de openbare wegen, vanwaar het gebied goed is te overzien. Dit heeft tot gevolg dat bezoekers geen financiële bijdrage leveren aan het onderhoud en het beheer van het gebied. Het gebied blijft weliswaar openbaar toegankelijk, maar zal door een andere routing en indeling, alsmede het aanbieden van arrangementen, meer opbrengsten genereren.

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk (SWEK) is verantwoordelijk voor het beheer van het werelderfgoed Kinderdijk - Elshout. Daarbij richt de Stichting zich niet alleen op het in stand houden en beheren van de cultuurhistorische en natuurlijke waarden van het gebied. De Stichting wil ook de toegankelijkheid voor het publiek vergroten, met behoud van de huidige cultuurhistorisch-landschappelijke en natuurlijke waarden en het eigen karakter. Door een aantrekkelijker uitzien en beter functionerende entree van het gebied en door vergroting van de recreatieve mogelijkheden/voorzieningen kunnen meer mensen het gebied in worden getrokken. Zo wordt het gebied bovendien beter beleefbaar voor de bezoeker.

In het managementplan voor het werelderfgoed (zie paragraaf 3.5.2) is het voornemen uitgesproken het aantal bezoekmolens te verhogen tot drie. Daarnaast wenst de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk het vervoer over het water naar het gebied uit te breiden en te optimaliseren, teneinde de leefbaarheid van Kinderdijk (dorp) te verbeteren. Hiervoor dient een aantal steigers aangelegd te worden. Daarnaast is in 2013 een gebiedsvisie voor Kinderdijk opgesteld (zie paragraaf 3.5.1), die de basis vormt voor de ontwikkelingen in dit bestemmingsplan. Op grond van de gebiedsvisie bestaat het voornemen om de Lekkerlandse Lage Boezem te herstellen, nieuwe natuur te ontwikkelen en een publieksvoorziening te realiseren op de plek waar vroeger de 20^e molen stond. Ook krijgt het entreegebied een nieuwe inrichting met een verbeterde uitstraling, een betere logistieke oplossing en een nieuw bezoekerscentrum.

In aanvulling op de plannen van de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk wenst het Waterschap Rivierenland het bestaande J.U. Smitgemaal te herontwikkelen. Deze herontwikkeling richt zich primair op het toekomstbestendig maken van het gemaal, waarbij de dieselmotoren worden vervangen door elektrisch aangedreven motoren. In samenhang met de voorgenoemde ontwikkeling heeft het waterschap de ambitie om een belevingsruimte in te richten, waar groepen bezoekers van het werelderfgoedcomplex Kinderdijk-Elshout en gasten van het waterschap kennis kunnen maken met modern waterbeheer.

Om deze zaken juridisch-planologisch mogelijk te maken dient een nieuw bestemmingsplan te worden opgesteld. Dit bestemmingsplan dient enige flexibiliteit te bezitten om te

voorkomen dat het gebied volledig op slot gaat. Tegelijkertijd dienen de specifieke cultuurhistorische, landschappelijke en natuurwaarden beschermd te worden. De voornoemde ontwikkelingen zoals het entreegebied, de bezoekmolens en aanlegsteigers worden specifiek bestemd. Voor de molen die is gelegen op het grondgebied van de gemeente Alblasserdam (De Blokker) wordt een afzonderlijk bestemmingsplan opgesteld.

1.5 Leeswijzer

Deze toelichting bestaat uit vier delen. Dit deel, deel A, bevat een aantal algemene planaspecten. Hierna volgt deel B. Daarin vindt de planbeschrijving plaats en wordt tevens een toelichting gegeven op de bestemmingsmethodiek. Deel C vormt feitelijk de achterliggende onderbouwing voor de keuzes die in deel B worden gemaakt ten aanzien van, onder andere, ruimtelijke ordening, mobiliteit, natuur en landschap, water, archeologie en cultuurhistorie en milieu. In deel D, ten slotte, wordt de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid van het plan aangetoond en wordt ook ingegaan op het overlegtraject.

2 Planbeschrijving

2.1 Bestaande situatie

Ligging in groter verband

Het werelderfgoed Kinderdijk ñ Elshout ligt in de landstreek de Alblasserwaard, die gekenmerkt wordt door de ligging aan een groot aantal rivieren (Lek, Merwede, Noord). Het zuidwestelijke gedeelte van de Alblasserwaard is verstedelijkt gebied en omvat de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Sliedrecht, Papendrecht en Alblasserdam. Het noordoostelijk gedeelte van de Alblasserwaard is overwegend landelijk gebied en omvat de gemeenten Molenwaard, Krimpenerwaard en Zederik.

De Alblasserwaard heeft de typische kenmerken van de laagveenontginningen met een open veenweidelandschap. De Alblasserwaard is doorsneden door zeer lange lintvormige ontginningsassen. Kenmerkend voor deze ontginningsassen is de dubbele lintstructuur met de veenstroom of vaar in het centrum. Min of meer loodrecht op de ontginningsassen liggen de lange smalle percelen aan de achterkant begrensd door een (achter)wetering en/of kade. Deze verkaveling is ook in het buitengebied van Molenwaard nog zeer herkenbaar aanwezig. De fysieke dragers van de Alblasserwaard worden gevormd door de algemene kenmerken van de laagveenontginningen, zoals de donken en het stelsel van weteringen en sloten, het kreekruggensysteem in het westen van de Alblasserwaard, de huisterpen, de langgerekte dubbele bebouwingslinten met een oude veenstroom of wetering in het centrum en waardevolle boerderijen, de openheid van het landschap ten opzichte van de dichte lintbebouwing.

Werelderfgoed Kinderdijk ñ Elshout

Het laagste punt van de Alblasserwaard ligt bij Kinderdijk. In de 14^e eeuw zijn de Achterwaterschap en de Nieuwe Waterschap gegraven om op dit punt het overtollige water van de Waard op de Lek te lozen. Beide kanalen deden ook dienst als tijdelijke opslagplaats (lage boezem) van water. Omdat meer opslagcapaciteit nodig was werden in de 17^e eeuw twee hoge boezems aangelegd (De Hoge Boezems van de Overwaard en Nederwaard). Het dubbele uitwateringssysteem dat zo na de bouw van de molens rond 1740 bij Kinderdijk ontstond moest al het water uit de Alblasserwaard verwerken, waarbij grote niveauverschillen werden overbrugd. Een complex van 20 molens (waarvan er thans nog 19 over zijn) zorgde ervoor dat het water vanuit de lage in de hoge boezems werd gemalen en van daaruit bij laagwater via een sluis in de Merwede kon stromen. De functie van de molens is nu overgenomen door elektro- en dieselmolens, maar het eeuwenoude waterhuishoudingssysteem functioneert nog altijd.

Vandaag de dag is Kinderdijk dan ook wereldwijd beroemd om zijn molens. Het netwerk van waterlopen, dijken, gemalen, sluizen en negentien windmolens is van grote cultuurhistorische waarde omdat het helder in beeld brengt welke technologie onze voorvaders vanaf de middeleeuwen gebruikten om het water onder controle te houden. De waarde is zelfs zo groot dat UNESCO het gebied in 1997 heeft uitgeroepen tot werelderfgoed. Tot op de dag van vandaag zijn alle typische elementen die nodig waren voor de afwatering van landbouwgrond en dorpen in samenhang aanwezig in het gebied. Naast de cultuur-

historische waarde kent het gebied ook een hoge landschappelijke en natuurwaarde. De natuurwaarde - in het bijzonder voor moerasvogels als purperreiger en zwarte stern - is zelfs van (inter)nationaal belang. Daarom is een groot deel van het gebied beschermd en aangewezen als ecologische hoofdstructuur en Natura 2000-gebied. Dit alles tezamen trekt vele recreanten en toeristen naar het gebied, afkomstig van over de hele wereld. Het gebied heeft daarmee ook een recreatieve en economische waarde.

De strijd van de mens tegen het water

Rond 1250 na Christus kwamen de ruige veenmoerassen in de Alblasserwaard in aanmerking als nieuwe vestigingsplaatsen voor de groeiende bevolking, maar dan moest er eerst het een en ander worden aangepast.

Vanuit de grote rivieren Lek en Merwede werd het overtollige water uit het achterland Duitsland naar zee afgevoerd. Hoe dicht bij de kust, des te meer de getijdenwerking van de zee, eb en vloed, de afwatering hindert. In een open deltagebied loopt de gehele delta regelmatig vol water en daarna weer leeg. De eerste bewoners van de Alblasserwaard kozen hun woonplaats op aanwezige zandheuvelds of legden heuvels aan. Om zich verder te beschermen legden de bewoners de eerste dijken aan en vormden zo polders. Om overtollig water af te voeren kwamen er sloten die loosden op de twee belangrijkste riviertjes Alblas en de Giessen. Deze riviertjes werden vervolgens in 1280 en 1281 afgesloten aan de toevoerzijde in het oosten. Het veenland kwam hierdoor langere tijd droog te staan, klomk in en was daardoor weer sneller prooi voor nieuwe overstromingen. Het toenemende niveauverschil tussen het land en het waterpeil van Lek en Merwede maakte directe afvoer onmogelijk. Op het laagste punt, bij Kinderdijk, werden sluizen aangelegd om bij eb op de Lek te kunnen lozen en bij vloed te voorkomen dat de polder weer volliep.

In 1280 en 1281 werd besloten in rivieren de Alblas en de Giessen een dam aan te leggen, die hen afsneed van de grote rivieren. In de dammen werden sluizen gemaakt om het opdringerige rivierwater tegen te houden en het polderwater op de rivieren te lozen. De veenriviertjes Alblas en Giessen fungeerden als de belangrijkste afwateringen van de waard. De een mondde uit in de tegenwoordige Noord, de ander in de Merwede. Bij hoge waterstanden in de grote rivieren stroomde het water juist door de Alblas en de Giessen in ruime hoeveelheden het land in. Een ringdijk alleen bleek lang niet genoeg om het gevaar af te wenden. Kleine handmolens deden hun intrede, die het water iets omhoog brachten.

Niet alleen het veen klomk steeds verder in, ook de zee werd meer en meer een bedreiging, zoals de Elisabethsvloed in 1421 bewees. Tredmolens en paardenmolens werden uitgetroebd, maar leverden niet het beoogde resultaat. Uiteindelijk bracht de wind uitkomst. De windmolen was in de veertiende eeuw al een vertrouwd verschijnsel in het Hollandse landschap. Windkracht kon het overtollige water afvoeren door het met schoepenraderen omhoog te malen en het te verzamelen in een bassin (boezem) dat bij eb op de rivier kon worden geloosd.

Aan het eind van de zestiende en in het begin van de zeventiende eeuw kocht de Overwaard grote stukken land van de gemeente Nieuw-Lekkerland voor de aanleg van een extra groot waterreservoir, een boezem. De Nederwaard kocht in 1621 het grondgebied ten westen van het in 1369 gegraven kanaal, de Nieuwe Waterschap. Dit was een drassig gebied, dat in het natste seizoen onder water kwam te staan omdat men het water er door sluizen naar toe loodste. Wanneer het rivierwater laag genoeg stond, liet men het water terugvloeden in het kanaal dat in de rivier uitmondde. In de zomer werden de boezems gewone polders en deden zij dienst als weide- en hooiland.

Omdat het land verder bleef inzakken, werd de afstand tussen het peil van de boezems en dat van de polders groter dan anderhalve meter, een afstand die de windmolens nog net konden overbruggen. Er was een tweede, een tussenniveau nodig. Een reeks nieuwe molens was nodig om het water vanuit de boezems naar een hogere boezem te pompen, waarna het door de sluizen bij Elshout in de Lek kon stromen. Toen, in 1738, ook de overheid geld voor de plannen had toegezegd, was het zover. De Nederwaard begon met het bouwen van acht stenen molens langs de hoge boezem. De Overwaard volgde dit voorbeeld snel en bouwde acht achtkantige houten, met riet bedekte molens. Zij waren in 1740 klaar. De 16 molens die toen werden gebouwd bepalen tot de dag van vandaag het beeld van Kinderdijk.

Bron: www.kinderdijk.nl

Afbeelding 2.1.: overzichtskartaal plangebied Vereldergoed Kinderdijk in Elshout

Molens Nederwaard en Overwaard

Het molencomplex Kinderdijk is met het oprichten van de achttien molens door de toenmalige Hoogheemraadschappen Nederwaard en Overwaard in de 18^e eeuw tot stand gekomen. De datering van de 19^e molen De Blokker (Blokkerse Wip) is onbekend. De ronde stenen molens van de Nederwaard kwamen in 1738 aan het Nieuwe Waterschap en de achtkante molens van de Overwaard in 1740 aan het Grote of Achterwaterschap te staan. Beide waterschappen werden gescheiden door een middelkade. De Middelkade fungeerde als grond voor hooiland. De strook land die evenwijdig aan de Middelkade in het Achterwaterschap ligt, werd benut als bouwland. De molens werden geplaatst op de waterkerende kaden die de voornoemde lage boezems scheiden van de hoge boezems. Over de kruin van deze molenkades loopt een pad dat de molens met elkaar verbindt. Aangezien de molens van de Nederwaard niet op één lijn liggen, meandert het pad daar.

Karakteristiek Nederwaard

De molenkade van de Nederwaard grenst aan de hoge boezem en was van oorsprong een hooilandkade. Tuinen lagen in de onmiddellijke nabijheid van de molens aan de zijde van de lage boezem, grenzend aan de voorwaterloop (ter linker of rechter zijde). De percelen ten oosten van de molenkade, grenzend aan de lage boezem, zijn riet- en hooilanden.

Bij de molens zijn diverse bijgebouwen gesitueerd, waaronder schuren, stook- en berg-hokken. De thans aanwezige schuren op de erven van de Nederwaard dateren uit het laatste kwart van de 20e eeuw of later en zijn hoewel verschillend van afmeting redelijk eenvormig. Het zijn op rechthoekige grondslag opgetrokken éénlaagse schuren onder een met pannen gedekt zadeldak. Uitzondering hierop vormt de roedenschuur bij de molen Nederwaard 3. Deze schuur is exemplarisch voor het type schuur dat van oorsprong het molenlandschap van de Nederwaard spaarzaam stoffeerde: met hergebruik van be-

staand materiaal (molenroeden) en met toepassing van gebiedseigen materiaal (rieten dakbedekking).

Bij alle molens van de Nederwaard vinden we stookhokjes (behalve bij Nederwaard 2 waar het oorspronkelijk aanwezige stookhokje is gesloopt). De stookhokjes zijn rond 1800 gebouwd, aanleiding was een brand in één van de Nederwaard-molens. De stookhokjes vertonen grote gelijkenis met stookhokjes die we ook elders in Nederland aantreffen. Ze zijn bescheiden van omvang (circa 2 bij 3 meter). De op rechthoekige grondslag opgetrokken gebouwen hebben één bouwlaag onder een met pannen gedekt zadeldak. De positionering van de stookhokjes op het erf is gelijk; in de directe nabijheid van de molen onder aan het talud van de molenberg (of hierin deels ingelaten), met de voordeur georiënteerd op de boenstoep in de voorwaterloop.

Naast de stookhokjes, zijn er op diverse erven eenvoudige berghokken aanwezig.

Karakteristiek Overwaard

De molenkade van de Overwaard grenst aan de lage boezem en is van oorsprong overwegend in gebruik als weiland. De gronden aan de andere zijde van de molenkade, grenzend aan de hoge boezem, zijn voornamelijk bestemd als rietland.

De bebouwing van de molenerven van de Overwaard vertoont meer diversiteit in bebouwing dan de Nederwaard. Er is een aantal zwart gekleurde houten schuren (voorzien van gepotdekselde delen of rabatdelen of een combinatie daarvan) op bakstenen plint onder zadeldak. Soms zijn de daken met riet (Overwaard 1, 5, 7), soms met pannen (Overwaard 6) en soms met golfplaten (Overwaard 2, 5) gedekt. De afmetingen van de schuren lopen eveneens uiteen. De meeste schuren dateren uit het laatste kwart van de 20^e eeuw.

Afbeelding 2.2: Overwaard (bron: KuiperCompagnons).

Stookhuisjes ontbreken geheel op de erven van de Overwaard en hebben er ñ voor zover bekend ñ ook niet gestaan. Dit doet vermoeden dat de rol van het Hoogheemraadschap hierbij bepalend is geweest.

Op het erf van Overwaard 1 bevindt zich thans een zomerhuis dat cultuurhistorisch van indifferente waarde is. Het huis is niet karakteristiek voor het molenerf. Dit wordt nog versterkt door het feit dat het talud ter hoogte van de erfbebouwing is verhard en het erf gezien vanaf de lage boezem wordt afgeschermd door een met klimop begroeid hekwerk. Daarnaast zijn er op een aantal molenerven tuinhuisen, berghokken en andere bebouwing zoals dierenverblijven aanwezig. Ook deze bebouwing heeft geen cultuurhistorische waarde.

Om de karakteristieke waarden van de molens en bijbehorende erven juridisch-planologisch te waarborgen, zijn de molenerven in dit bestemmingsplan voorzien van de aanduiding *¶karakteristiek¶*

Tiendweg

Kenmerkend voor de Alblasserwaard - en het voorliggende plangebied in het bijzonder - zijn de tiendwegen. Een tiendweg is een op een veenkade aangelegde weg, die van oorsprong een functie in de waterbeheersing hebben gehad. De Tiendweg ñ aan de oostzijde van het plangebied ñ vormt een belangrijke structuurdrager van het voorliggende gebied en is nog altijd duidelijk herkenbaar in het landschap.

J.U. Smitgemaal

Aan de Lage Boezem van de Nederwaard staat het in 1972 gerealiseerde J.U. Smitgemaal. Dit boezemgemaal maalt het water naar een maalkom, die via een sluis loost op de rivier de Lek. Het gemaal is uitgerust met een drietal vijzels, waardoor het mogelijk is tegen wisselende buitenwaterstanden op te malen. De aandrijving vindt plaats door drie dieselmotoren. Het gebouw bestaat uit een bemalingsgebouw en een bijgebouw, waarin een werkplaats en dienstruimten zijn ondergebracht. De machineruimte bevat de diesels met de tandwielkasten en een bedieningsruimte.

Het J.U. Smitgemaal is voor de bemalingsgeschiedenis van Nederland van belang als voorbeeld van een boezemgemaal, uitgerust met door dieselmotoren aangedreven vijzels: een type waarvan er - op dit moment - nog slechts twee voorkomen in Nederland.

Het gemaal is toe aan renovatie. Het buitenspouwblad, de afbouw en afwerkingen zijn verouderd en aan vervanging toe. De bakstenen buitengevel zit vol scheuren en de lateien vertonen betonrot. De binnenawerkingen zijn verouderd en niet representatief. Daarentegen zijn de vijzels, binnenspouw bladen, het staalskelet en betonnen fundering in goede conditie en te hergebruiken.

2.2 Ontwikkelingen

2.2.1 Entreegebied

De lange lijn van de Middelkade wordt nu nog verstoord door het gebouw van de ijsclub en de kassa. Het clubgebouw van de ijsclub was reeds aanwezig rond 1890, weliswaar

op een andere locatie en in een andere vorm, namelijk ter hoogte van de huidige fietsbrug aan het Middelpad. Het betrof een karakteristiek houten gebouw (afbeelding 2.3).

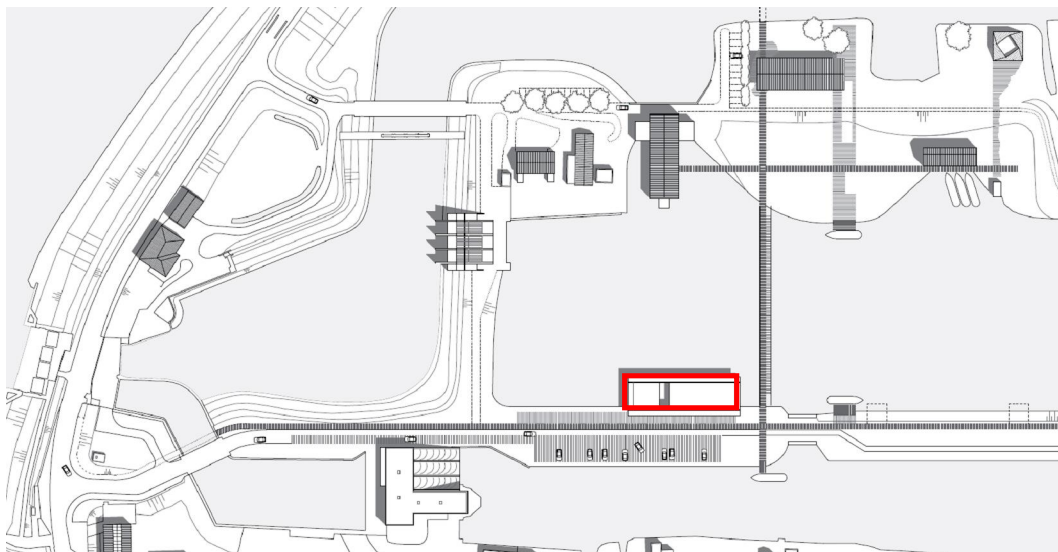

Afbeelding 2.3: het voormalige (houten) clubgebouw van de ijsclub.

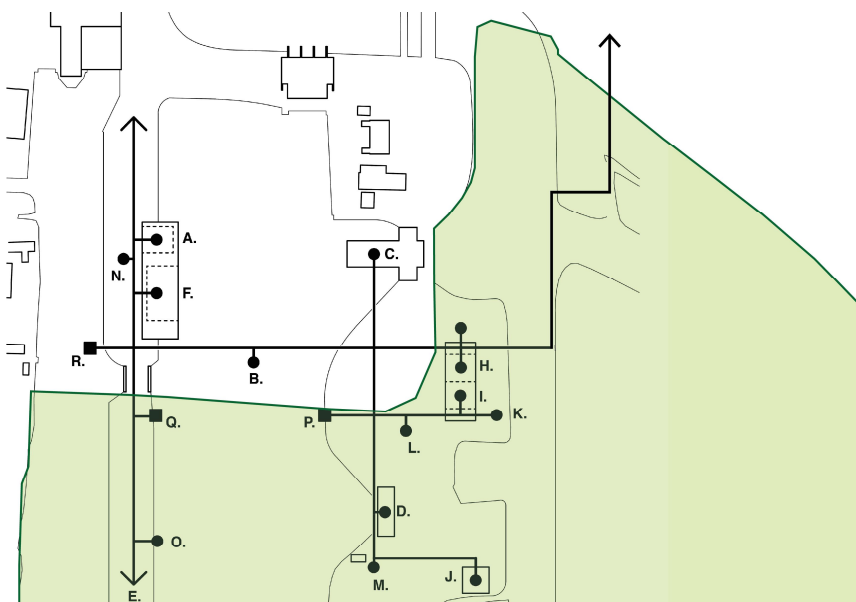
Het huidige bebouwingsbeeld in combinatie met de brede asfaltvlakte van het parkeerterrein sluit niet aan bij de karakteristiek van de kade. De geparkeerde auto's en bussen domineren hier het beeld. Sloop van de huidige bebouwing maakt het mogelijk de lange lijn van de Middelhade te herstellen en daarmee de relatie tussen het molengebied en de Lek. Het parkeerterrein wordt beperkt tot één zijde van de doorgaande wandel- en fietsroute en bovendien zo ingericht dat het ook aantrekkelijk is wanneer er niet geparkeerd wordt, en voor andere vormen van gebruik. Ter hoogte van de aansluiting met de dwarskade van gemaal Kok wordt de Middelhade weer versmald tot zijn oorspronkelijke profiel. De vernieuwde Middelhade in het entreegebied vormt een centraal punt voor een bezoek aan Kinderdijk.

De maatregelen op de Middelhade scheppen ruimte voor een nieuw bezoekerscentrum. Eén gebouw van uitzonderlijke architectonische kwaliteit, passend in de omgeving, waarin alle gewenste functies zijn geïntegreerd: kassa, horeca met terras, winkel en toiletten. Het bezoekerscentrum wordt zodanig geplaatst dat de lange zichtlijnen over de Waterschappen intact blijven. Met zijn langgerekte vorm sluit het bezoekerscentrum aan bij het karakter van de kade. Het parkeerterrein voor auto's en fietsen wordt vormgegeven als plein, een lokale verbreding waarin de lange lijnen van de kade doorlopen.

De wandelverbinding tussen de Middelhade en gemaal Wisboom wordt verbeterd en aantrekkelijker gemaakt. Als onderdeel van het ontwerp van het bezoekerscentrum wordt een directe verbinding met een lage brug over het water gerealiseerd. Randvoorwaarden zijn dat deze beperkt zichtbaar is vanaf de rivierdijk, duidelijk herkenbaar is als latere toevoeging en onderdeel vormt van het 'bezoekerslandschap'.

Afbeelding 2.4.: voorlopige impressie van het entreegebied. Het bezoekerscentrum is rood omkaderd.

Losse bezoekers

- A.** Ontvangstvolume:
 - Gratis filmzaal
 - Filmzaal betaald
 - Kaartverkoop
 - Algemene informatie
 - Uitkijk dak
- B.** Brug
- C.** Wisboom
- D.** Experience in hulpgemeal
- E.** Bezoek gebied / molens.
- F.** Vertrekvolume:
 - Horeca
 - Souvenirshop
 - Toiletten

Groepen

- H.** Ontvangstgebouw:
 - Toiletten
 - Kaartverkoop
 - Algemene informatie
- C.** Wisboom
- D.** Experience in hulpgemeal
- I.** Werkschuur
- J.** Natuureducatie
- B.** Brug
- A. / F.** Bezoekerscentrum:
 - Filmzaal betaald
 - Uitkijk dak
 - Horeca
 - Souvenirshop
 - Toiletten
- E.** Bezoek gebied / molens.

Stalplaatsen

- K.** Voor werkschuur
- L.** Picknickweide
- M.** Boothuisje
- N.** Kijklijn Wisboom
- O.** Langs de middelkade

Rondvaart

- P.** Molenkade
- Q.** Middelkade
- R.** Nederwaard

Afbeelding 2.5: overzicht toekomstige inrichting entreegebied; de ontwikkelingen vallen deels binnen Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk (groen gearceerd).

Het Wisboomgemaal houdt zijn bestemming als expositieruimte voor het gehele Werelderfgoed. Het terrein ten zuiden van gemaal Wisboom biedt bijzondere kansen. De parkeerplaats van de molenaars zal verschuiven, waarmee ruimte ontstaat voor de geplande nieuwe ontwikkelingen. Uitgangspunt daarbij is het waarborgen van een veilige doorgang en parkeerplaats voor molenbewoners. Verder wordt de zijde aan de Waterschap op termijn omgevormd tot boomweide, een ideale picknickplek en locatie voor incidenteel gebruik en evenementen. Verder bieden enkele zorgvuldig ingepaste gebouwen ruimte aan diverse functies, waaronder een opslagruimte, een ontvangstruimte voor groepen, een experienceruimte en een gebouw voor natuureducatie. Van hieruit kan ook de natuurwaarde van de Hoge Boezem als onderdeel van het complete verhaal van Kinderdijk over het voetlicht gebracht worden. De voorgenoemde gebouwen zijn van uitzonderlijke architectonische kwaliteit, visueel ondergeschikt aan het Wisboomgemaal, in samenhang ontworpen met het bezoekerscentrum en herkenbaar als nieuwe toevoeging aan het historische landschap. In het gebied ten zuiden van het Wisboomgemaal mogen ten hoogste drie nieuwe gebouwen worden gerealiseerd.

Noodzaak nieuwe bebouwing entreegebied

Om de bestaande cultuurhistorische, landschappelijke én natuurwaarden van het werelderfgoedcomplex op lange termijn te kunnen waarborgen is het noodzakelijk dat het groeiende aantal bezoekers in goede banen wordt geleid. Dit om te voorkomen dat de bestaande natuurwaarden en/of het complex van molens beschadigd wordt. Om het groeiende aantal bezoekers te kunnen accommoderen is de ontwikkeling van een bezoekerscentrum c.q. ontvangstruimte noodzakelijk, zodat de bezoekersaantallen en de verspreiding over het werelderfgoedcomplex beter gereguleerd kunnen worden. De noodzaak van deze maatregelen is aangetoond in het Managementplan, dat als bijlage bij het bestemmingsplan is opgenomen. De beoogde locaties van het bezoekerscentrum en de ontvangstruimte zijn zorgvuldig gekozen, opdat bestaande waardevolle zichtlijnen ñ die bovendien zijn verankerd in het Statement of Outstanding Universal Values (SUOV) ñ worden gewaarborgd. De belangrijkste zichtlijnen en blikvelden zijn in het managementplan Kinderdijk-Elshout al vastgelegd. De plaats van het nieuwe bezoekerscentrum is na intensief overleg tussen het waterschap, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Molenwaard en Alblasserdam bepaald. Een alternatieve locatie van het bezoekerscentrum (en de verbindingsbrug) is niet voorhanden. De huidige locatie wordt als best mogelijke alternatief beschouwd. Daarbij heeft mede een rol gespeeld dat door de lage hoogte, het zicht vanaf de dijk niet wordt belemmerd en na het amoveren van de huidige souvenirshop ðDe Molenhoekð de oude zichtlijn van de kade richting de molens weer wordt hersteld.

2.2.2 Bezoekmolens

In de huidige situatie is er slechts één bezoekmolen, die voor een beperkte groep mensen tegelijk toegankelijk is. Onderdeel van de gebiedsvisie en het voorliggende bestemmingsplan is de uitbreiding naar drie bezoekmolens in de toekomst, om bezoekers meer te kunnen bieden. Deze molens liggen verder in het gebied en vormen een waardevolle toevoeging aan de beleving van het Werelderfgoed en de werking van de historische watermachine. In de molens of bijgebouwen is ruimte voor de functies kaartverkoop, kleinschalige horeca (kiosk) en souvenirverkoop. Eén van de twee nieuwe bezoekmolens is gelegen buiten het voorliggende plangebied. Het betreft de Blokweerse Wip, die op het

grondgebied van de gemeente Alblasterdam is gesitueerd. De andere nieuwe bezoekmolen is tegenover de Blokweerse Wip gesitueerd, het betreft de molen Nederwaard nr. 4. De molen Overwaard 4 heeft een bijzonder verleden, omdat deze korte tijd als contra-molen heeft gefungeerd. Deze molen kon water opmalen van de lage naar de hoge boezem, maar kon ook water van de hoge naar de lage boezem malen om het boezemgebied op peil te houden. Dit concept bleek echter niet te werken. In 1799 werd het overbodige (contra)rad daarom verwijderd, sindsdien fungeert de molen als gewone watermolen. Het terugbrengen van het contrarad is vanuit historisch perspectief interessant. Het idee van een contramolen - die uiteindelijk niet bleek te werken - typeert de innovatieve geest van Nederlanders als het gaat om watermanagement. Niet alle ideeën zijn succesvol. Het vertellen van dit verhaal is een waardevolle toevoeging voor het Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout.

Bezoekmolen Nederwaard 5 (2^e molen van de Nederwaard; bestaand)

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk is voornemens om het huidige kassagebouw te amoveren en een ander entreegebouw annex toiletgebouw te realiseren. De toegang tot het molenerf vanaf de Middelkade wordt ontsloten via een brug vanaf de Middelkade. Het bruggenhoofd ligt aan de rechterkant van de voorwaterloop.

Op dit deel van het erf bevond zich oorspronkelijk de tuin van dit erf. Onder tuin moet men in dit geval een nutstuin verstaan. Een dergelijke nutstuin zou op dit deel van het erf weer kunnen worden aangelegd. De bebouwing ten behoeve van de entree en toiletgroepen zou in lijn hiermee een uit hout op rechthoekige plattegrond opgetrokken gebouwtje kunnen zijn van één bouwlaag onder een flauw hellend lessenaardak. Het heeft geen traditioneel gebouw te zijn, maar moet wel in hoofdvorm, materialisatie en karakter aansluiting vinden bij de vanouds gangbare bebouwing van de molenerven. Hiervan uitgaande dient het nieuwe gebouw kwaliteit aan het erf toe te voegen.

Er dient rekening te worden gehouden met de molenbiotoop. Het aan het erf toegevoegde object moet geen nadelige gevolgen hebben voor de windvang en silhouetwerking van de molen. Door de bouw van het toegangs- annex toiletgebouw is het mogelijk het bakhuis (waar zich nu de toiletten bevinden) te gebruiken voor informatievoorziening. Wellicht is ook op basis van verder onderzoek een reconstructie mogelijk van de bakoven die tot circa 1980 bij de molen Nederwaard 5 stond, zodat ook dit onderdeel van het leven op de Nederwaard voor het publiek inzichtelijk kan worden gemaakt.

Bezoekmolen Overwaard 7 (4^e molen van de Overwaard; nieuw)

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk is voornemens om op het erf van Overwaard 7 een bijgebouw op te richten waar bezoekers van het molencomplex kennis kunnen maken met het ambacht van de molenmaker. In het gebouw moet men circa 50 bezoekers tegelijk kunnen ontvangen en het moet worden voorzien van toiletgroepen. De nieuwe schuur bestaat uit één bouwlaag met zadeldak en sluit in materialisatie en karakter aan bij de vanouds gangbare bebouwing van de molenerven. Het bijgebouw is voorzien van een bakstenen plint met daarboven gepotdekselde houten delen. De dakbedekking bestaat uit rode gebakken pannen, in combinatie met rieten dakbedekking. Gebakken pannen komen van oorsprong niet of nauwelijks voor in het molengebied, het betreft een toevoeging van de laatste twintig jaar.

Bij de nieuwe bezoekenmolen wordt tevens een aanlegsteiger geplaatst ten behoeve van het aanmeren van rondvaartboten.

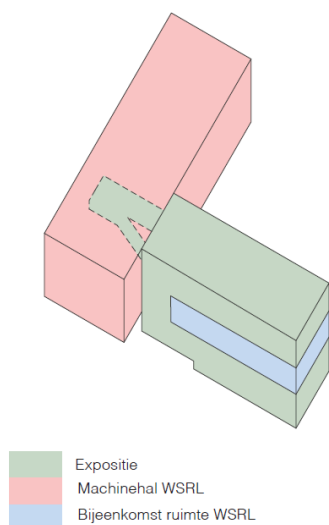
2.2.3 Herontwikkeling J.U. Smitgemaal

Ontwikkeling

De beoogde herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal is noodzakelijk om het gemaal toekomstbestendig te maken. Concreet houdt dit in dat de bestaande dieselmotoren vervangen worden door elektromotoren. Hiermee voldoet het gemaal weer aan de aangescherpte emissie-eisen. Om ook bij extreme omstandigheden water op de rivier uit te kunnen malen, wil het waterschap het gemaal geschikt maken voor bemaling bij een eventuele dijkdoorbraak. In die situatie kan het gemaal - werkend op aggregaten - de polder droog malen en kan de duur van inundatie verkort worden. Om dit te realiseren dient een in pandig transformatorstation aangebracht te worden, op een zo hoog mogelijk locatie in het gebouw. Dit is nodig, omdat het transformatorstation bij een dijkdoorbraak niet mag onderlopen. Naast het vervangen van de dieselmotoren en het realiseren van een transformatorstation, is er ook een bouwkundige renovatie van het gebouw noodzakelijk. Met deze noodzakelijke renovatie is het idee ontstaan om de beschikbare ruimten in het gemaal tevens geschikt te maken voor andere doeleinden.

Zodoende wenst het waterschap een tweetal ruimten in te richten om bezoekers kennis te laten maken met modern waterbeheer. Kinderdijk leent zich hier uitstekend voor omdat niet alleen het vroegere, maar ook het huidige waterbeheer deel uitmaakt van de toekenning van het gebied als werelderfgoed. Beide vormen van waterbeheer komen samen in de belevingsruimte, waar bezoekers een weids uitzicht hebben over het molencomplex. Daarnaast wordt er tevens een ontvangstruimte c.q. vergaderzaal in het pand ondergebracht om relaties van het waterschap te ontvangen. Het totale programma omvat de volgende functies (zie ook afbeelding 2.6):

- 350 m² belevingsruimte, verspreid over twee verdiepingen (begane grond en tweede verdieping);
- 125 m² vergaderruimte (eerste verdieping).

Afbeelding 2.6: toekomstig programma J.U. Smitgemaal

Om de gewenste ontwikkelingen mogelijk te maken, moet het bestaande pand op onderdelen geschikt worden gemaakt voor het toekomstige gebruik. De herontwikkeling en het herinrichten van het J.U. Smitgemaal biedt ook kansen om de historische ontwikkeling van het gebouw te tonen.

Het bestaande gebouw – dat in baksteen is opgetrokken - wordt volledig gestript en voorzien van een modernere uitstraling. Dit biedt tevens de kans om de verbondenheid tussen het Smitgemaal en het molenlandschap te versterken. Zo reflecteert de gevel het omringende water en de Hollandse lucht. De gevelindeling blijft grotendeels gehandhaafd, maar toont op een aantal plekken de historische gelaagdheid. Bovendien wordt de werking van het gemaal ook van buitenaf beter zichtbaar. Door de interne hoogteverschillen te verwerken in de publieksroute wordt de maaltrap (het hoogteverschil tussen Nederwaard en 2^e maaltrap) een fysieke ervaring en daarmee inzichtelijk voor de bezoekers van het werelderfgoedcomplex Kinderdijk-Elshout.

Bezoekers

Met de beoogde belevingsruimten richt het waterschap zich op bezoekers die reeds in het molengebied aanwezig zijn. Het gemaal zal in de toekomst niet toegankelijk zijn voor individuele bezoekers, maar uitsluitend voor groepen. Deze groepen – die door de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk (SWEK) worden ontvangen – kunnen de belevingsruimten bezoeken als onderdeel van het aanbod in het molengebied. Met andere woorden; de belevingsruimten kunnen alleen bezocht worden als onderdeel van een georganiseerde tour door het gebied.

Los van het voorgaande kunnen relaties van het waterschap op uitnodiging worden ontvangen in de ontvangstruimte c.q. vergaderzaal. Ook hierbij gaat het hoofdzakelijk om groepen. Deze bezoeken vinden vooral plaats tijdens kantooruren, dus buiten de piekuren van de reguliere toeristische bezoekersstromen. Het waterschap gebruikt deze ruimte – net als in de huidige situatie - tevens voor vergaderingen. De capaciteit van de ontvangstruimte bedraagt maximaal 40 personen. Mogelijk zal het gebruik van de ontvangstruimte c.q. vergaderzaal enigszins toenemen als gevolg van de verbeterde faciliteiten. Relaties van het waterschap parkeren op eigen terrein, aan de westzijde van het gebouw. De bestaande parkeervoorziening zal hiervoor geoptimaliseerd worden. Om dit te realiseren zal de groene loods – ten zuidwesten van het gemaal – op termijn gesloopt worden, waardoor er ruimte ontstaat om extra parkeerplaatsen aan te leggen.

2.2.4 Herstel Lekkerlandse Lage Boezem en publieksvoorziening

Momenteel kent Kinderdijk 19 molens. Het fundament van de 20^e molen (Oude Molen; voor de ligging, zie afbeelding 2.7) is nog altijd aanwezig. Het watersysteem ter plaatse is echter verregaand getransformeerd: de Lekkerlandse Lage Boezem is samengevoegd met de polder Nieuw Lekkerland. De boezemkade is afgegraven en het waterpeil verlaagd. Het voorliggende bestemmingsplan maakt het herstel van de Lekkerlandse Lage Boezem en de bouw van een publieksvoorziening op of nabij de fundamenteën van de 20^e molen mogelijk. De beoogde publieksvoorziening kan op meerdere manieren worden vormgegeven. Enerzijds kan gekozen worden voor een moderne toevoeging, die zich op subtiele wijze in het landschap voegt. Anderzijds kan er gekozen worden voor het (her)bouwen van de voormalige 20^e molen. Bij een eventuele herbouw kan mogelijk ge-

bruik worden gemaakt van 18^e-eeuwse bouwtechnieken, waardoor de bouw een bezienswaardigheid op zichzelf wordt. Door het gebruik van traditionele methoden en handkracht wordt aangesloten bij de rust van het Natura 2000-gebied. Bovendien vormt de bouwplaats een unieke opleidingsmogelijkheid voor molenrestaurateurs, wat het toekomstig onderhoud van het gehele Werelderfgoed ten goede komt. De beoogde publieksvoorziening krijgt een educatieve functie, waarin mogelijk een kleinschalig museum wordt ondergebracht. Wonen is expliciet uitgesloten.

Met het herstel van de boezem krijgt de publieksvoorziening op deze plaats extra betekenis. Bovendien wordt een relatie gelegd met de versterking van de boezemkade van de Overwaard. Ten slotte draagt herstel van de boezem bij aan de vergroting van de oppervlakte moeras die voor het behalen van Natura 2000-doelen gewenst is.

Afbeelding 2.7: locatie van de voormalige 20^e molen (rode stip) in het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk (geel).

2.2.5 Ontsluitingsstructuur

De huidige toestroom van bezoekers zorgt voor een hoge verkeersdruk op de toegangswegen naar het Werelderfgoed Kinderdijk n Elshout. Vooral op de Lekdijk is in de zomermaanden sprake van een hoge verkeersbelasting, hetgeen ten koste gaat van de leefbaarheid in Kinderdijk (dorp). Door de hoge verkeersdruk, veelheid aan verkeersstromen en de beperkte ruimte in het wegprofiel ontstaan soms onveilige situaties. Bij de herinrichting van de entreezone wordt dan ook bijzondere aandacht geschonken aan de veiligheid (en waar mogelijk het scheiden) van de verschillende verkeersstromen. De verbetering van de veiligheidssituatie op de Middelkade is alleen mogelijk zonder busparkeren en nkeren. Voor de bus wordt daarom een speciale stop-and-go-zone gerealiseerd langs de Lekdijk. Deze zone wordt deels aangelegd op de nog aanwezige funda-

menten van de voormalige school langs de Lekdijk. Langparkeren voor bussen vindt elders plaats (buiten het Werelderfgoed). De stop-and-go-zone is in dit bestemmingsplan voorzien van een specifieke aanduiding.

In aanvulling op het voorgaande wordt gestreefd naar vermindering van het bezoek per bus en auto ten gunste van toename van bezoek met de Waterbus of met een riviercruise. Hiermee wordt getracht de leefbaarheid in het dorp Kinderdijk te verbeteren. Ook het (bus)parkeren bij Alblasserdam in combinatie met een vaartocht over de Alblas en Lage Boezems biedt hiervoor kansen. Voor auto's wordt voorzien in een aantal parkeerplaatsen op de heringerichte Middeldijk, ongeveer vergelijkbaar met de huidige situatie. Hier toe is een aanduiding parkeerterrein opgenomen in het voorliggende bestemmingsplan. De locatie Haven Zuid in Alblasserdam moet op termijn echter een aantrekkelijk alternatief gaan vormen voor parkeren op de Middeldijk. Op langere termijn worden de parkeerplaatsen op de Middeldijk mogelijk alleen nog in het winterseizoen gebruikt. Op deze manier wordt getracht het gemotoriseerd verkeer door het dorp Kinderdijk zoveel mogelijk te beperken.

Mogelijk wordt op de langere termijn een tweede entree gerealiseerd ter hoogte van de Blokkerse Wip. Deze molen/entree is buiten het voorliggende plangebied gelegen, maar biedt op termijn kansen om de bezoekersstromen evenwichtiger te verdelen, waardoor het dorp Kinderdijk ontlast wordt.

2.2.6 Waterwinning in Polder Nieuw Lekkerland

Het puttenveld en de bescherming van de huidige waterwinning De Put aan de zuidzijde van de bebouwde omgeving van Nieuw Lekkerland staat onder druk. Oprukkende activiteiten van derden, zoals het uitplaatsen van de voetbalvelden en aanpassingen van de boezemkade beperken de ruimte voor het bestaande puttenveld steeds verder. Dit brengt risico's met zich mee voor de drinkwaterkwaliteit en leidt regelmatig tot spanningen met andere initiatiefnemers. Om duurzaam uit deze situatie te komen en voor lange tijd onbezorgd de drinkwatervoorziening te kunnen borgen, wil Oasen (een deel van) de huidige waterwinning De Put in Nieuw Lekkerland verplaatsen naar Polder Nieuwe Lekkerland binnen het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk.

Oasen streeft naar een duurzame inrichting en bescherming van haar waterwingebieden. De combinatie waterwinning met natuur leent zich uitstekend voor een duurzame inrichting en bescherming van het waterwingebied. Betere bescherming van drinkwaterbronnen betekent dat er minder inspanningen nodig zijn om het water te zuiveren tot drinkwater. De functiecombinatie waterwinning en natuur biedt daarnaast een goede garantie tegen mogelijk toekomstige ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen als industrie en woningbouw. Het Natura 2000-gebied biedt een unieke mogelijkheid voor verduurzaming van de winning, waarbij een combinatie met natuur mogelijk is. Daarmee is de waterkwaliteit en waterkwantiteit ook in de toekomst goed beschermd.

In het beheerplan voor het Natura 2000-gebied is de (gedeeltelijke) verplaatsing van het winveld benoemd als toekomstige ruimtelijke ontwikkeling. Uit het beheerplan blijkt tevens dat waterwinning in het Natura 2000-gebied geen effecten op de natuur heeft, in-

dien er tijdens de inrichting van het winveld tevens voldaan wordt aan de inrichtingsvereisten om de instandhoudingsdoelstellingen uit het beheerplan te kunnen verwezenlijken.

Binnen het Natura 2000-gebied heeft Oasen in 2008 reeds een terrein aangekocht in Polder Nieuw Lekkerland: De Put Noord. Dit terrein is momenteel in gebruik als grasland. De instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied in Polder Nieuw Lekkerland richten zich vooral op een aantal vogelsoorten waaronder de purperreiger. Om aan de instandhoudingsdoelstellingen te kunnen voldoen, moet in Polder Nieuw Lekkerland pioniersmoeras en kruiden- en faunairijk grasland ontwikkeld worden. Het kruiden- en faunairijk grasland is zeer geschikt om te combineren met een puttenveld. Het beheer van het gebied kan namelijk optimaal worden afgestemd op de vereisten voor het kruiden- en faunairijk grasland.

Voor de verplaatsing van (een gedeelte van) de winning is een m.e.r.-beoordeling nodig als het een hoeveelheid van meer dan 1,5 miljoen m³/jaar betreft. In de m.e.r.-beoordeling wordt in beeld gebracht of er mogelijk sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Als deze vraag ontkennend kan worden beantwoord is het niet nodig een milieueffectrapport op te stellen.

In een door Oasen uitgevoerde verkenning met de verschillende bij het Natura 2000-gebied betrokken actoren naar de haalbaarheid van verplaatsing van (een deel van) de waterwinning is een brede bereidheid tot meedenken en samenwerking gebleken. Daarbij zijn geen significante knelpunten naar voren gekomen.

Voor de daadwerkelijke realisatie van het winveld is een watervergunning ingevolge de Waterwet benodigd. Hiervoor is een nader onderbouwend onderzoek² uitgevoerd waarin de eigenschappen en effecten van de winning in beeld zijn gebracht. In dit onderzoek is tevens de benodigde informatie opgenomen ten behoeve van de voor de wijziging van de winning benodigde m.e.r.-beoordeling.

Huidige situatie

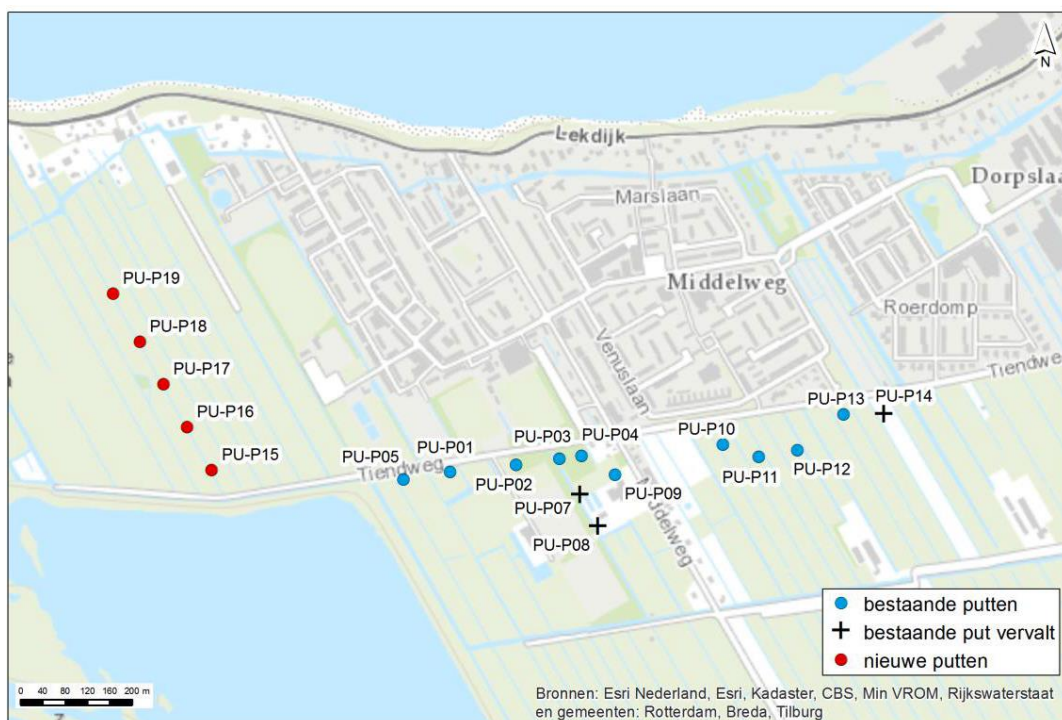
Momenteel bestaat de waterwinning De Put uit twee winvelden: de Kikkerpoel ten westen van het zuiveringsstation en De Paddenwaard ten oosten van het zuiveringsstation (zie afbeelding 2.8). De huidige winvergunning voor De Put is vastgesteld op 4,5 miljoen m³ per jaar. Deze wincapaciteit kan met 14 putten worden bereikt. In de huidige situatie zijn 13 putten beschikbaar. Het westelijke puttenveld (De Kikkerpoel) staat onder druk van de nabijgelegen voetbalvelden.

² Witteveen en Bos. Geohydrologisch effectrapport wijziging winvergunning ZS De Put, concept 02, 22 januari 2016

Sinds 2010 is de onttrekking van De Put in verband met het leveren van zacht water verlaagd van gemiddeld 300 m³/uur naar gemiddeld 180 m³/uur. Op termijn (2020) zal de onttrekking weer worden verhoogd. Gezien de slechte waterkwaliteit in enkele putten aan de zuidzijde van het bestaande winveld De Kikkerpoel en de druk op de ruimte rond de bestaande winvelden is het niet wenselijk de benodigde putten op de huidige percelen te plaatsen om de maximale wincapaciteit te kunnen borgen.

In 2015 is voor het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk het beheerplan vastgesteld. In het beheerplan is de (gedeeltelijke) verplaatsing van het winveld al benoemd als toekomstige ruimtelijke ontwikkeling. Uit het beheerplan blijkt dat waterwinning in het Natura 2000-gebied geen (negatieve) effecten op de natuur heeft, indien er tijdens de inrichting van het winveld voldaan wordt aan de inrichtingsvereisten om de instandhoudingsdoelstellingen uit het beheerplan te kunnen verwezenlijken. Daarmee is het initiatief als een positieve instandhoudingsmaatregel opgenomen in het beheerplan.

Polder Nieuw Lekkerland biedt voldoende ruimte voor nieuwe putten en een gedeeltelijke verplaatsing van winveld de Put. De omvang van de onttrekking met de nieuw te plaatsen putten in polder Nieuw Lekkerland is daarbij in het vergunning onderbouwend onderzoek vastgesteld op maximaal 1,5 miljoen m³ per jaar, waarbij geen significante negatieve effecten optreden. De totale vergunningshoeveelheid van de waterwinning de Put, dus inclusief de onttrekking met de nieuw te plaatsen putten, blijft daarbij gelijk (4,5 miljoen m³ /jaar).

Afbeelding 2.9: huidige en toekomstige putten

In de polder Nieuw-Lekkerland wordt een natuurblok gerealiseerd bestaande uit pioniermoeras en kruiden- en faunarijk grasland met brede plasdras-oeveren. Het natuurblok krijgt gedurende de najaars- tot vroege voorjaarsperiode een eigen peil. De veranderingen van de freatische grondwaterstand als gevolg van de nieuw te plaatsen putten bedragen maximaal 20 centimeter in de directe omgeving van de winputten. De verandering van de freatische grondwaterstand heeft geen effect op de beheertypen pioniermoeras en kruiden- en faunarijk grasland; de verlaging wordt namelijk gecompenseerd door de te realiseren hogere oppervlaktewaterpeilen in het gebied.

De verplaatsing van een deel van de winning naar het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk maakt deel uit van het beheerplan, waardoor er geen vergunning volgens de Natuurbeschermingswet benodigd is, mits er wordt voldaan aan de inrichtingseisen uit het beheerplan.

Realisatie puttenveld

Voor de aanleg van het puttenveld worden vijf putten aangelegd (zie afbeelding 2.9). Deze worden geplaatst in het gebied dat ingericht en beheerd wordt als kruiden- en faunarijk grasland. De putten worden ontsloten door tussenliggend leidingwerk en E&I-installaties. Het onttrokken water wordt via een afvoerleiding vanaf het nieuwe puttenveld naar de bestaande zuivering getransporteerd. Daarnaast moeten de putten bereikbaar zijn voor inspectie en onderhoud. Voor de bereikbaarheid worden twee mogelijkheden voorzien, te weten:

- vanaf het noorden (met zwaarder materieel) via de Lekdijk;
- vanaf het zuiden (te voet en licht materieel) via de Tienweg.

Voor een toegangsweg vanaf de Lekdijk is in de huidige situatie geen rechtstreekse aansluiting op de gronden van Oasen mogelijk. Hiervoor zullen particuliere/provinciale gronden moeten worden aangekocht of afspraken met bestaande eigenaren moeten worden gemaakt over recht van overpad. De Tiendweg aan de zuidzijde van Polder Nieuw-Lekkerland is geschikt als toegang, waarbij deze mogelijk lokaal versterkt moet worden. Tevens dient een overbrugging te worden aangelegd om de percelen vanaf de Tiendweg over het water te kunnen betreden. Oasen streeft naar ontsluiting via de Lekdijk om daarmee de cultuurhistorische waarde van de Tiendweg zoveel mogelijk te respecteren.

Omdat de verplaatsing van het waterwinveld nog niet volledig is uitgekristalliseerd is in dit bestemmingsplan een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Om de haalbaarheid van deze wijzigingsbevoegdheid aan te tonen heeft Oasen een haalbaarheidsstudie uitgevoerd. Deze is als bijlage 5 bij de toelichting opgenomen.

2.3 Juridische planbeschrijving

2.3.1 Inleiding

Het voorliggende plan is opgesteld conform het gestelde in de Regeling standaarden ruimtelijke ordening (Rsro) die door het rijk is opgesteld in het kader van het project Digitale Uitwisseling van Ruimtelijke Plannen (DURP), zoals de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP 2012) die bindende afspraken en aanbevelingen bevat, en het coderingssysteem InformatieModel Ruimtelijke Ordening (IMRO 2012). In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de wijze waarop de regels en verbeelding van voorliggend plan zijn opgebouwd.

2.3.2 Planmethodiek

Het voorliggende bestemmingsplan is in de basis conserverend van aard, waarbij de bestaande rechten zijn overgenomen uit de thans vigerende bestemmingplannen *Buitengebied Nieuw-Lekkerland* en *Dijkverwaren Nieuw-Lekkerland*. De bestaande bebouwing is voorzien van een gedetailleerde eindbestemming, waardoor het plan geschikt is voor de beheersituatie. Het bestemmingsplan biedt echter ook de nodige flexibiliteit, om te voorkomen dat het gebied volledig op slot gaat. Dit neemt niet weg dat de specifieke cultuurhistorische en landschappelijke (natuur)waarden in het plangebied op zorgvuldige wijze gewaarborgd zijn.

In aanvulling op het voorgaande worden diverse (kleinschalige) ontwikkelingen ingepast, zoals het entreegebied, de bezoekmolens en eventuele aanlegsteigers. Voor deze ontwikkeling is gekozen voor een gedetailleerde, doch flexibele eindbestemming, waaraan een directe bouwtitel kan worden ontleend. Omdat er nog geen definitief bouwplan aan de ontwikkeling ten grondslag ligt, is gekozen voor een flexibele eindbestemming. Zo doende wordt de nodige speelruimte behouden, zonder dat dit ten koste gaat van de rechtszekerheid van omwonenden.

2.3.3 Regels

De regels bevatten bepalingen omtrent het gebruik van de gronden, bepalingen omtrent de toegelaten bebouwing en regelingen betreffende het gebruik van aanwezige en/of nog op te richten bouwwerken.

De regels zijn onderverdeeld in vier paragrafen, te weten:

- Inleidende regels (hoofdstuk I);
- Bestemmingsregels (hoofdstuk II);
- Algemene regels (hoofdstuk III);
- Overgangs- en slotregels (hoofdstuk IV).

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

In dit hoofdstuk is een aantal begrippen verklaard dat wordt gebruikt in de regels. Dit voorkomt dat er bij de uitvoering van het plan onduidelijkheden ontstaan over de uitleg van bepaalde regelingen. Daarnaast is het artikel "Wijze van meten" opgenomen waarin bepaald is hoe de voorgeschreven maatvoering in het plan gemeten moet worden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

In dit hoofdstuk zijn de in het plan voorkomende bestemmingen geregeld. In ieder artikel is per bestemming bepaald welk gebruik van de gronden is toegestaan en welke bouwregels er gelden. Tevens zijn, waar mogelijk, flexibiliteitsbepalingen opgenomen.

Onder de bestemmingsomschrijving is aangegeven voor welke functies de gronden bestemd zijn. Voor sommige functies is een functieaanduiding opgenomen op de verbeelding. In de bouwregels zijn de bebouwingsmogelijkheden bepaald. Voor de bebouwing zijn bouwvlakken op de verbeelding aangegeven. De bebouwing dient in principe binnen het bouwvlak gesitueerd te zijn. In de regels is bepaald dat tenzij anders is aangegeven op de verbeelding de goothoogte van woningen niet meer mag bedragen dan 4 meter. Hieronder wordt kort ingegaan op de verschillende bestemmingen.

Agrarisch

Agrarische bedrijven zijn conform de vigerende bestemmingsregeling voorzien van de bestemming **1.1.1 Agrarisch**. Voor de bestaande agrarische bedrijven is een bouwvlak opgenomen. Binnen dit bouwvlak dienen alle bedrijfsgebouwen geplaatst te worden. Uitgangspunt voor de bouwvlakken is de vigerende maximale maat van 1,5 ha. De bouwvlakken zijn overgenomen conform het vigerende plan. Per bedrijf is één bedrijfswoning toegestaan.

In het bestemmingsplan zijn diverse flexibiliteitsbepalingen opgenomen. Onder andere voor neven- en vervolgfuncties en extra bouwmogelijkheden. Deze flexibiliteitsbepalingen zijn overgenomen in het voorliggende bestemmingsplan (als afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden). Voor paardenbakken is een specifieke regeling opgenomen. Deze zijn uitsluitend toegestaan op de bouwvlakken met de bestemming **1.1.1 Agrarisch** en **1.1.2 Bedrijf** en **1.1.3 Wonen**. Hierbij geldt dat paardenbakken niet groter mogen zijn dan 800 m² (20 bij 40 m), lichtmasten bij de paardenbak niet zijn toegestaan en dat de afrastering niet hoger mag zijn dan 1,5 m. Het bevoegd gezag kan van deze regeling afwijken en paardenbakken ook buiten het bouwvlak toestaan. Paardenbakken dienen dan op agrarische gronden

aangrenzend aan het betreffende bouwvlak **3** Agrarisch **4** Bedrijf **5** Wonen **6** gerealiseerd te worden.

Het uitvoeren van bepaalde werken en werkzaamheden is, net als in het vigerende bestemmingsplan, gekoppeld aan een omgevingsvergunning. Een omgevingsvergunning is noodzakelijk voor werken en werkzaamheden buiten het bouwvlak en hebben geen betrekking op normaal onderhoud en beheer.

Tot slot is de polder Nieuw-Lekkerland voorzien van de aanduiding **7** Wetgevingzone **8** wijzigingsgebied **9** Aan deze aanduiding is een wijzigingsbevoegdheid gekoppeld, die het mogelijk maakt ter plaatse een waterwingebied te realiseren, met inachtnaam van de daaraan gestelde voorwaarden.

Bedrijf

De aanwezige bedrijven in het plangebied, alsook de diverse gemalen, nutsvoorzieningen en waterstaatkundige werken, zijn voorzien van de bestemming **1** Bedrijf **2** Het rietbedrijf Hoek v.o.f., dat de rietlanden rondom de molens van Kinderdijk beheert, is voorzien van de aanduiding **3** specifieke vorm van bedrijf **4** rietbedrijf **5** Bouwen is uitsluitend toegestaan binnen het bouwvlak. De maximum goothoogte bedraagt 4 meter, tenzij op de verbeelding anders is weergegeven. Per bouwvlak is één bedrijfswoning toegestaan, tenzij met de aanduidingen 'maximum aantal wooneenheden' of 'bedrijfswoning uitgesloten' anders is weergegeven.

Een groot deel van de gronden met de bestemming **1** Bedrijf **2** is voorzien van de nadere aanduiding **3** specifieke vorm van bedrijf **4** waterstaatswerken **5** Ter plaatse van deze aanduiding zijn uitsluitend bouwwerken ten dienste van de waterhuishouding toegestaan. Ook de verschillende gemalen zijn voorzien van een specifieke aanduiding (**6** gemaal **7**), waaronder ook het J.U. Smitgemaal. Om de gewenste herontwikkeling van dit gemaal te faciliteren wordt het gemaal tevens voorzien van de aanduiding **3** specifieke vorm van bedrijf **4** cultuur en educatie **5** Ter plaatse zijn de gronden tevens bestemd voor belevingsruimten en vergaderruimten. In de gebruiksregels zijn beperkingen gesteld aan het brutovloeroppervlak van belevings- en vergaderruimten.

Gemengd

De bestemming **6** Gemengd **7** is opgenomen voor het pand Windkracht 4 aan de Molenstraat, het nieuwe bezoekerscentrum, gemaal Wisboom en de beoogde nieuwe culturele c.q. educatieve gebouwen ten zuiden van het gemaal. Binnen deze bestemming wordt ruimte geboden aan sociale, educatieve en culturele doeleinden, detailhandelsbedrijven ter plaatse van de aanduiding **8** detailhandel **9** ondergeschikte detailhandel, ambachtelijke bedrijven (tot en met milieucategorie 2) en horeca (tot categorie 1a). Bouwen is uitsluitend toegestaan binnen het bouwvlak. De maximum goothoogte bedraagt 4 meter, tenzij op de verbeelding anders is weergegeven. De bouwhoogte (nokhoogte) is op de verbeelding weergegeven. Het gemaal Wisboom is voorzien van de aanduiding **10** karakteristiek **11** teneinde de ter plaatse aanwezige cultuurhistorische waarden te behouden en te beschermen. Voor het gebied ten zuiden van het Wisboomgemaal is bepaald dat het aantal (nieuwe) gebouwen niet meer dan 3 mag bedragen.

Groen

Voor structureel groen is de bestemming 'Groen' opgenomen. Aangegeven is dat ter plaatse geen gebouwen mogen worden opgericht. Het groene karakter van deze gronden dient, binnen in het plan gestelde voorwaarden, zoveel mogelijk behouden te blijven. Binnen de bestemming is ruimte voor bermbeplanting, groenvoorzieningen, picknickplaatsen, speelvoorzieningen, wegen, paden, parkeervoorzieningen en verhardingen. De groenstrook langs de Lekdijk, direct ten oosten van de entreezone, is voorzien van de functieaanduiding 'specifieke vorm van verkeer - stop & go'. Ter plaatse van deze aanduiding is een stop & go zone voor touringcars voorzien. Daarnaast is een aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - voetgangersverbinding' opgenomen. Ter plaatse van deze aanduiding zijn de gronden tevens bestemd voor de aanleg van een voetgangersverbinding tussen de Stop&Go-zone en het werelderfgoedcomplex.

In de gebruiksregels is bepaald dat de aanleg van parkeervoorzieningen uitsluitend is toegestaan indien een positief advies van een ecologische deskundige is verkregen.

Natuur

Voor de hoge boezem van de Overwaard en de hoge boezem van de Nederwaard is in het bestemmingsplan de bestemming 'Natuur' opgenomen, ten behoeve van de instandhouding en ontwikkeling van ter plaatse voorkomende dan wel daaraan eigen zijnde natuur- en landschapswaarden. Binnen de bestemming is tevens een functieaanduiding opgenomen voor de aldaar aanwezige vogelobservatiehut. Daarnaast zijn enkele bestaande gebouwen bij de molens - voor zover gelegen buiten de molenerven - voorzien van een bouwaanduiding 'bijgebouw'. De ter plaatse van deze aanduiding aanwezige gebouwen mogen worden gehandhaafd c.q. vernieuwd worden, mits de maatvoering gelijk blijft. Tot slot is het uitvoeren van bepaalde werken en werkzaamheden gekoppeld aan een omgevingsvergunning. Tot slot is aan de noordzijde van het plangebied de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - voetgangersverbinding' opgenomen ten behoeve van een looppad vanaf de 'stop-and-go-zone' richting het bezoekerscentrum. Om de aanwezige natuurwaarden zo min mogelijk te belasten is de aanduiding duidelijk afgebakend en zoveel mogelijk westwaarts gesitueerd.

Overig - Molen

De in het plangebied aanwezige cultuurhistorisch waardevolle molens en de bijbehorende molenerven zijn voorzien van de specifieke bestemming 'Overig - Molen' teneinde de instandhouding van de molen te waarborgen. In aanvulling daarop zijn de molenerven (inclusief de molens) voorzien van de aanduiding 'karakteristiek'. Ter plaatse van deze aanduiding staat het behoud en de bescherming van de ter plaatse aanwezige cultuurhistorische waarden voorop. Binnen de bestemming 'Overig - Molen' zijn de gronden tevens bestemd voor sociale, educatieve en culturele doeleinden, met daaraan ondergeschikte detailhandel. Daarnaast mag in de molens gewoond worden, behoudens ter plaatse van de aanduiding 'wonen uitgesloten'.

De molenerven bieden thans ruimte aan diverse bijgebouwen, waaronder schuren, stookhokjes en andere bijgebouwen. Per molen mogen er buiten het bouwvlak bijgebouwen worden opgericht met een gezamenlijk oppervlak van ten hoogste 50 m², met een goothoogte van ten hoogste 3 m. Voor zover er in de huidige situatie een groter oppervlakte aan bijgebouwen aanwezig is, mag het bestaande aantal vierkante meters aan bijgebou-

wen niet toenemen. Hiervoor is een specifieke regeling opgenomen, De nieuwe bezoekmolen aan de Overwaard (nr. 4) is voorzien van een ruimere bestemming en dito bouwvlak, teneinde ruimte te bieden voor nieuwe educatieve en culturele faciliteiten. Het bouwvlak waarbinnen de nieuwe (contramolens)schuur is voorzien, heeft de aanduiding 'specifieke vorm van maatschappelijk - contramolenschuurofgekregen. Ter plaatse is de bouw van een schuur tot 75 m² toegestaan.

Tot slot voorziet het voorliggende bestemmingsplan in de mogelijkheid om een publieksvoorziening te bouwen, al dan niet in de vorm van een molen. Hiertoe is de oorspronkelijke locatie van de molen voorzien van de bestemming 'Overig' met de nadere aanduiding 'specifieke bouwaanduiding' publieksvoorziening. Uitsluitend ter plaatse van deze aanduiding zijn de gronden bestemd voor de bouw van een publieksvoorziening.

Recreatie

De bestemming 'Recreatie' is opgenomen voor het volkstuintencomplex langs de voormalige lage boezem van Nieuw-Lekkerland. Per volkstuin is het toegestaan één kas en één schuur op te richten, met dien verstande dat de gezamenlijke oppervlakte niet meer dan 6 m² mag bedragen.

Tuin

De private gronden die grenzen aan het openbaar gebied en welke in principe onbebouwd dienen te blijven zijn bestemd als 'Tuin'. Bijbehorende bouwwerken, zoals bijgebouwen, aan- en uitbouwen zijn op deze gronden niet mogelijk. Binnen de tuinbestemming mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, worden gebouwd. In afwijking daarvan is het toegestaan om ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch' hooiberg een hooiberg op te richten. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch' paardenbak is tevens een paardenbak toegestaan.

Verkeer

De in het plangebied voorkomende wegen zijn bestemd als 'Verkeer'. Binnen deze bestemming wordt ruimte geboden aan wegen, parkeervoorzieningen, paden en verhardingen. Ter plaatse van de aanduiding 'parkeerterrein' zijn de gronden specifiek bestemd voor een parkeerterrein. Het betreft onder meer het parkeerterrein aan de Lekdijk en de (opnieuw in te richten) parkeerzone op de Middeldijk. Binnen de bestemming 'Verkeer' zijn tevens groen- en speelvoorzieningen alsmede waterberging en watergangen mogelijk. Reclame-uitingen zijn expliciet uitgesloten.

Water

De bestemming 'Water' is onder meer opgenomen voor de Lek, Grote- of Achterwaterschap en Het Nieuwe Waterschap. Tevens is deze bestemming opgenomen voor het overige binnen het plangebied aanwezige oppervlaktewater, waaronder diverse watergangen. Op deze gronden mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd, voor zover nodig is voor de waterbeheersing, de verkeersregeling te water of de verbinding van de oevers. Bruggen en steigers zijn uitsluitend toegestaan ter plaatse van de daarvoor bestemde aanduidingen 'brug' en 'steiger'. Voor steigers is een specifieke bebouwingsregeling opgenomen.

Wonen

De woningen in het plangebied zijn voorzien van de bestemming *Wonen*. Voor de bebouwingsmogelijkheden wordt een onderscheid gemaakt in het hoofdgebouw van de woning, bijbehorende bouwwerken en bouwwerken geen gebouwen zijnde. Het hoofdgebouw van de woning mag uitsluitend binnen het op de verbeelding aangegeven bouwvlak gerealiseerd worden. Voor het hoofdgebouw van de woningen is tevens de algemene goothoogte van 4 meter opgenomen. In specifieke gevallen is hier van afgeweken door op de verbeelding andere hoogtes aan te geven. Dat geldt ook voor de bouwhoogte. De maximale inhoud van een woning inclusief aan- en uitbouwen en bijgebouwen bedraagt 750 m³. Daarnaast bedraagt het aantal toegestane woningen per bestemmingsvlak één, tenzij met de maatvoeringaanduiding 'maximum aantal wooneenheden' anders is aangegeven.

Buiten het hoofdgebouw mogen op het perceel zowel binnen als buiten het bouwvlak bijbehorende bouwwerken worden opgericht, dit betreft bijgebouwen, uit- of aanbouwen en overkappingen. Deze bouwwerken mogen, met uitzondering van erkers, alleen op het achterterfgebied worden gerealiseerd. Dit betreft het erf aan de achterkant en de niet naar de openbaar toegankelijk gebied gekeerde zijkant, op meer dan 1 meter van de voorkant van het hoofdgebouw. In totaal mag ten hoogste 50% van de gronden die niet tot het hoofdgebouw behoren worden bebouwd met aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen tot een gezamenlijk oppervlak van ten hoogste 50 m².

Voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals erfafscheidingen, is een maximale maatvoering opgenomen. Hierbij is bepaald dat erfafscheidingen in het achterterfgebied tot een hoogte van 2 meter mogen worden opgericht.

Leiding ñ Riool (dubbelbestemming)

Door het plangebied loopt een drukriolering van het waterschap, deze is op de verbeelding opgenomen door middel van de dubbelbestemming *Leiding ñ Riool* met een beschermingszone aan weersijden. In deze beschermingszone gelden beperkingen voor het bouwen van bouwwerken en het uitvoeren van bepaalde werken en werkzaamheden.

Waarde ñ Archeologie 2, 4, 5, 7 en 8 (dubbelbestemming)

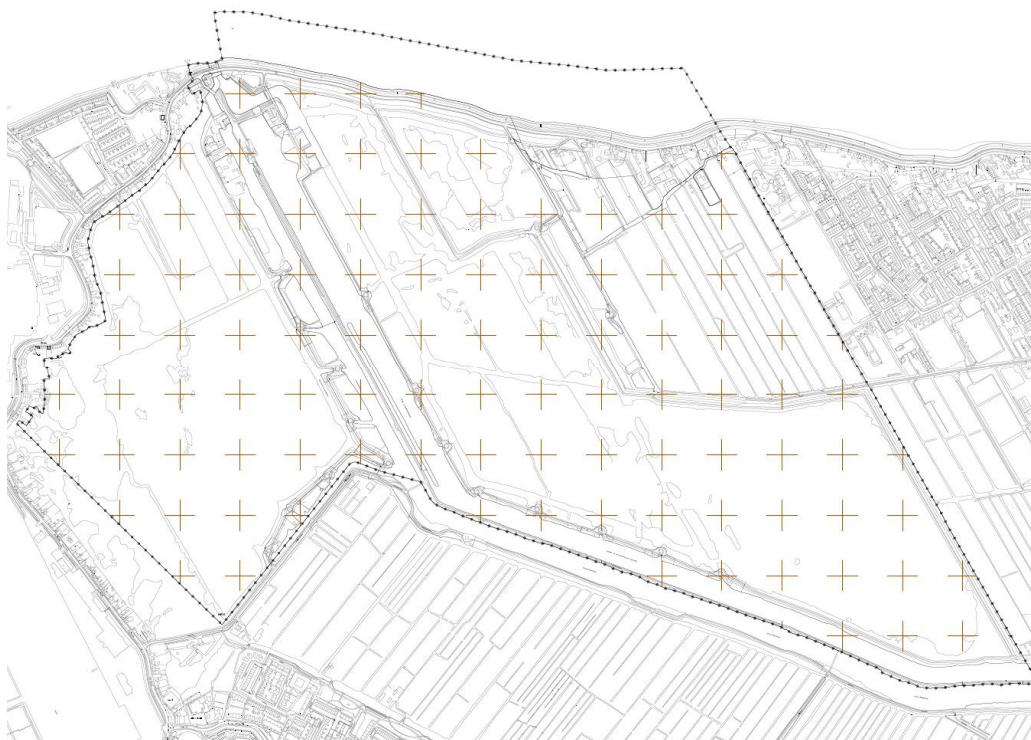
De dubbelbestemming *Waarde ñ Archeologie* is opgenomen ter bescherming van mogelijk in de bodem aanwezige archeologische waarden. Voor de verschillende verwachtingswaarden zijn verschillende bestemmingen opgenomen: *Waarde - Archeologie 2, 4, 5, 7 en 8*

Voor een aantal werkzaamheden op of in deze gronden is een omgevingsvergunning (voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden) vereist in het kader waarvan een afweging kan worden gemaakt tussen de activiteit en de te beschermen waarden. De voorwaarden voor wanneer een omgevingsvergunning is vereist zijn afhankelijk van de archeologische verwachtingswaarden en gedifferentieerd in de verschillende dubbelbestemmingen.

Waarde ñ Cultuurhistorie (dubbelbestemming)

De dubbelbestemming *Waarde ñ Cultuurhistorie* is opgenomen voor het UNESCO werelderfgoed *De molens van Kinderdijk ñ Elshout*. De begrenzing van de dubbelbestem-

ming is zoveel mogelijk afgestemd op de officiële begrenzing van het werelderfgoed, zoals deze door UNESCO is vastgesteld (zie afbeelding 2.10). Ter plaatse van deze dubbelbestemming zijn de gronden primair bestemd voor het behoud en herstel van cultuurhistorische waarden, alsmede het benutten van potentiële cultuurhistorische waarden. Aan de dubbelbestemming is tevens een sloopverbod gekoppeld. Bouwen is uitsluitend toegestaan indien vooraf advies is ingewonnen van de gemeentelijke monumentencommissie en wordt voldaan aan de beeldkwaliteitseisen, zoals opgenomen in de beeldkwaliteitsparagraaf (die als bijlage 4 bij de regels is opgenomen).

Afbeelding 2.10: begrenzing dubbelbestemming **Waarde** **Cultuurhistorie**

*Waterstaat **Stroomvoerend rivierbed** (dubbelbestemming)*

Voor het stroomvoerend rivierbed van de Lek is een dubbelbestemming opgenomen. Middels deze dubbelbestemming is geregeld dat in het stroomvoerend deel van het rivierbed niet gebouwd mag worden zonder toestemming van de waterbeheerder.

*Waterstaat **Waterkering** (dubbelbestemming)*

Ter bescherming van de aanwezige waterkeringen is de dubbelbestemming **Waterstaat** **Waterkering** opgenomen. Op deze gronden is de keur van het Waterschap Rivierenland van toepassing. Binnen deze gronden mogen slechts bouwwerken worden opgericht indien waterschapsbelangen zulks gedogen. Om dit goed te kunnen beoordelen dient, bij de beoordeling van bouwaanvragen, advies te worden ingewonnen bij de beheerder van de waterkering.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

In deze paragraaf worden, in aanvulling op de bestemmingsbepalingen, regels gesteld.

Anti-dubbeltelregel

In deze regel is vastgelegd dat grond die in aanmerking moest worden genomen bij het verlenen van een omgevingsvergunning, waarvan de uitvoering heeft plaatsgevonden of alsnog kan plaatsvinden, bij de beoordeling van een andere aanvraag om omgevingsvergunning niet opnieuw in beschouwing mag worden genomen.

Algemene bouwregels

In dit artikel is een aantal aanvullende bouwregels opgenomen dat voor alle bestemmingen kan gelden. Het gaat bijvoorbeeld om het overschrijden van bouwgrenzen ten behoeve van ondergeschikte bouwdelen zoals balkons, galerijen en kelders en het toelaten van bouwwerken met een afwijkende maatvoering. Tevens zijn algemene bouwregels opgenomen met betrekking tot de herbouw van (bedrijfs)woningen en ondergronds bouwen.

Algemene gebruiksregels

Dit artikel is een aanvulling op de specifieke gebruiksregels uit de bestemmingen. In het artikel is een aantal algemene gebruiksregels opgenomen voor het gebruik van onbebouwde gronden, ondergeschikte bouwdelen en bouwwerken. Daarnaast zijn gebruiksregels opgenomen ten aanzien van bestaand gebruik en voor het ophogen en afgraven van gronden.

Algemene aanduidingsregels

Aanvullend op de (algemene) bouwregels gelden enkele bijzondere bouwbepalingen die met een aanduiding in de geometrische plaatsbepaling zijn weergegeven, waaronder voor de aanwezige boringsvrije zone, grondwaterbeschermingsgebied en waterwingebied. Daarnaast is voor de molens van Kinderdijk ñ Elshout een vrijwaringszone opgenomen. Deze regeling voorkomt dat binnen een afstand van 100 meter tot het middelpunt van de molen nieuwe bebouwing wordt opgericht met een hoogte die meer bedraagt dan de onderste punt van de verticaal staande wiek. Binnen een afstand van 400 meter tot het middelpunt van de molen mag geen nieuwe bebouwing worden opgericht met een hoogte die meer bedraagt dan 1/100 van de afstand van het bouwwerk tot het middelpunt van de molen, gerekend vanaf de onderste punt van de verticaal staande wiek.

Tot slot is voor het milieugezoneerde bedrijventerrein IT Aan de Noord een gebiedsaanduiding 0geluidzone ñ industrie0 De ligging van deze zone is zodanig bepaald dat buiten de zone geen geluidbelasting hoger dan 50 dB(A) als gevolg van het bedrijventerrein voorkomt.

Algemene afwijkingsregels

Dit artikel is een aanvulling op de afwijkingsregels uit de bestemmingen. In het artikel is een aantal algemene afwijkingen opgenomen, dat middels een omgevingsvergunning kan worden verleend. Het betreft een standaardregeling die het mogelijk maakt om bij de uitvoering van bouwplannen beperkte afwijkingen van het plan bij een omgevingsvergunning mogelijk te maken. Het gaat bijvoorbeeld om een geringe overschrijding van de toegestane bouwhoogte of het afwijken ten behoeve van mantelzorg.

Algemene wijzigingsregels

In dit artikel is een aantal algemene wijzigingsregels opgenomen, onder meer voor het overschrijden van de bestemmingsgrenzen en het verwijderen van de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie'.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

In het overgangsrecht is een regeling opgenomen voor bebouwing en gebruik dat al bestond bij het opstellen van het plan, maar dat strijdig is met de opgenomen regeling. Onder bepaalde voorwaarden mag deze strijdige bebouwing en/of strijdig gebruik worden voortgezet of gewijzigd.

In de slotregel is de officiële naam van het plan bepaald. Onder deze naam kan het bestemmingsplan worden aangehaald.

2.3.4 Geometrisch plaatsbepaling

Voor het verbeelden van de geometrisch bepaalde bestemmingen is een GBKN-ondergrond gebruikt. Dit bestand is opgebouwd in coördinaten in het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting, of kortweg Rijksdriehoekscoördinaten (ook wel: RD-coördinaten). Dit zijn de coördinaten die in Nederland worden gebruikt als grondslag voor ondermeer geografische aanduidingen, waarbij de exacte locatie van een gebied wordt vastgelegd. In het plan is met behulp van lijnen, coderingen en arceringen aan gronden (en in dit geval ook wateren) een bepaalde bestemming toegekend. Binnen een bestemmingsvlak zijn met aanduidingen nadere regels aangegeven. Op een afdruk van de geometrische plaatsbepaling, de verbeelding, zijn alle bestemmingen en aanduidingen naast elkaar zichtbaar.

3 Ruimtelijke Ordening

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is op 13 maart 2012 in werking getreden. Deze structuurvisie vervangt de Nota Ruimte. De structuurvisie geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op Rijksniveau en is de kapstok voor bestaand en nieuw Rijksbeleid met ruimtelijke consequenties. In de structuurvisie schetst het Rijk ambities tot 2040 en doelen, belangen en opgaven tot 2028.

De leidende gedachte in de SVIR is ruimte maken voor groei en beweging. De SVIR is de eerste rijksnota die de onderwerpen infrastructuur en ruimte integraal behandelt. In de SVIR richt het Rijk zich vooral op decentralisatie. De verantwoordelijkheid wordt verplaatst van rijksniveau naar provinciaal en gemeentelijk niveau.

Door urbanisatie, individualisering, vergrijzing en ontgroening nemen de ruimtelijke verschillen toe. Vanaf 2035 groeit de bevolking niet meer. De samenstelling van de bevolking, en daarmee de samenstelling van huishoudens, verandert. Ambities tot 2040 zijn onder andere het aansluiten van woon- en werklocaties op de (kwalitatieve) vraag en het zoveel mogelijk benutten van locaties voor transformatie en herstructurering. Ook wil het rijk ervoor zorgen dat in 2040 een veilige en gezonde leefomgeving met een goede milieukwaliteit wordt geboden. Dit moet voor zowel het landelijk als het stedelijk gebied gelden. In de SVIR is verder vastgelegd dat provincies en (samenwerkende) gemeenten verantwoordelijk zijn voor programmering van verstedelijking. (Samenwerkende) gemeenten zorgen voor (boven)lokale afstemming van woningbouwprogrammering die past binnen de provinciale kaders. Ook zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de woningbouwprogramma's.

Met betrekking tot het plangebied gelden de volgende opgaven op het nationaal belang. Ten eerste het borgen van de waterveiligheid- en kwaliteit, zoetwatervoorziening en ontwikkeling van een maatregelenpakket droogte/verzilting. Het plangebied is direct ten zuiden van de Lek gelegen, waardoor rekening dient te worden gehouden met de waterveiligheid en -kwaliteit. Een laatste opgave betreft het tot stand brengen en beschermen van (herijkte) EHS, inclusief de Natura-2000 gebieden en UNESCO werelderfgoed. Dit in verband met de aanwezigheid van het molencomplex Kinderdijk-Elshout binnen het voorliggende plangebied, alsmede het binnen het plangebied gelegen Natura-2000 gebied (Boezems Kinderdijk). Dit bestemmingsplan houdt rekening met de voorgenoemde opgaven.

3.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

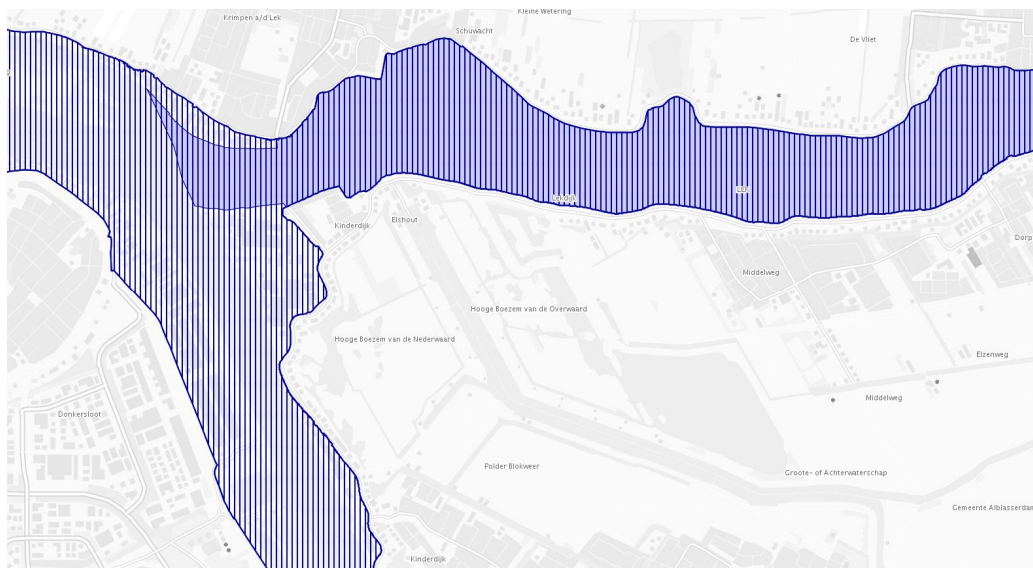
Het rijk legt met het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), of AMvB Ruimte, de nationale ruimtelijke belangen juridisch vast. Enerzijds betreft het de belangen die al in de (ontwerp-)AMvB Ruimte uit 2009 waren opgenomen en anderzijds wordt het Barro aangevuld met onderwerpen uit de Structuurvisie Infrastructuur en Milieu (SVIR). Het besluit is op 30 december 2011 in werking getreden.

In het Barro zijn onder meer rijksvaarwegen, hoofdwegen en hoofdspoorwegen, buisleidingen, primaire waterkeringen, erfgoederen, kustfundamenten en diverse concrete nationale ruimtelijke projecten zoals het Project Mainportontwikkeling Rotterdam aangewezen als nationaal belang. Ter bescherming van deze belangen zijn reserveringsgebieden, begrenzingen en vrijwaringszones opgenomen. In het besluit is aangegeven op welke wijze bestemmingsplannen voor deze gebieden moeten zijn ingericht. Indien vigerende bestemmingsplannen niet voldoen aan het Barro dan moeten deze binnen drie jaar na inwerkingtreding van het besluit zijn aangepast.

In het Barro is de Lek aangeduid als rivierbed c.q. stroomvoerend deel van het rivierbed. Op basis van artikel 2.4.3. van het Barro wijst een bestemmingsplan alleen nieuwe bestemmingen in een rivierbed aan in het geval er sprake is van:

- een zodanige situering van de bestemming dat het veilig en doelmatig gebruik van het oppervlaktewaterlichaam gewaarborgd blijft;
- geen feitelijke belemmering voor de vergroting van de afvoercapaciteit van de rivier;
- een zodanige situering van de bestemming dat de waterstandverhoging of de afname van het bergend vermogen zo gering mogelijk is, en
- een zodanige situering van de bestemming dat de ecologische toestand van het oppervlaktewaterlichaam niet verslechtert.

Het voorliggende bestemmingsplan maakt in principe geen nieuwe bestemming in het stroomvoerend deel van het rivierbed mogelijk. De Lek wordt voorzien van de bestemming *Water* en de dubbelbestemming *Waterstaat* Stroomvoerend rivierbed. Middels deze dubbelbestemming is geregeld dat in het stroomvoerend deel van het rivierbed niet gebouwd mag worden zonder toestemming van de waterbeheerder. Daarmee zijn de belangen van de waterbeheerder voldoende gewaarborgd.

Afbeelding 3.1: uitsnede Barro

3.1.3 Erfgoedwet

De Monumentenwet 1988 is op 1 juli 2016 overgegaan in de Erfgoedwet. De Erfgoedwet bundelt de bestaande wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland. Bovendien zijn aan de Erfgoedwet een aantal nieuwe bepalingen toegevoegd. Het beschermingsniveau zoals deze in de oude wetten en regelingen golden, blijft gehandhaafd. Het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed was geregeld in zes verschillende wetten en een regeling. Waarin roerend, onroerend en archeologisch erfgoed allemaal hun eigen specifieke definities, procedures en beschermingsmaatregelen hadden.

In de Erfgoedwet is vastgelegd hoe met ons erfgoed wordt omgegaan, wie welke verantwoordelijkheden daarbij heeft en hoe het toezicht daarop wordt uitgeoefend. Overbodige regels zijn geschrapt en de verantwoordelijkheid voor de bescherming van het cultureel erfgoed ligt waar mogelijk bij het erfgoedveld zelf. Onderdelen van de Monumentenwet die de fysieke leefomgeving betreffen, worden overgeheveld naar de Omgevingswet die in 2019 van kracht wordt. Voor deze onderdelen is een overgangsregeling in de Erfgoedwet opgenomen voor de periode 2016-2019. Het gaat daarbij om de volgende zaken:

- Ç Vergunningen tot wijziging, sloop of verwijdering van rijksmonumenten
- Ç Verordeningen, bestemmingsplannen, vergunningen en ontheffingen op het gebied van archeologie
- Ç Bescherming van stads- en dorpsgezichten.

Een groot deel van het voorliggende plangebied is door het Rijk aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Gemeenten zijn verplicht om de aanwezige ruimtelijke karakteristieken juridisch-planologisch te borgen in een bestemmingsplan. Het voorliggende bestemmingsplan voorziet hierin.

3.1.4 Visie erfgoed en Ruimte 'Kiezen voor karakter'

In de Visie erfgoed en ruimte 'Kiezen voor karakter' (juni 2011) zet het Rijk uiteen hoe cultureel erfgoed wordt geborgd in de ruimtelijke ordening voor de periode 2011-2015. In hoofdstuk 7 wordt hier nader op ingegaan.

3.1.5 Omgevingswet

Vanuit het Ministerie van I&M wordt momenteel de Omgevingswet voorbereid, die naar verwachting in 2018 in werking zal treden. De intentie bestaat om na inwerkingtreding van deze wet het bestemmingsplan te herzien teneinde de mogelijkheden om vergunningvrij te bouwen te benutten.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Visie Ruimte en Mobiliteit, Programma Ruimte en Programma Mobiliteit

Op basis van de Wro moeten gemeenten, provincies en Rijk hun beleid neerleggen in één of meer structuurvisies. Het provinciebestuur van Zuid-Holland heeft ervoor gekozen één integrale ruimtelijke structuurvisie voor Zuid-Holland te ontwikkelen, waarbij Ruimte

en Mobiliteit leidend zijn. In de provinciale structuurvisie geeft de provincie aan wat zij als provinciaal belang beschouwt en hoe zij daarop wil gaan sturen.

De provincie Zuid-Holland onderscheidt zich door de strategische ligging in internationale netwerken, drie unieke deltalandschappen die samenkomen (kust, veen en rivierdelta) en de veelzijdige steden en economische complexen in het deltalandschap. De provincie heeft vier rode draden benoemd en bevat zekerheid over een werkend mobiliteitsnetwerken bevat voldoende flexibiliteit om in de ruimtelijke ontwikkeling te reageren op maatschappelijke initiatieven.

De vier rode draden voor de toekomst zijn:

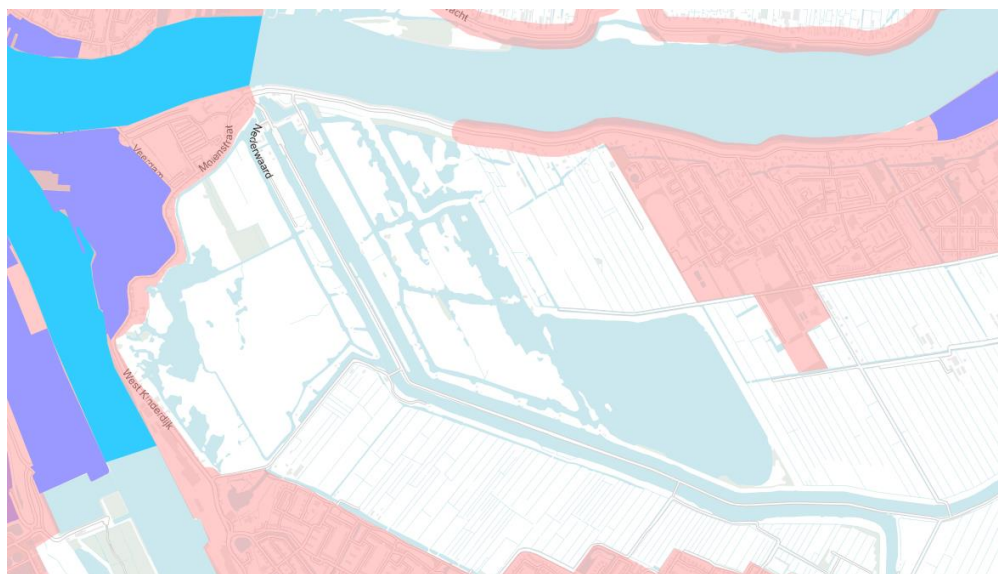
1. Beter benutten en opwaarderen van wat er is;
2. Vergroten van de agglomeratiekracht;
3. Verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit;
4. Bevorderen van de transitie naar een water- en energie-efficiënte samenleving.

Voor de bebouwde ruimte zet de provincie in op een samenhangend, compact en goed bereikbaar, kwalitatief hoogwaardig bebouwd gebied.

In het programma Ruimte en het programma Mobiliteit beschrijft de provincie met welke instrumenten zij de doelen en ambities uit de Visie Ruimte en Mobiliteit uit gaat voeren. Een randvoorwaarde voor ontwikkelingen in zowel stedelijk als landelijk gebied is dat gemeenten de ladder voor duurzame verstedelijking uit het Bro toe moeten passen. De provincie heeft daar in de Verordening Ruimte een eigen invulling aan gegeven. De ladder voor duurzame verstedelijking houdt ten eerste in dat de behoefte van de ontwikkelingen op het gebied van wonen, kantoren, bedrijven en detailhandel regionaal moeten worden afgestemd en dat deze in principe binnen bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) stedelijk gerealiseerd moet worden. Indien de ontwikkeling niet binnen BSD gerealiseerd kan worden door middel van herstructureren, transformeren of verdichten, dient aangetoond te worden dat de locatie buiten BSD multimodaal ontsloten is. Het aanbod aan vervoersmodaliteiten op een locatie bepaalt de meest duurzame locatie buiten BSD.

Naast het verplicht toepassen van de ladder voor duurzame verstedelijking maakt de provincie onderscheid in drie soorten ontwikkelingen, waar -afhankelijk van de ontwikkeling- bepaalde randvoorwaarden aan worden gesteld. De drie soorten ontwikkelingen zijn gebiedseigen ontwikkelingen waarbij sprake is van inpassing, gebiedsvreemde ontwikkelingen waarbij sprake is van aanpassing en grootschalige(r) ontwikkelingen waarbij het gebied getransformeerd wordt.

De bebouwing langs de Lekdijk is in Kaart 1 van het Programma Ruimte aangeduid als bestaande bebouwde ruimte.

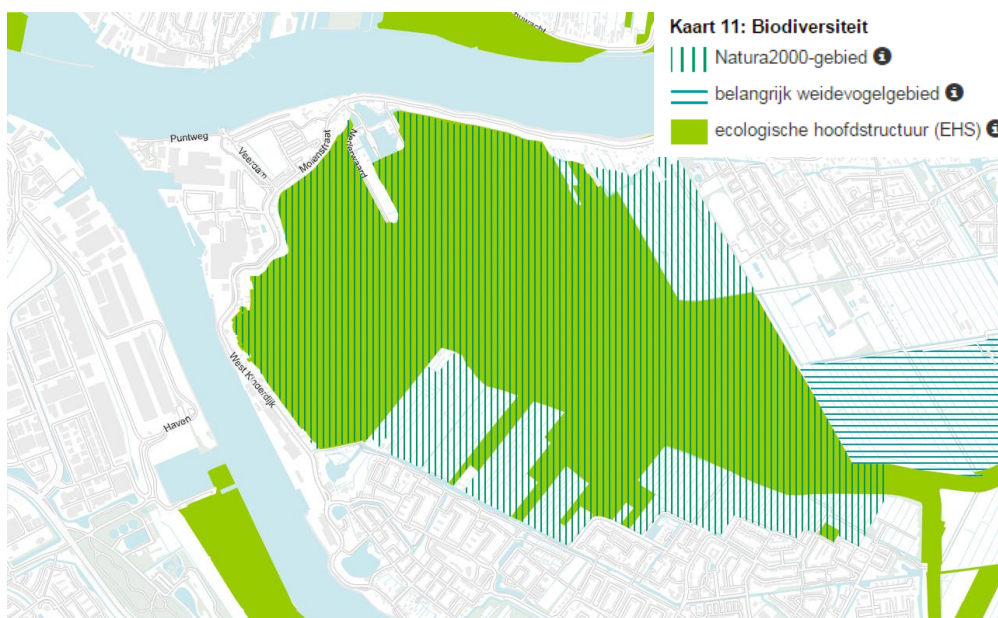

Kaart 1: Transformeren, herstructureren en verdichten

bebouwde ruimte ①

Afbeelding 3.1: uitsnede Kaart 1 Programma Ruimte ① Transformeren, herstructureren en verdichten ②

Het plangebied is in Kaart 11 van het Programma Ruimte vrijwel geheel aangeduid als Natura2000-gebied. Tevens behoort een groot deel van het plangebied tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De provincie heeft zich tot doel gesteld de achteruitgang van de biodiversiteit in deze gebieden tegen te gaan. Het voorliggende bestemmingsplan komt aan deze ambitie tegemoet.

Kaart 11: Biodiversiteit

Natura2000-gebied ①

belangrijk weidevogelgebied ①

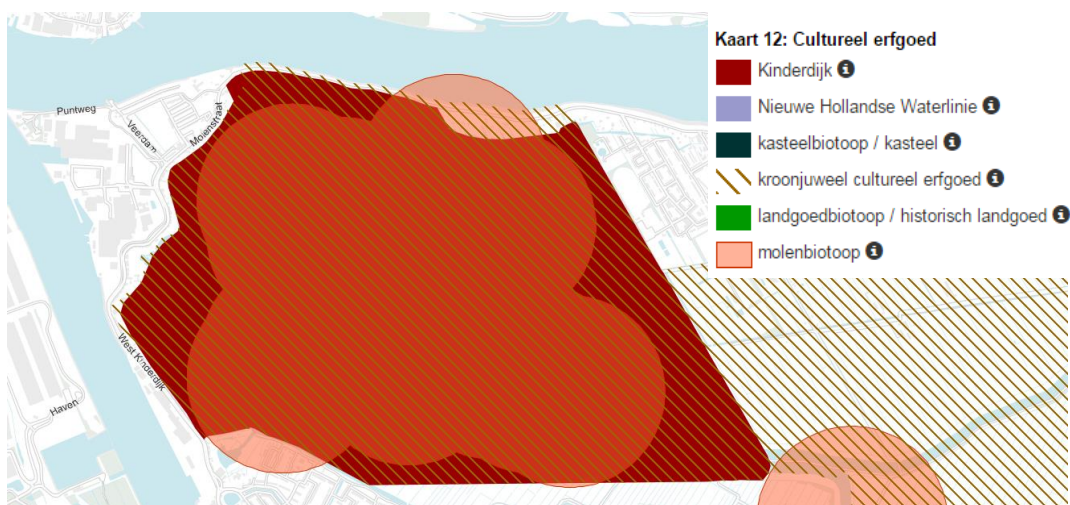
ecologische hoofdstructuur (EHS) ①

Afbeelding 3.2: uitsnede Kaart 11 Programma Ruimte ① Biodiversiteit ②

Het plangebied is Kaart 12 van het Programma Ruimte geheel aangeduid als kroonjuweel cultureel erfgoed en ①Kinderdijk. In de Visie ruimte en mobiliteit en op de Kwaliteitskaart zijn dertien ①cultuurhistorische kroonjuwelen ②benoemd tot topkwaliteit in de groene ruimte. Door hun unieke karakter zijn deze gebieden bepalend voor de identiteit van een

regio. Vaak hebben ze ook een toeristische waarde. Tegelijk zijn ze kwetsbaar. Daarom is voor deze kroonjuwelen bescherming van kracht, gericht op behoud van de uitzonderlijke kwaliteit. Vanwege het unieke karakter van de kroonjuwelen zijn ruimtelijke ontwikkelingen die strijdig zijn met de schaal en aard van het landschap niet mogelijk. Ontwikkelingen die passen bij de schaal en aard van het landschap wel. Het voorliggende bestemmingsplan voorziet in relatief kleinschalige ontwikkelingen teneinde de toegankelijkheid en beleefbaarheid voor het publiek te vergroten, een en ander met behoud van de huidige cultuurhistorisch-landschappelijke en natuurlijke waarden en het eigen karakter van het gebied. Waar mogelijk worden nieuwe zichtlijnen gecreëerd. Door een aantrekkelijker uitziende en beter functionerende entree van het gebied kunnen de bestaande bezoekersstromen beter gefaciliteerd worden. Bovendien draagt het vergroten van de recreatieve mogelijkheden/voorzieningen bij aan de beleefbaarheid van het gebied voor de bezoeker en vind er kennisoverdracht plaats. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de ambities van de provincie.

De molens, boezems en gemalen van Kinderdijk-Elshout zijn van grote betekenis. Het ensemble van negentien molens, twee lage boezems en twee hoge boezems vormen een icoon van het vernuft van het Nederlandse waterbeheer door de eeuwen heen. De provincie vindt het belangrijk dat de betrokken gemeenten de kernkwaliteiten van het werelderfgoedcomplex Kinderdijk-Elshout behouden en versterken door ze op te nemen in bestemmingsplannen. Het voorliggende bestemmingsplan voorziet hierin.

Afbeelding 3.3: uitsnede Kaart 12 Programma Ruimte **C**ultureel erfgoed**D**

Daarnaast zijn de in het plangebied aanwezige molens voorzien van een molenbiotop. De provincie maakt onderscheid tussen traditionele windmolens in stedelijk en landelijk gebied. In het landelijk gebied geldt voor monumentale windmolens een molenbiotop. Deze is in de Verordening ruimte vastgelegd en doorvertaald naar het voorliggende bestemmingsplan. Op deze wijze is voldoende vrije windvang geborgd en wordt recht gedaan aan de kenmerken en waarden van de windmolen in relatie tot zijn omgeving (de ruimtelijke kwaliteit). Dankzij de molenbiotop kan de molen blijven draaien en blijft de bouwkundige (functionele) staat behouden.

Verbanden tussen Visie, Programma Ruimte, Programma Mobiliteit en Verordening Ruimte

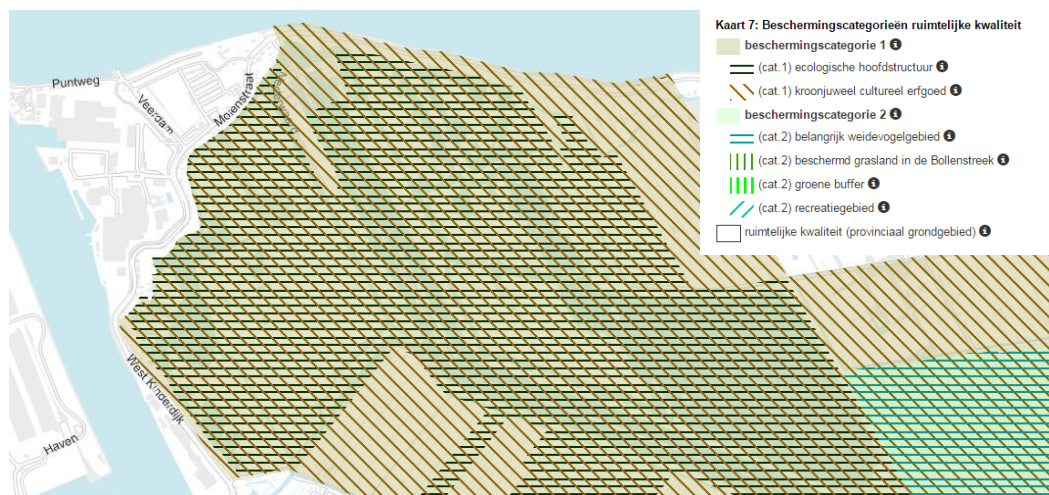
In de Visie Ruimte en Mobiliteit wordt het beleid beschreven van de provincie Zuid-Holland. Het Programma Ruimte en het Programma Mobiliteit hebben beide de status van een structuurvisie en beschrijven de manier waarop het ruimtelijk beleid en het mobiliteitsbeleid van de provincie uitgevoerd wordt (met welke instrumenten). De Verordening Ruimte beschrijft de regels vanuit het beleid en het programma. Deze regels hebben een directe doorwerking in bestemmingsplannen. Voorgenoemde documenten zijn op 9 juli 2014 vastgesteld door Provinciale Staten en op 1 augustus 2014 in werking getreden.

3.2.2 Verordening Ruimte 2014

De Verordening Ruimte Zuid-Holland is vastgesteld in samenhang met de Visie ruimte en mobiliteit en het Programma ruimte. De visie bevat de hoofdzaken van het ruimtelijk beleid en het mobiliteitsbeleid van de provincie Zuid-Holland. Het ruimtelijk beleid is uitgewerkt in het Programma ruimte. De verordening is vastgesteld met het oogmerk van juridische doorwerking van een deel van het ruimtelijk beleid en bevat daarom regels voor bestemmingsplannen en daarmee gelijkgestelde ruimtelijke plannen.

Recreatieve vaarverbindingen

In de Verordening Ruimte 2014 is de Grote- of Achterwaterschap aangeduid als recreatieve vaarverbinding. Deze vaarverbinding is in het voorliggende bestemmingsplan voorzien van de bestemming **Water**. De ontwikkelingen die binnen dit bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt leveren geen beperking op voor de recreatieve bevaarbaarheid van de Grote- of Achterwaterschap, maar dragen juist bij aan het versterken van de recreatieve waarde, onder meer door de realisatie van aanlegplaatsen bij de bezoekmolen.

Afbeelding 3.4: uitsnede Kaart 7 Verordening Ruimte

Ruimtelijke kwaliteit

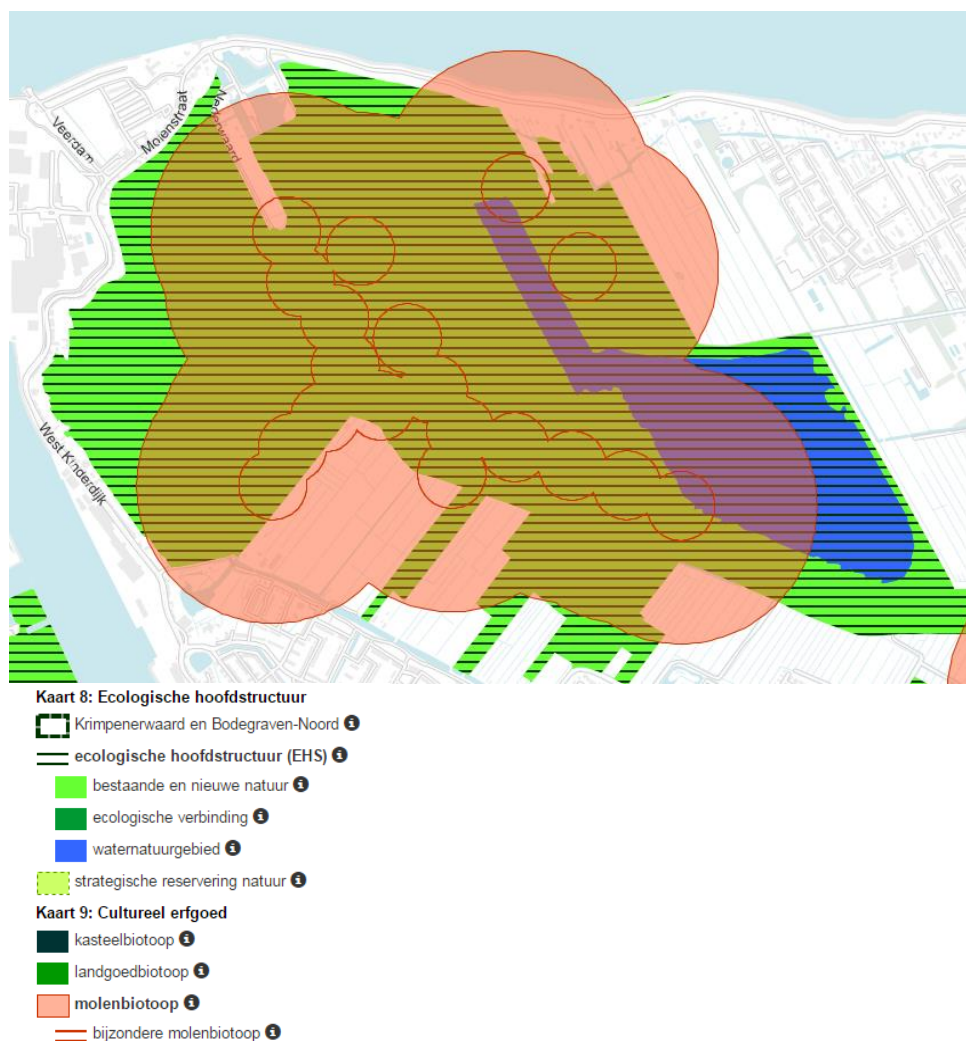
het voorliggende plangebied ingedeeld in beschermingszone 1 op het gebied van ruimtelijke kwaliteit. Het plangebied is niet alleen onderdeel van de ecologische hoofdstructuur, maar is tevens aangeduid als kroonjuweel cultureel erfgoed. Binnen een gebied met beschermingszone 1 zijn uitsluitend ruimtelijke ontwikkelingen toegestaan die naar aard en

schaal passen binnen het gebied en voldoen aan de richtpunten van de kwaliteitskaart. De voorgenomen ontwikkelingen binnen het plangebied zijn relatief kleinschalig van aard, worden op zorgvuldige (en subtiele) wijze ingepast en dragen bij aan het vergroten van de beleefbaarheid van de cultuurhistorische, landschappelijke en natuurwaarden binnen het voorliggende plangebied. Daarnaast zal de ruimtelijke kwaliteit verbeterd worden door het saneren van ontsierende bebouwing. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de Verordening Ruimte.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Uit kaart 8 van de Verordening Ruimte blijkt dat het voorliggende plangebied vrijwel geheel is gelegen binnen de Ecologische Hoofdstructuur. In de Verordening is aangegeven dat er geen bestemmingen mogen worden gerealiseerd die de kenmerken en waarden significant beperken of die leiden tot vermindering van de oppervlakte of samenhang van gebieden die tot de EHS behoren, tenzij daarmee een zwaarwegend belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moeten mitigerende maatregelen de schade zo veel mogelijk beperken en moet de resterende schade gecompenseerd worden. Toestemming hiervoor wordt alleen verleend als er sprake is van bijzondere omstandigheden.

Door de samenkomst van unieke cultuurhistorische én natuurwaarden op één locatie, is sprake van een bijzondere situatie, waardoor er geen reële alternatieven bestaan om de gewenste ontwikkelingen (waaronder het bezoekerscentrum) elders te faciliteren. Derhalve is gezocht naar een zorgvuldige inpassing van de gewenste ontwikkelingen, waarbij de aanwezige cultuurhistorische en natuurwaarden niet aangetast worden. Omdat de ligging van de EHS ter hoogte van het plangebied nagenoeg overeenkomt met die van het Natura 2000-gebied *Boezems Kinderdijk* komen de wezenlijke kenmerken en waarden overeen met de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied. De effectbeoordeling voor de EHS is grotendeels gelijk aan die voor het Natura 2000-gebied. Uit hoofdstuk 5 van deze toelichting blijkt dat de voorliggende ontwikkeling geen significante effecten heeft op de ter plaatse aanwezige natuurwaarden. Aanvullend is van belang dat het plan evenmin effect heeft op de rust (omdat het plan geen extra bezoekers trekt) en aaneengeslotenheid (er treedt geen versnippering of barrièrewerking op) van het EHS-gebied.

Afbeelding 3.5: uitsnede Kaart 8 en 9 Verordening Ruimte

Molenbiotoop

Uit de Verordening Ruimte blijkt verder dat de molens van Kinderdijk - Elshout zijn aangemerkt als cultureel erfgoed (Kaart 9). Om de windvang van de molens te beschermen zijn in dit bestemmingsplan de gebiedsaanduidingen vrijwaringszone molenbiotoop 100 m en vrijwaringszone molenbiotoop 400 m opgenomen. Deze regeling die hieraan gekoppeld is voorkomt dat binnen een afstand van 100 meter tot het middelpunt van de molen nieuwe bebouwing wordt opgericht met een hoogte die meer bedraagt dan de onderste punt van de verticaal staande wiek. De bij de molen behorende erfbouwvorm vormt hierop een uitzondering. Binnen een afstand van 400 meter tot het middelpunt van de molen mag geen nieuwe bebouwing worden opgericht met een hoogte die meer bedraagt dan 1/100 van de afstand van het bouwwerk tot het middelpunt van de molen, gerekend vanaf de onderste punt van de verticaal staande wiek.

Als gevolg van de beoogde herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal zal de bestaande bouwhoogte van het pand worden overschreden door enkele ondergeschikte bouwdelen, zoals zonnepanelen en een glazenwasinstallatie. Omdat het gemaal buiten de molenbiotoop is gelegen, is de herontwikkeling van het gemaal niet van invloed op de windvang van de molens.

Regionale waterkeringen

Tot slot zijn in de Verordening Ruimte diverse regionale waterkeringen aangeduid. Deze waterkeringen zijn in dit bestemmingsplan voorzien van een dubbelbestemming **W**Waterstaat **n** Waterkering **g** waarmee de waterkerende functie primair is gesteld ten opzichte van de andere aangegeven bestemmingen.

3.2.3 Gebiedsprofiel Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (2012)

De gebiedsprofielen ruimtelijke kwaliteit vormen een uitwerking van de kwaliteitskaart en de richtpunten op gebiedsniveau. Zij zijn opgesteld in samenwerking met regionale partijen en bieden een gebiedsspecifieke handreiking voor het omgaan met ruimtelijke kwaliteit bij ruimtelijke ontwikkelingen. De provincie Zuid-Holland heeft in 2012 een gebiedsprofiel voor de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden opgesteld. In overleg met de regio en de gemeenten zijn de kernkwaliteiten uit de kwaliteitskaart uitgewerkt in het Gebiedsprofiel Ruimtelijke Kwaliteit voor de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden. Daarin is Kinderdijk als één van de Identiteitsdragers van Zuid-Holland benoemd. De erkenning als Werelderfgoed brengt de verantwoordelijkheid en taak met zich mee om de Outstanding Universal Value in stand te houden en te borgen voor deze en volgende generaties. De belangrijkste ambities voor Kinderdijk in het gebiedsprofiel zijn: behouden en versterken van de zichtlijnen van en naar het complex Kinderdijk, door de openheid van het gebied te bewaren en de samenhang tussen alle onderdelen van het ensemble in stand te houden. Daarnaast ligt er een ontwikkelopgave om een verbinding te leggen tussen historisch en hedendaags waterbeheer door het watersysteem zichtbaar en begrijpelijk te maken. Ook ligt er een opgave om bezoekers een rijke beleving van dit bijzondere erfgoed te bieden, alsmede om de bereikbaarheid en voorzieningen voor bezoekers te verbeteren. Het voorliggende bestemmingsplan voorziet hierin.

3.3 Regionaal beleid

3.3.1 Regionale structuurvisie Alblasserwaard Vijfheerenlanden (2004)

Onder de titel 'authentiek & vernieuwend' geven de gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden hun integrale kijk op de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van hun regio. Kern van de visie is de vorming van een vitale regio, gericht op het duurzaam vernieuwen van zowel het landelijk als het stedelijk gebied, samen met het versterken van het overwegend open, rustige en authentieke karakter van de regio, waardoor bewoners, bedrijven en bezoekers zich thuis blijven voelen en zich verder kunnen ontplooiën.

Inzet is een duurzame en welvarende landbouw als drager van het karakteristieke en cultuurhistorisch waardevolle landschap. Daarbij wordt enerzijds uitgegaan van schaalvergroting en anderzijds een verbrede ontwikkeling, met neveninkomsten uit natuur, water en recreatie. In het verlengde van het Convenant blijft de regio zich inzetten voor het realiseren van de provinciale ecologische hoofdstructuur. Verder zullen de natuurdoelen vooral gestalte moeten krijgen binnen de agrarische bedrijfsvoering.

De noordrand van de Alblasserwaard, waar het plangebied deel van uitmaakt, heeft tevens een goede uitgangspositie voor uitbouw van recreatieve productontwikkeling met kansen voor natuur en cultuurhistorie. Het voorliggende bestemmingsplan draagt hieraan bij.

3.3.2 Visie 2030

In 2011 is door de gemeenten Giessenlanden, Gorinchem, Graafstroom, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Liesveld, Nieuw-Lekkerland en Zederik gewerkt aan de gezamenlijke visie. Tijdens diverse overleggen en twee conferenties zijn verschillende toekomstbeelden uitgewerkt over onder andere de bevolkingssamenstelling, economie, relatie stad-platteland. Medio 2012 hebben alle acht gemeenteraden de hoofdlijnen van de Visie 2030 vastgesteld.

In de regionale visie op de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden kiest de regio voor een toekomst waarin de kracht van het eigen karakter wordt benut en waarin ruimte wordt gegeven aan een nieuwe dynamiek. Ruimte voor werken en wonen, maar met respect voor het eigen karakter van de regio. Een regio waar een balans is gevonden tussen nieuwe dynamiek en de kwaliteit van de samenleving; een duurzame regio.

In 2030 vormt de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden een sterke regio, in zichzelf en in relatie met haar omgeving. Uitgangspunt is de leefbaarheid in de vele van elkaar verschillende kernen, klein en groot. De lokale gemeenschap wordt in staat gesteld zelf inhoud te geven aan die leefbaarheid; de overheid is faciliterend, benut de kracht van mens en landschap en geeft ruimte aan initiatieven. De overheid is zo georganiseerd dat beleidsmatig gesproken kan worden van één Alblasserwaard-Vijfheerenlanden terwijl de uitvoering kernachtig is. Dienstverlening is regionaal georganiseerd en wordt kleinschalig aangeboden.

De regio neemt deel aan, en speelt in op, de economische ontwikkelingen: mondiaal, nationaal en meer specifiek in de Zuidvleugel. In 2030 is de regio een kenniscentrum van duurzaamheid en innovatie op terrein van met name de agrarische, toeristische en maritieme sector. De regio geeft hiermee een antwoord op trends in de samenleving, waaronder de wijzigingen in de bevolkingssamenstelling (o.a. ontgroening en vergrijzing) en de veranderingen in de arbeidsmarkt.

3.3.3 Beheerplan bijzondere natuurwaarden Boezems Kinderdijk; Beheerperiode 2014-2019

Het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk (ca. 332 ha) ligt in de provincie Zuid-Holland en omvat de Hoge Boezems van de Nederwaard, de Overwaard en Nieuw-Lekkerland en de Lage Boezems van de Nederwaard en van de Overwaard en delen van de aangrenzende polders Blokweer en Nieuw-Lekkerland.

Met de aanwijzing van Boezems Kinderdijk als speciale beschermingszone (Natura 2000-gebied), in de zin van de Europese Vogelrichtlijn, is de Wet natuurbescherming op dit gebied van kracht. Deze wet borgt de vereisten ingevolge de Europese Vogelrichtlijn zoals die voor dit gebied van toepassing zijn. In het beheerplan worden de vereisten met betrekking tot de doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van de leefgebieden van de relevante Natura 2000-waarden uitgewerkt. Het beheerplan, dat door Gedeputeerde Staten is vastgesteld op 30 juni 2015, geeft daarmee uitwerking aan (een deel van) de Wet natuurbescherming.

Het natuurgebied Boezems Kinderdijk is één van de Zuid-Hollandse gebieden met bijzondere natuurwaarden die op Europees niveau bijzondere aandacht hebben gekregen om te kunnen voortbestaan. Het gebied is op landelijk niveau een belangrijk broedgebied

van vogelsoorten van het rietmoeras, zoals de snor en de purperreiger, en van geïnundeerde kruidenvegetaties, zoals het porseleinhoen. Daarnaast is het gebied op landelijk niveau van betekenis als overwinterings- en rustgebied voor vooral grondeleenden, zoals de smient, de krakeend en de slobbeend. Gezien deze betekenis is Boezems Kinderdijk door Nederland aangemeld onder de Vogelrichtlijn.

Afbeelding 3.6: begrenzing van het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk

De boezems bestaan uit open water, riet- en zeggenmoerassen, ruigten, grienden, struwelen en boezemkaden. De polders bestaan uit wei- en hooilanden, doorsneden door sloten. Boezems Kinderdijk behoort tot het Natura 2000-landschap Meren en moerassen hoofdtype zeeklei. In totaal zijn er in het landelijke Natura 2000-doelendocument vier kernopgaven voor dit landschap geformuleerd. Voor het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk is hieruit één kernopgave vastgesteld: óverjarig riet: herstel van grote oppervlakten/brede zones overjarig riet, inclusief waterriet, door het herstel van natuurlijke peildynamiek en het tegengaan van verdroging ten behoeve van rietvogels.ôVoor Boezems Kinderdijk zijn aan de kernopgave ôverjarig rietôde soorten purperreiger en snor te koppelen. Voor beide soorten zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd. Het porseleinhoen, waarvoor ook een instandhoudingsdoelstelling geldt, kan meeliften met de maatregelen voor behoud en ontwikkeling van kwalitatief goed overjarig riet.

Uit het beheerplan volgt dat in het algemeen de regel geldt dat alle ontwikkelingen die verslechterend of significant verstorend zijn voor de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen, alleen kunnen plaatsvinden met een geldige vergunning op basis van de Wet natuurbescherming. De volgende categorieën voor bouwen c.q. nieuwvestiging binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied zijn in beginsel niet toegestaan:

- permanent wonen;
- recreatieve bewoning;
- verblijfsrecreatie (bijv. jachthaven, hotel, camping, vakantiehuisjes, B&B, manege, dierenpension voor katten, honden, paarden e.d., horecagelegenheid);
- dagrecreatie (bijv. golfclub);

- intensieve dagrecreatie anders dan via bestaande infrastructurele voorzieningen (bijv. voetbalvereniging, andere sportvereniging);
- bedrijfsmatige bebouwing dan wel overige bebouwing niet-natuurgerelateerd (bijv. bedrijfsopslag afval, loods materiaal/materieel, container, stal, schuur);
- infrastructurele voorzieningen ten behoeve van verkeersdoeleinden (bijv. verkeersweg, parkeerterrein);
- windturbines;
- zendmasten.

Dit geldt ook indien de categorie binnen zodanige afstand van het Natura 2000-gebied ligt dat deze laatste binnen de invloedssfeer ervan komt te liggen en significant negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten. Kleinschalige nieuwe recreatie in en rondom het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk zoals molenbezoek, (niet gemotoriseerde) waterrecreatie, wandelen en fietsen kan plaatsvinden zonder Natuurbeschermingswetvergunning, met de voorwaarde dat de activiteiten plaatsvinden op de daartoe aangewezen wegen en paden en/of in de daarvoor opengestelde gebieden. In hoofdstuk 9 van het beheerplan wordt dieper ingegaan op vergunningplichtige activiteiten en voorwaarden.

Boezems Kinderdijk maakt daarnaast deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van de provincie Zuid-Holland (tegenwoordig Natuurnetwerk Nederland genoemd). In het Natuurbeheerplan 2013 van Zuid-Holland is voor de EHS uitgewerkt welke (beheer)typen natuur waar dienen te worden gerealiseerd, welke beheervormen hiervoor geëigend zijn en welke subsidievormen voor het beheer beschikbaar zijn. Het Natuurbeheerplan vormt een belangrijk instrument voor de realisering van het natuur- en landschapsbeleid van de provincie Zuid-Holland en geeft hier specifiek uitvoering aan. Het plan is het inhoudelijke toetsingskader voor het subsidiestelsel voor natuur- en landschapsbeheer. Voor Boezems Kinderdijk zijn voornamelijk moeras (in de boezems) en weidevogelnatuur en kruiden- en faunairijk grasland (in de polders) als beheertypen bepaald.

3.4 Gemeentelijk beleid

3.4.1 Toekomstvisie Molenwaard 2030

In de toekomstvisie heeft de gemeente Molenwaard de beleidsdoelen en ambities voor verschillende thema's benoemd: wonen, economische dragers, ondersteuning, voorzieningen en landschap. Impliciet is in de doelen rekening gehouden met een veranderende wereld: een veranderende bevolkingssamenstelling, veranderende leefstijlen, een veranderende economische structuur en klimaatverandering. De doelen geven richting aan en kaders voor de gemeentelijke inzet. De volgende beleidsthema's zijn benoemd:

- Wonen: woonbehoeften dorpen en stad zijn leidend.
- Economische dragers: werk voor onze inwoners
- Ondersteuning: samen een vangnet vormen
- Voorzieningen: vraaggericht
- Landschap: waardevol cultuurlandschap benutten

Met name het laatstgenoemde beleidsthema is relevant voor het voorliggende plangebied. Het landschap van Molenwaard wordt gekenmerkt door het open, typisch Hollandse slagenlandschap met beeldbepalende molens en boerderijen. Dat maakt de omgeving aantrekkelijk, met ruime mogelijkheden voor recreatie. De molens zijn beeldbepalend en

van groot cultuurhistorisch en recreatief belang. Op dit moment is de melkveehouderij de grootste gebruiker van het landschap en als zodanig ook de belangrijkste drager. Het toekomstperspectief van de landbouw is op dit moment goed. De economische functie van karakteristieke en historische landschapselementen komt echter steeds vaker te vervallen. Daarbij nemen subsidiemogelijkheden voor beheer van deze elementen af. Het beheer en onderhoud komt hierdoor in het gedrang.

Met het landschap als kapitaal als gezamenlijk vertrekpunt wil de gemeente met betrokken partijen coalities vormen en inzetten op het tot stand komen van nieuwe vormen van financiering, waardoor het karakteristieke landschap behouden kan blijven. Het Managementplan dat voor het werelderfgoedcomplex van Kinderdijk-Elshout is opgesteld is hier een concreet voorbeeld van (zie ook paragraaf 3.5.2).

3.4.2 Structuurvisie Nieuw-Lekkerland (2012)

De gemeenteraad van Nieuw-Lekkerland heeft op 29 november 2012 de structuurvisie van Nieuw-Lekkerland gewijzigd vastgesteld. De structuurvisie heeft betrekking op het gehele grondgebied van de (voormalige) gemeente Nieuw-Lekkerland.

De structuurvisie moet helderheid verschaffen in het ruimtelijk beleid van de gemeente en de wijze waarop zij deze tot uitvoering wil brengen. Daarnaast besteedt de structuurvisie aandacht aan het thema 'bevolkingsontwikkeling en wonen'. De structuurvisie geeft op basis van de structuur van de huidige woningvoorraad en de bevolkingsopbouw een beeld van de stand van zaken in de gemeente. Aan de hand van de doorrekening naar de toekomst, die rekening houdt met bekende woningbouwplannen en herstructurering, wordt een beeld geschetst van de kwantitatieve en kwalitatieve woonwensen.

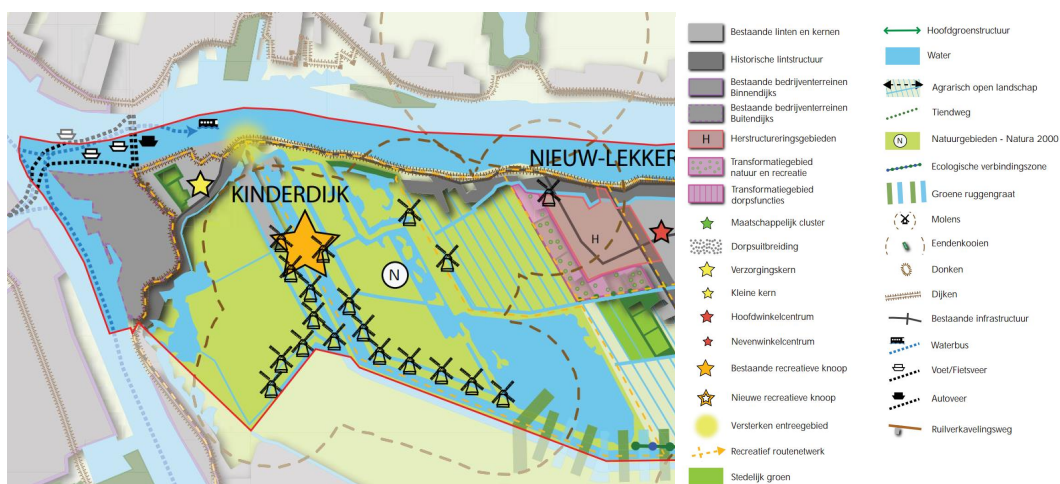
In de structuurvisie is aangegeven dat het molencomplex Kinderdijk-Elshout een toeristische attractie van formaat is, met een functie voor de hele regio en zelfs daarbuiten. Deze functie brengt ook problemen met zich mee, waaronder een vermindering van de bereikbaarheid, verminderde leefbaarheid en de aantasting van de aanwezige natuurwaarden. Uitbreiding van de recreatieve en toeristische mogelijkheden mag niet leiden tot aantasting van de natuurlijke en cultuurhistorische waarden. Het behouden en versterken van de natuurlijke en cultuurhistorische waarden van het gebied is een belangrijke doelstelling. Voor het oplossen van de ontsluitingsproblematiek van het molencomplex wordt gezocht naar alternatieven. Het gebruik van transferia buiten de gemeente, het tegen gaan van sluipverkeer en het stimuleren van vervoer over water hebben prioriteit. In dat licht is een verbeterde ontsluiting ten oosten van Nieuw-Lekkerland gewenst. De grote toeristenstroom voor het molengebied van Kinderdijk zorgt met name voor een hoge parkeerdruk op de kern. Er is een (relatief klein) parkeerterrein bij de entree van het gebied aangelegd.

Recreatieve knoop

In de structuurvisiekaart is het plangebied aangemerkt als bestaande recreatieve knoop. Bestaande recreatieve knopen zijn belangrijke dragers van het recreatieve netwerk binnen de gemeente en binnen de Alblasserwaard. De bestaande knopen worden zoveel mogelijk opgenomen in het recreatieve routenetwerk door de gemeente. In de knopen is uitbreiding van de recreatieve functie mogelijk en gewenst. Uitbreiding in andere sectoren, zoals horeca en toerisme, is tevens mogelijk indien dit niet leidt tot onevenredige

overlast. De recreatieve functie dient echter de hoofdfunctie te blijven. Bij uitbreiding is het van belang de bestaande kwaliteiten van het landschap te respecteren. Voldoende parkeervoorzieningen zijn essentieel om de parkeerdruk in de omgeving niet onevenredig op te laten lopen.

De natuurlijke en cultuurhistorische waarden maken het molengebied Kinderdijk geschikt voor vormen van recreatie. Ingezet wordt op het behoud van de bestaande recreatieve functie zonder dat dit leidt tot een aantasting van de natuur- en/of cultuurwaarden in het gebied. Om het molengebied ook in de toekomst een recreatieve trekker van formaat te laten zijn dienen oplossingen te worden gevonden voor de bereikbaarheids- en parkeerproblematiek in het dorp. Vervoer over het water kan hieraan bijdragen. Ook andere oplossingen die hieraan bijdragen zijn gewenst. Hierbij moet gemeenteverstijgend worden gekeken. De entree van het molengebied, evenals de routing naar het molengebied kan worden verbeterd. Een herinrichting van de huidige entree is wenselijk.

Afbeelding 3.7: uitsnede structuurvisiekaart Nieuw-Lekkerland

Versterken entreegebied

Het molencomplex heeft de status van werelderfgoed. Daar hoort ook een passende entree bij. Toeristen moeten al bij de entree het gevoel krijgen een bijzonder gebied te betreden. Het toevoegen van toeristische en recreatieve voorzieningen kan de verblijfskwaliteit van het gebied aanzienlijk verhogen. De entree kan een belangrijke functie vervullen om te komen tot een goede geleiding van de verkeersstromen. Behalve een binnendijkse verbetering wordt in dit opzicht juist ook aan een buitendijkse versterking van het entreegebied gedacht. De realisatie van een waterbushalte is hierin belangrijk, om het vervoer over water te stimuleren (en daarmee de wegen en het dorp Kinderdijk te ontlasten).

Het voorliggende bestemmingsplan voorziet in de herinrichting van het entreegebied, waarbij het gebouw van de ijsclub en de kassa worden gesloopt. Hierdoor ontstaat een zichtlijn vanaf de Lekdijk richting de Middelkade. Ook wordt het busparkeren elders gerealiseerd, waardoor meer ruimte ontstaat om de routing naar het molengebied te verbeteren en verkeersstromen te scheiden. In aanvulling op het voorgaande wordt onder andere een nieuw bezoekerscentrum gerealiseerd, dat zich op subtiele wijze in het cultuurhistorisch waardevolle landschap voegt en een bijdrage levert aan de beleefbaarheid en

recreatieve mogelijkheden van het gebied. De herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal biedt groepen bezoekers de mogelijkheid kennis te maken met het moderne waterbeheer. Daarmee is het voorliggende bestemmingsplan passend binnen de kaders van de structuurvisie.

Natuurgebieden *Natura 2000*

De Boezems bij Kinderdijk zijn natte gebieden die tot de zogenaamde Vogelrichtlijngebieden behoren. Daar moeten de leefgebieden van de van belang zijnde vogelsoorten worden beschermd. Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen.

Het voorliggende plangebied kent bijzondere ecologische en cultuurhistorische waarden. Het beleid richt zich op behoud, bescherming en ontwikkeling van de daar aangetroffen kwaliteiten. Bebouwing is er in principe niet toegestaan. Nieuwe plannen, projecten of handelingen binnen en in de nabijheid van het Natura 2000 gebied die significante negatieve gevolgen kunnen hebben voor de natuur zijn niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven beschikbaar zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Eventueel noodzakelijke bebouwing voldoet aan zeer hoge eisen van beeldkwaliteit ter versterking van het natuurlijke en authentieke karakter. Daarnaast wordt gepoogd de ruimtelijke kwaliteit te verhogen door sanering van ontsierende bebouwingselementen.

Het molencomplex Kinderdijk-Elshout heeft daarnaast een belangrijke recreatieve functie. In het voorliggende bestemmingsplan wordt ingezet op het behoud en waar mogelijk - versterken van de bestaande recreatieve functie zonder dat dit leidt tot een aantasting van de natuur- en/of cultuurwaarden in het gebied. De nieuwe bebouwing wordt op zorgvuldige wijze in het bestaande cultuurhistorisch waardevolle landschap gevoegd, waardoor bestaande zichtlijnen behouden blijven en mogelijk nieuwe zichtrelaties ontstaan. Om de natuurwaarden beter beleefbaar te maken wordt een educatief programma opgezet. Behoud van de bestaande natuurwaarden vormt één van de voornaamste uitgangspunten van dit bestemmingsplan.

Molens

In het gebied komen meerdere molens voor. De aanwezigheid van deze molens draagt sterk bij aan het authentieke karakter van het gebied. Ter bevordering van de zichtbaarheid en bruikbaarheid van de molens, zijn de molens in het voorliggende plangebied voorzien van een molenbiotoop. Dit is een beschermingszone waarbinnen beperkingen worden gesteld aan ruimtelijke ontwikkelingen, hetgeen geborgd is in de regels van dit bestemmingsplan.

De beoordeling van de ontwikkelingsmogelijkheden is maatwerk, daar niet iedere molen eenzelfde belevings- en gebruikswaarde kent. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn dus bespreekbaar, maar dienen aan eisen te voldoen. Het voornaamste doel is het behoud van de molen als cultuurhistorisch waardevol object. Als herbestemming, zoals recreatief gebruik nodig is of een positieve bijdrage hieraan levert, is dit denkbaar. Eén molen in het gebied is reeds opengesteld voor publiek. Dit bestemmingsplan faciliteert de mogelijkheid voor een tweede bezoekenmolen (de beoogde derde bezoekenmolen is op het grondgebied

van de gemeente Alblasserdam gesitueerd). Mogelijk kunnen de molens worden ingezet als aanknopingspunt van recreatieve routes. Om dit te stimuleren worden de bezoekmolens voorzien van een aanlegsteiger voor rondvaartboten en andere vaartuigen.

3.5 Overig beleid

3.5.1 Gebiedsvisie Kinderdijk (2013) (Stichting Werelderfgoed Kinderdijk)

De Gebiedsvisie voor Kinderdijk is gebaseerd op drie pijlers:

- Ç Behoud van het werkende historisch waterlandschap;
- Ç Versterking van de beleving;
- Ç Solide economische basis.

In de Gebiedsvisie worden deze drie pijlers vertaald naar een ruimtelijke inrichting. Ten opzichte van het verleden wordt een bezoek aan Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout veel meer ingebed in de ruime omgeving. Water vormt daarbij een verbindende schakel op alle schaalniveaus. Te denken valt aan de Waterbus en de Waterdriehoek op regionaal niveau en de verbinding tussen Kinderdijk en het centrum van Alblasserdam langs en over het water. In de visie worden Alblasserdam en het entreegebied van Kinderdijk beschouwd als twee door routes verbonden complementaire polen. Het benutten van de verbinding tussen deze twee polen wordt gezien als een kans waarmee logistieke voordelen behaald kunnen worden.

In de visie wordt gebruik gemaakt van het ruimtelijk concept 'centrale as en flanken'. De centrale as wordt gevormd door de Middelkade en de aangrenzende Waterschappen met de verschillende paden en routes. Deze as legt de landschappelijke en functionele verbindingen met de omgeving. De Gebiedsvisie is erop gericht deze verbindingen te versterken. De flanken van de centrale as worden gevormd door de beide bergboezems en de poldergebieden, waar respectievelijk de kwaliteit van de natuur en rust, en behoud en versterking van het gave landschap voorop staan. De Gebiedsvisie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Uitbreiding van het aantal bezoekmolens van één naar drie;
- Optimalisatie en uitbreiding van vervoer over water;
- Herstel van de Lekkerlandse lage Boezem en de bouw van een publieksvoorziening op de plek van de 20e molen;
- Herinrichting van het entreegebied tot een 'Werelderfgoed-waardig' ontvangstgebied;
- Behoud en versterking van de onderscheidende onderdelen van de watermachine.

De Gebiedsvisie wordt voor het entreegebied uitgewerkt in een inrichtingsplan. Dit ontwerp voor de buitenruimte en locatie voor het bezoekerscentrum versterkt de beleving van het Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout, verhoogt het comfort van de bezoeker en tracht de leefbaarheid van de kern Kinderdijk te vergroten. De belangrijkste ruimtelijke maatregelen zijn:

- Het opschonen en transformeren van de huidige verrommelde terreininrichting;
- Herstel van de ruimtelijke relatie tussen de Middelkade en de Lekdijk;
- Oplossen van de logistieke knoop: parkeren, buskeren en parkeren, wandelen en fietsen;

- Beter betrekken van de gemalen in het verhaal;
- Doorontwikkeling als vertrekpunt van vervoer over water door het Werelderfgoed;
- Aanleg van een nieuw bezoekerscentrum met diverse faciliteiten als onderdeel van een bezoek aan Kinderdijk.

Daarnaast worden in de Gebiedsvisie per landschappelijk onderdeel van het Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout concrete uitspraken gedaan over de gewenste beeldkwaliteit. De volgende landschappelijke onderdelen zijn beschreven: Lage boezem, Hoge boezem, Boezem Nieuw-Lekkerland, Molenkades en boezemkades, Molenverven, Middelhade, Gemalen, polders Blokweer en Nieuw-Lekkerland, Wisboomgemaal en andere historische gebouwen. Per onderdeel wordt een beschrijving van de kenmerken en een opsomming van beeldkwaliteitsprincipes gegeven. De Gebiedsvisie wordt vertaald in een uitvoeringsprogramma met projecten, dat jaarlijks geactualiseerd wordt.

In de visie op de herinrichting van het entreegebied wordt tevens ingegaan op het J.U. Smitgemaal. Het betreffende gemaal is uiterst functioneel vormgegeven, zonder overbodige architectonische details. De enorme vijzels maken echter indruk, en eenmaal in werking zijn deze een echte publiekstrekker. De ruimtelijke aansluiting van het gemaal op de Middelhade kan beter. Voorgesteld wordt het gebouw van een fraaiere rand te voorzien van waar de vijzels bekeken kunnen worden. Ook de vormgeving van de hekwerken verdient daarbij aandacht. Met de beoogde herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal wordt de werking van het gemaal beter zichtbaar gemaakt (waaronder ook de vijzels). Ook de aansluiting op de Middelhade wordt verbeterd.

Het voorliggende bestemmingsplan **Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout** vormt een nadere uitwerking en juridisch-planologische vertaling van de Gebiedsvisie Kinderdijk. Het voorliggende bestemmingsplan is daarmee vanzelfsprekend passend binnen de kaders van de Gebiedsvisie.

3.5.2 Managementplan Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout (2015)

Kinderdijk-Elshout is in 1997 op de Werelderfgoedlijst geplaatst. Sinds 2005 is het hebben van een managementplan een vereiste van het Werelderfgoedcomité van UNESCO. Dit is het eerste managementplan dat voor Kinderdijk-Elshout is opgesteld. Het doel van het managementplan is aan te tonen hoe de instandhouding van de universele waarden van de site is geregeld en wordt versterkt onder andere via beheer, uitvoeringsprogramma's, monitoring en middelen en hoe de rolverdeling tussen en verantwoordelijkheden zijn van de betrokken partijen. Het managementplan heeft een tijdshorizon van 10 jaar en loopt tot 1 januari 2026.

De doelstelling van het Rijk is de gebouwen en gebieden die zijn geplaatst op de Werelderfgoedlijst of waarvan de waarden zijn geïdentificeerd als zijnde van uitzonderlijke universele betekenis (de voorlopige lijst) effectief te beschermen, te presenteren aan de huidige en te behouden voor toekomstige generaties. De sitehouder Stichting Werelderfgoed Kinderdijk heeft als belangrijkste doelstellingen het in stand houden van het Werelderfgoed en het bevorderen van de publieke presentatie, kennisoverdracht en de toegankelijkheid van het Werelderfgoed.

De bescherming van het Werelderfgoed is geregeld in de wet- en regelgeving en het beleid op de verschillende overheidsniveaus en in het beleid van de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk. Een belangrijke basis voor het borgen van de unieke waarden van het boezemstelsel en de molens is in 1993 gelegd met de aanwijzing van het gebied als beschermd dorpsgezicht. In het aanwijzingsbesluit wordt aangegeven dat het doel van de aanwijzing is de karakteristieke, met historische ontwikkeling samenhangende, structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen als een zwaarwegend belang bij de verdere ontwikkeling. De unieke waarden van Kinderdijk zijn tevens in het provinciale en gemeentelijke beleid geborgd.

Organisaties en hun taken en bevoegdheden

Diverse (publieke) organisaties hebben een rol bij de instandhouding van het Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout. De taken en bevoegdheden van de verantwoordelijke partijen voor de instandhouding van de site zijn hieronder samengevat:

- Stichting Werelderfgoed Kinderdijk (SWEK) is sitehouder en bewaakt de instandhouding van het Werelderfgoed. De stichting is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer en de exploitatie van het Werelderfgoed.
- Waterschap Rivierenland is verantwoordelijk voor de waterhuishouding in en om het gebied. Een groot deel van het gebied Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout is in eigendom van Waterschap Rivierenland. Het Waterschap zorgt voor de instandhouding en het beheer van deze elementen, waaronder ook het peilbeheer en de waterkwaliteit in de watergangen.
- De gemeenten Molenwaard en Alblasserdam zijn verantwoordelijk voor het planologisch veiligstellen van het Werelderfgoed en het beschermde dorpsgezicht via de structuurvisie en vooral het bestemmingsplan. De Gemeente Molenwaard is juridisch eigenaar van de 19 molens, het Wisboomgemaal en de parkeerterreinen. De gemeente heeft de gebouwen in erfpacht uitgegeven en delen van het terrein in bruikleen aan de SWEK.
- Provincie Zuid-Holland is op provinciaal niveau verantwoordelijk voor ruimtelijk beleid (planologisch veiligstellen van site en molenbiotoop), beleid inzake ruimtelijke kwaliteit, beleid voor cultureel erfgoed en natuurbeluid.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is betrokken bij Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout als uitvoerder van het Nederlandse Werelderfgoedbeleid en de monumentwet. De rijksdienst is op rijksniveau verantwoordelijk voor beleid voor cultureel erfgoed in de brede zin en Werelderfgoed in het bijzonder. De RCE rapporteert aan UNESCO en treedt op als kennisinstituut en adviseur.

Overlegstructuren

Er zijn verschillende communicatie- en overlegstructuren aanwezig rondom Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout. Deze zijn gericht op de uitvoering van projecten voor de verdere ontwikkeling van het Werelderfgoed (Uitvoeringscoalitie Waterdriehoek en Integratie herontwikkeling entreezone) of betreffen overleg tussen afzonderlijke organisaties. Eén van de kernvraagstukken van het managementplan is daarom het instellen van een overlegplatform, bestaande uit een stuurgroep ondersteunt door een ambtelijke werkgroep. Dit bestuurlijke platform richt zich op de monitoring van de uitvoering van de in het managementplan gemaakte afspraken over rollen, taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen.

Beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud van de site is voornamelijk in handen van twee partijen: de SWEK en Waterschap Rivierenland. Gemeente Molenwaard heeft de 18 molens en het Wisboomgemaal in erfpacht gegeven en delen van het terrein in bruikleen (waaronder de parkeerterreinen) aan de SWEK. De SWEK is hiermee verantwoordelijk geworden voor het beheer en onderhoud van deze onderdelen van de site. Het Waterschap is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het overige deel van het watersysteem met de gemalen, kades, en boezems. Het managementplan geeft tevens aan hoe de beveiliging van de site is georganiseerd.

Publieksmanagement

De SWEK zorgt voor de ontvangst en begeleiding van bezoekers en beheert tevens de attractiepunten en voorzieningen. Stichting Werelderfgoed Kinderdijk draagt zorg voor kennisoverdracht en werkt doorlopend aan het uitbreiden en verbeteren van educatiematerialen. Daarnaast verricht de stichting activiteiten op het gebied van marketing en communicatie. Hiertoe maakt de SWEK onderscheid tussen verschillende doelgroepen: stakeholders, zakelijke relaties en bezoekers. Voor elk van deze doelgroepen zet de SWEK bepaalde marketingmiddelen in. Om de inkomsten uit bezoekersstromen te vergroten wil de SWEK bezoekers langer in het gebied vasthouden. Hiertoe moet het voorzieningenniveau verbeterd worden, bezoekersstromen beter geleid worden en de inrichtingskwaliteit van het gebied worden vergroot. Een belangrijk middel om dit te realiseren is de herinrichting van de entreezone. Dit wordt middels het voorliggende bestemmingsplan gefaciliteerd.

Monitoring en kwaliteitscontrole

Naast de monitoring in het kader van de verplichte zes-jaarlijkse rapportage aan UNESCO verricht de SWEK aanvullende en tussentijdse monitoringactiviteiten. Voor alle onderdelen die in beheer en onderhoud zijn bij de Stichting, stelt de SWEK een meerjaren- en een jaarlijks onderhoudsschema op. Daarnaast monitort de SWEK het aantal bezoekers en wordt maandelijks gerapporteerd over de financiële situatie. Het waterschap monitort de staat van de waterstaatkundige onderdelen.

In het kader van de ruimtelijke kwaliteit dienen initiatiefnemers bij ontwikkelingen in en om het Werelderfgoed rekening te houden met kwaliteitseisen en beeldkwaliteitseisen die in diverse beleidsstukken zijn opgenomen. De belangrijkste eisen zijn de waarden zoals benoemd in de OUV (Outstanding Universal Value) en het beschermde dorpsgezicht, de Gebiedsvisie van Kinderdijk, de ervenstudie en het gebiedsprofiel Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Door de bevoegde gezagen wordt getoetst of ontwikkelingen voldoen aan de kwaliteitseisen die in het beleid zijn opgenomen.

Kernvraagstukken en acties

De site heeft te maken met ontwikkelingen, die van invloed kunnen zijn op de instandhoudingsdoelen. In het managementplan is een overzicht gegeven van de kernvraagstukken.

4 Mobiliteit

4.1 Kader

4.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vervangt onder andere de Nota Mobiliteit en vormt de visie van het Rijk op het gebied van mobiliteit, bereikbaarheid, ruimte, milieu en leefbaarheid tot 2040.

De SVIR voorziet een groei in de mobiliteitsbehoefte tot 2030. Deze groei is het grootst in de Randstad en Brabant. Om de concurrentiekracht van Nederland te versterken, is een netwerk van hoogwaardige internationale verbindingen nodig, net als een goede nationale bereikbaarheid van onze belangrijkste economische regio's. Het Rijk zet de gebruiker van mobiliteit centraal. Het verknopen van verkeerssystemen en vervoerwijzen neemt daarbij een belangrijke plaats in, net als het beter benutten van infrastructuur, met een volwaardige plaats voor langzaam en recreatief verkeer. Het Rijk mikt op multimodale (keten)maatregelen die het gebruik van de capaciteit optimaliseren.

In de ambitie van het Rijk is Nederland in 2040 een bepalende speler in de transitie naar duurzame mobiliteit. In de SVIR gaat het Rijk vooral in op de transitie naar schone voertuigen, uitgewerkt in de duurzaamheidsagenda. Deze doet een beroep op bedrijfsleven (Green Deals) en decentrale overheden (Klimaatagenda).

4.1.2 Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan 2002 - 2020

In het Provinciaal Verkeer- en Vervoer Plan (PVVP) van 21 januari 2004 beschrijft de provincie Zuid-Holland hoe zij de komende jaren haar beleid op het terrein van verkeer en vervoer vorm wil gaan geven. Daarbij komen onderwerpen aan de orde als bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid.

De provincie Zuid-Holland kiest voor een beleid van beheerste groei van de mobiliteit. Daarbij moeten tegelijkertijd de individuele wensen en eisen die reizigers en het bedrijfsleven aan de kwaliteit van hun mobiliteit stellen niet uit het oog worden verloren. Om de bereikbaarheid en de kwaliteit van de leefomgeving in stand te houden is ten eerste een kwaliteitssprong van het openbaar vervoer op alle niveaus vereist.

Vervolgens dient een vermindering van congestie en een verbetering van de bereikbaarheid plaats te vinden. Om die reden worden kwaliteitseisen gesteld aan de trajectsnelheden van de verschillende typen wegverbindingen.

Tot slot wordt gestreefd naar een toename van het fietsgebruik. Daartoe zal een volwaardig fijnmazig netwerk van zowel verkeersveilige, sociaal veilige, als comfortabele verbindingen moeten worden gerealiseerd. De groei van de mobiliteit mag niet ten koste gaan van de kwaliteit van de leefomgeving. Eén van de ambities van de provincie is dan ook het duurzaam verbeteren van de omgevingskwaliteit in Zuid-Holland door het oplossen van de belangrijkste knelpunten in de omgevingskwaliteit (te hoge uitstoot van ver-

vuilende stoffen, geluidsoverlast en ruimtelijke versnippering) en het voorkomen van nieuwe knelpunten.

4.2 Onderzoek

4.2.1 Huidige situatie

Het Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout is zowel voor de regio als voor Nederland een belangrijk icoon. Met meer dan 400.000 bezoekers per jaar is het een wezenlijke identiteitsdrager. De verwachting is dat als gevolg van autonome groei (stijging toerisme met 2% en toenemende vergrijzing) het aantal bezoekers de komende jaren blijft stijgen.

Om het onderhoud van het werelderfgoed te kunnen financieren én om de groeiende bezoekersaantallen te kunnen verwerken, is het van belang om de komende jaren een aantrekkelijke en toegankelijke entreezone te realiseren. Centraal in die entreezone staat de ontwikkeling van een nieuw bezoekerscentrum. De huidige ruimtelijke inrichting van Werelderfgoed Kinderdijk en vooral de entreezone biedt onvoldoende mogelijkheden om verdere verbeteringen voor de ontvangst van bezoekers te realiseren. Niet alleen is er een gebrek aan uitstraling, ook is de logistiek met voetgangers en fietsers tussen achteruit rijdende bussen en auto's zeer ongelukkig en zelfs gevaarlijk. Veel bezoekers komen nu alleen vanaf de openbare weg naar de molens kijken en laten het daadwerkelijk bezoeken achterwege. Deze niet-betalende bezoekers dragen niets bij aan de instandhouding van het Werelderfgoed. Om bezoekers langer vast te houden in het gebied moet het voorzieningenniveau worden verbeterd, bezoekersstromen beter worden geleid en de inrichtingskwaliteit van het gebied worden vergroot.

Huidige bereikbaarheid over de weg

Vanaf de weg is het plangebied vanuit bijna alle windrichtingen het beste te bereiken vanaf de A15. De bestaande bewegwijzering leidt het verkeer van de A15 (afrit 22), via Alblisserdam richting het plangebied. Het betreft een slingerende weg met een variërend (veelal smal) wegprofiel. In 2011 is een vrijliggend fietspad tussen Alblisserdam en Kinderdijk gerealiseerd.

Ook is het plangebied bereikbaar via de zijde van Nieuw Lekkerland. Deze route loopt eveneens vanaf de A15, via de route N214, N481 en N480. Ter hoogte van Nieuw Lekkerland rijdt het verkeer door de dorpskern richting het plangebied. Hoewel de N-wegen zijn vormgegeven als gebiedsontsluitingswegen, heeft het laatste gedeelte van de route over de Lekdijk een slingerend karakter en een smal wegprofiel.

Vanuit de richting Krimpen aan de Lek is de veerpont een alternatief om het plangebied via de Molenstraat en Lekdijk te bereiken. Daarnaast is het plangebied goed bereikbaar per openbaar vervoer. Op dit moment stoppen er een drietal buslijnen ter hoogte van de entreezone.

Huidige bereikbaarheid over de water

Het plangebied is tevens bereikbaar over water. Met de Waterbus kan zowel vanuit Rotterdam (Erasmusbrug) als vanuit Dordrecht (Merwedekade) rechtstreeks naar Ridderkerk gereisd worden. Ter hoogte van Ridderkerk wordt het plangebied middels een overstap

op het Driehoeksveer bereikt. Dit veer is enkel toegankelijk voor fietsverkeer en voetgangers. In juni 2015 is Waterbus gestart met de dalurendienstregeling Rotterdam-Kinderdijk-Dordrecht, waarvoor gebruik wordt gemaakt van de nieuw gerealiseerde steiger in de Lek.

Leefbaarheid en bereikbaarheid

De afgelopen jaren is gebleken dat de autonome groei van het aantal bezoekers steeds moeilijker is op te vangen. Dit heeft onder meer geleid tot een toenemende verkeersdruk op het dijklint Alblasserdam en de Veerdam/Molenstraat. Al vanaf 2009 wordt gezocht naar een passende oplossing om de grote hoeveelheid verkeer in de spitsperiodes te verwerken. Het grote aantal touringcarbussen (die elkaar veelvuldig moeten passeren op een smal wegprofiel), verkeershinder door geparkeerde campers en personenauto's in de berm, kerende personenauto's en overstekende bezoekers leiden tot verkeersonveilige en onwenselijke situaties. Buiten de spitsperiodes zorgen vooral de hoge snelheden voor verkeersonveilige situaties. De leefbaarheid van het dorp Kinderdijk is daarmee onder druk komen te staan. De verwachting is dat de autonome groei de komende jaren niet zal afnemen en daardoor niet meer is op te vangen met de huidige faciliteiten. De parkeervoorzieningen zijn ontoereikend, de capaciteit van het dijklint is beperkt en er is een gebrek aan ruimte om het toenemend aantal touringcars te verwerken. De ontwikkelingen in het voorliggende bestemmingsplan zijn dan ook niet gericht op het aantrekken van meer bezoekers, maar primair bedoeld om de autonome groei op te kunnen vangen, teneinde de leefbaarheid en verkeersveiligheid te waarborgen. Deze autonome groei is onder meer het gevolg van een stijgende trend in het bezoek aan cultureel erfgoed - die sterk samenhangt met de vergrijzing - en de groei van het toerisme door de aantrekkende wereldeconomie.

De realisatie van het nieuw bezoekerscentrum en een extra bezoekmolen zal niet tot extra bezoekersaantallen leiden, maar is bedoeld om de toenemende bezoekersstromen beter te geleiden en bezoekers langer vast te houden in het gebied. Hierdoor kunnen er meer inkomsten gegenereerd worden om het beheer van het werelderfgoedcomplex op lange termijn te financieren.

4.2.2 Toekomstige bereikbaarheid

Een belangrijk randvoorwaarde voor een toekomstig succesvolle herinrichting is de realisatie van een plan van aanpak op het gebied van visitormanagement. Het managen van bezoekers van werelderfgoed Kinderdijk-Elshout in relatie met de lokale en regionale omgeving staat hierbij centraal. Hiertoe is het document 'Aanpak visitormanagement werelderfgoed Kinderdijk' opgesteld, dat als bijlage 1 bij dit bestemmingsplan is gevoegd. Visitormanagement heeft tot doel om de positieve economische en maatschappelijke effecten van toerisme en recreatie op een cultuurhistorische site en/of een natuurgebied te maximaliseren terwijl de negatieve effecten op het gebied van leefbaarheid worden geminimaliseerd.

³ Aanpak visitormanagement werelderfgoed Kinderdijk, BLOC, d.d. 12 april 2015

Toekomstbeeld vervoersstromen (autonome groei)

Het verwachte aantal bezoekers ligt in 2017 tussen de 450.000 en 550.000. In 2025 worden tussen de 600.000 en 800.000 bezoekers verwacht. Het uitgewerkte toekomstperspectief 2025 blijft met een bovengrens van 800.000 bezoekers ruim onder het voor de infrastructuur en OV-voorzieningen berekende maximaal beheersbare aantal bezoekers van 1,3 miljoen.

Door de herontwikkeling van de entreezone kan de autonome groei aan bezoekers beter geacommodeerd worden. In de Aanpak visitormanagement werelderfgoed Kinderdijköis een toekomstbeeld geschetst van de toekomstige vervoersstromen, waarbij nadrukkelijk is ingezet op vervoer over water. Voor 2017 geldt dat in het hoogseizoen ruim 50% van de bezoekers Kinderdijk via het water aandoet. Het vervoer over de weg (touringcars en personenauto's) bedraagt ruim 40%. Ook voor 2025 geldt dat in het hoogseizoen ruim 50% van de bezoekers de site via het water kan aandoen. In dit scenario verzorgt de Waterbus met 40% een groot gedeelte van de vervoersvraag. Het vervoer over de weg (touringcars en personenauto's) bedraagt gezamenlijk ruim 40% waarvan het merendeel via collectief vervoer met de bus wordt afgewikkeld. De ambitie is om de bezoekersstromen op alternatieve wijze naar het molengebied te vervoeren, bij voorkeur via collectieve vervoersvoorzieningen over weg (touringcars) en water. Ook kan de fiets als alternatieve vorm van transport fungeren. Daarmee wordt getracht de leefbaarheid en verkeersveiligheid in de kern Kinderdijk te verbeteren.

Maatregelen

De toename van het aantal bezoekers tot 2025 kan gefaseerd via vervoersmogelijkheden over het water worden opgevangen. Dit zorgt ervoor dat er geen extra verkeersdrukte in het dorp Kinderdijk ontstaat. De mogelijkheden om het vervoer over het water beter te benutten zijn:

1. Een hogere frequentie van Waterbus met in het hoogseizoen in 2025 een maximum van 4 aankomsten per uur (in 2015 verzorgt Waterbus 6 aankomsten per dag) aangevuld met de dienstregeling van het Driehoeksveer. Tevens overweegt Waterbus op termijn de inzet van grotere boten en kan de ingang vanuit Alblasserdam (huidige route fluisterboot) ook nog worden ingezet voor toegangsvervoer over water.
2. Een groei van het aantal rivieraankomsten naar een maximum in het hoogseizoen van 8 aankomsten per dag. Het momenteel (in het kader van de Waterdriehoek) ontwikkelde plan van aanpak voor de riviercruisemarkt voorziet in deze groei, waarbij naast de aankomsten in Kinderdijk de regio Waterdriehoek voor een grotere opvangcapaciteit moet zorgen door middel van meer aanlegplaatsen en de operationalisering van de één loket functie

De belangrijkste maatregel om het bovenstaande mogelijk te maken is reeds genomen: de aanleg van een derde steiger voor de Waterbus, gekoppeld aan de sneldienst en dalurendienst die Waterbus in haar programma heeft opgenomen. Aanvullende maatregelen voor een betere ontsluiting van het plangebied zijn:

- Parkeeropvang in de regio, waaronder Haven Zuid in Alblasserdam (en nabij Waterbuslocaties).
- Stop-and-go-zones voor touringcars.

- Intensivering en betere aansluiting van het openbaar busvervoer.
- Een realtime informatie systeem via websites en de toevoerwegen.
- Ontwikkeling van arrangementen en tijdsbeperkingsafspraken met touroperators.
- Gerichte campagnevoering met als insteek het gebruik van de alternatieve vervoersopties.
- Handhavingsbeleid (hiertoe is reeds een handhavingsplan opgesteld).

Met deze maatregelen kan de regio de verwachte groei van de bezoekersaantallen - binnen de geschetste bandbreedte - opvangen. Deze maatregelen zullen er niet alleen toe leiden dat de overlast van de verwachte bezoekersgroei wordt beheerst, maar zorgen er zelfs voor dat de overlast afneemt en dat daarmee de leefbaarheid van Kinderdijk daadwerkelijk een positieve impuls krijgt. De voorgenoemde oplossingen voor de huidige en toekomstige mobiliteitsproblematiek kunnen niet middels het voorliggende bestemmingsplan worden afgedwongen. Wel wordt met dit bestemmingsplan de aanleg van een stop-and-go-zone voor touringcars gefaciliteerd. Hiertoe is in dit bestemmingsplan een specifieke aanduiding opgenomen. Ter plaatse van deze aanduiding zijn de gronden mede bestemd voor een stop-and-go-zone.

J.U. Smitgemaal

De herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal voorziet onder meer in de toevoeging van een belevingsruimte en ontvangstruimte c.q. vergaderzaal. Deze ontwikkelingen zijn niet meegenomen in de Aanpak visitormanagement werelderfgoed Kinderdijk waarin een toekomstbeeld wordt geschetst van de toekomstige vervoersstromen. Strikt genomen is dat ook niet nodig, omdat de beoogde belevingsruimte in het J.U. Smitgemaal zich richt op bezoekers die reeds in het molengebied aanwezig zijn. Het gemaal zal in de toekomst niet toegankelijk zijn voor individuele bezoekers, maar uitsluitend voor groepen. Deze groepen - die door de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk (SWEK) worden ontvangen - kunnen de belevingsruimten uitsluitend bezoeken als onderdeel van het aanbod in het molengebied. Met andere woorden; de belevingsruimten in het gemaal kunnen alleen bezocht worden als onderdeel van een georganiseerde tour door het gebied. Het J.U. Smitgemaal is dan ook geen bestemming op zich, maar onderdeel van het molengebied als geheel. Van een verkeersaantrekkende werking is derhalve geen sprake. Middels een anterieure overeenkomst wordt gewaarborgd dat het gemaal niet toegankelijk is voor individuele bezoekers.

In aanvulling op het voorgaande kunnen relaties van het waterschap op uitnodiging worden ontvangen in de ontvangstruimte c.q. vergaderzaal. Ook hierbij gaat het hoofdzakelijk om groepen. Deze bezoeken vinden vooral plaats tijdens kantooruren, dus buiten de piekuren van de reguliere toeristische bezoekersstromen. Het waterschap gebruikt deze ruimte - net als in de huidige situatie - tevens voor vergaderingen. De capaciteit van de ontvangstruimte bedraagt maximaal 40 personen en heeft een bruto oppervlakte van maximaal 125 m². Mogelijk zal het gebruik van de ontvangstruimte c.q. vergaderzaal enigszins toenemen als gevolg van de verbeterde faciliteiten.

Uitgangspunt voor de herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal is het opvangen van de parkeerbehoefte op eigen terrein. Voor het berekenen van de parkeerbehoefte is gebruik gemaakt van CROW-publicatie 317 *Handcijfers parkeren en verkeersgeneratie*. Op basis

van deze publicatie kan een vergaderzaal geschaard worden onder de categorie 'congresgebouw'. Voor een dergelijke voorziening geldt een parkeernorm van maximaal 11,0 parkeerplaatsen per 100 m² brutovloeroppervlak. Gelet hierop bedraagt de totale parkeerbehoefte van de ontvangstruimte c.q. vergaderzaal (afgerond) 14 parkeerplaatsen. De relaties van het waterschap kunnen net als in de huidige situatie - op eigen terrein parkeren, aan de westzijde van het gemaal. De bestaande parkeervoorzieningen worden hiervoor geoptimaliseerd. Waar mogelijk worden er extra parkeerplaatsen gerealiseerd. Op deze manier voorziet het waterschap in haar eigen parkeerbehoefte.

4.3 Conclusie

Om de thans aanwezige mobiliteitsproblemen in en nabij het voorliggende plangebied te monitoren en de leefbaarheid te waarborgen, is de rapportage 'Aanpak visitorsmanagement werelderfgoed Kinderdijk' opgesteld. Hierin worden de huidige verkeerskundige knelpunten benoemd, wordt een toekomstscenario geschetst en worden oplossingen c.q. maatregelen aangedragen voor het beter faciliteren van bezoekersstromen. Waar mogelijk zijn deze maatregelen gewaarborgd in het voorliggende bestemmingsplan.

5 Natuur

5.1 Kader

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) in werking getreden. Deze wet vervangt drie oude wetten: de Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming: Natura 2000), de Flora- en faunawet (soortenbescherming) en de Boswet (kapvergunningen). Omdat het ontwerpbestemmingsplan vóór 1 januari 2017 in procedure is gebracht, is de Flora- en faunawet nog van toepassing voor dit bestemmingsplan. In paragraaf 5.1.1 wordt de Flora- en faunawet nader toegelicht. In paragraaf 5.1.2 komt de nieuwe Wet natuurbescherming aan bod.

5.1.1 Flora- en faunawet (vervallen)

Soortenbescherming

De Flora- en faunawet (hierna: Ffw) beschermt alle in het wild levende zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën. Van deze soortgroepen zijn alleen huismuis, bruine en zwarte rat niet beschermd. Van de vissen, ongewervelde dieren (zoals vlinders, libellen en sprinkhanen) en planten zijn alleen de in de wet genoemde soorten beschermd.

De Ffw gaat uit van het *nee, tenzij*principe. Dit betekent dat alleen onder bepaalde (zeer stringente) voorwaarden een inbreuk mag worden gemaakt op de bescherming van soorten en hun leefomgeving. Daarnaast beschermt de wet niet alleen soorten in het algemeen, maar ook individuen van soorten.

Voor ruimtelijke ingrepen die resulteren in overtreding van één of meer artikelen van de Ffw moet ontheffing worden aangevraagd. Voor een aantal soorten geldt daarenboven het beschermingsregime van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Voor werkzaamheden die uit een bestemmingsplan voortvloeien dient voor de start van die werkzaamheden ontheffing te worden aangevraagd indien beschermde soorten voorkomen. Bij de vaststelling van een bestemmingsplan dient duidelijk te zijn of en in hoeverre een ontheffing kan worden verkregen.

De wettelijk beschermde soorten zijn ingedeeld in de volgende vier categorieën.

1. Meer algemene soorten (tabel 1 Ffw): voor deze soorten is een algemene vrijstellingsregeling van kracht in geval van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.
2. Andere, niet algemeen voorkomende soorten (tabel 2 Ffw), met uitzondering van beschermde inheemse vogels: ontheffing is alleen mogelijk indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Er is echter geen ontheffing nodig indien gewerkt wordt volgens een gedragscode. Deze code dient door een sector of ondernemer zelf opgesteld te worden en dient vervolgens goedgekeurd te zijn door het verantwoordelijke ministerie.
3. Strikt beschermde soorten (tabel 3 Ffw): voor deze soorten dient in geval van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling ontheffing te worden aangevraagd van de Ffw. Ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief is en geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor soor-

ten in tabel 3 die ook op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (HR) voorkomen, wordt ontheffing echter alleen nog maar verleend indien er daarnaast sprake is van één van de volgende belangen:

- a. de bescherming van flora en fauna;
- b. de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- c. dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Dit is het gevolg van een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRS) in januari 2009⁴.

4. Beschermde inheemse vogels: deze vallen onder de Europese Vogelrichtlijn (VR). Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en dwingende redenen van groot openbaar belang zijn volgens rechtspraak van de ABRS geen reden om ontheffing te verlenen⁵. Ontheffing is uitsluitend toegestaan op basis van de ontheffingsgronden die in de VR zijn genoemd. Overigens is het, indien geen ontheffing nodig is, volgens de huidige interpretatie van de wet wel verplicht rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Voor sommige vogelsoorten met vaste verblijfplaatsen geldt dat deze vaste verblijfplaatsen en het essentiële leefgebied jaarrond beschermd zijn.

Indien voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van soorten van tabel 2 Ffw en/of tabel 3 Ffw niet (kunnen) worden ontzien, geldt dat het niet nodig is ontheffing aan te vragen als:

- de functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen gegarandeerd wordt (het beschadigen en vernielen wordt voorkomen door maatregelen of er zijn voldoende alternatieven), en;
- de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen binnen of buiten het plangebied niet verstoord worden.

Hetzelfde geldt voor de bestaande voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaats van vogels, met als extra toets dat aangetoond moet worden dat verstoring niet van wezenlijke invloed is op de populatie.

Overigens geldt voor alle in het wild levende planten- en diersoorten de zogenaamde zorgplicht (ook bekend als de algemene zorgplicht uit artikel 2 Ffw). Dit houdt in dat voldoende zorg in acht moet worden genomen voor alle planten en dieren en hun leefomgeving. Concreet betekent dit dat bij ruimtelijke ontwikkeling gezorgd moet worden dat dieren niet gedood worden en dat planten verplant worden. Ook dient gelet te worden op bijvoorbeeld de voortplantingsperiode van amfibieën en de zoogperiode van zoogdieren.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) ziet op de bescherming van (natuur)gebieden. Daaronder vallen de volgende typen gebieden:

- Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden);
- Beschermde Natuurmonumenten;

⁴ Zie ABRS 21 januari 2009, zaak nr. 200802863/1

⁵ Zie ABRS 13 mei 2009, zaak nr. 200802624/1

- Wetlands.

Voor ruimtelijke ontwikkelingen binnen beschermde natuurgebieden, en tevens voor ontwikkelingen buiten beschermde natuurgebieden die van invloed kunnen zijn op beschermde natuurgebieden, gelden (strengere) restricties. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht.

Ecologische hoofdstructuur

Het voormalig Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij (LNV; het huidige Ministerie van Economische Zaken) heeft in 1990 de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geïntroduceerd. De EHS bestaat uit een netwerk van natuurgebieden. Het doel van de EHS is de instandhouding en ontwikkeling van deze natuurgebieden om daarmee een groot aantal soorten en ecosystemen te laten voortbestaan.

Uit artikel 2.3.4 ~~de~~ Ecologische Hoofdstructuur en strategische reservering natuur van de provinciale Verordening Ruimte volgt dat (ruimtelijke ontwikkelingen die voortkomen uit) een bestemmingsplan de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het EHS-gebied niet significant mag beperken en bovendien niet mag leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van EHS-gebieden. Ingrepen die geen significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS, kunnen in principe doorgang vinden. Als wel sprake is van significante effecten hangt doorgang van de plannen onder meer af van het belang van de plannen en van de mogelijkheden voor mitigatie en compensatie. Hierbij geldt het 'Nee, tenzij-regime'. Per saldo dient de kwaliteit en/of kwantiteit van de EHS te verbeteren. De regels ten aanzien van compensatie staan vermeld in de Beleidsregel Compensatie Natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013.

5.1.2 Wet natuurbescherming

Soortenbescherming

Voor ruimtelijke ingrepen die resulteren in overtreding van één of meer artikelen van de Wnb moet ontheffing worden aangevraagd. Voor een aantal soorten geldt daarenboven het beschermingsregime van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Voor werkzaamheden die uit een bestemmingsplan voortvloeien dient voor de start van die werkzaamheden ontheffing te worden aangevraagd indien beschermde soorten voorkomen. Bij de vaststelling van het plan dient duidelijk te zijn of en in hoeverre een ontheffing kan worden verkregen.

Voor alle in de wet genoemde diersoorten (inclusief vogels) geldt dat het verboden is individuen van deze soorten (opzettelijk) te doden of te vangen. Bovendien is het verboden nesten (en eieren) en (vaste) voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen dan wel weg te nemen. Voor de in de wet genoemde plantensoorten geldt dat het verboden is exemplaren in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In de Wnb worden drie beschermingsregimes onderscheiden voor beschermde soorten. Voor de eerste twee regimes gelden aanvullende verbodsbepalingen.

1. Het beschermingsregime Vogelrichtlijn (Vrl), dat van toepassing is op van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vrl.

Met betrekking tot deze vogelsoorten geldt dat het - aanvullend aan de bovengenoemde verbodsbepalingen - verboden is vogels opzettelijk te storen, behalve als de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en dwingende redenen van groot openbaar belang zijn geen reden om ontheffing te verlenen. Ontheffing is uitsluitend toegestaan op basis van de ontheffingsgronden die in de Vrl zijn genoemd. Overigens is het, indien geen ontheffing nodig is, volgens de huidige interpretatie van de wet wel verplicht rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Voor sommige vogelsoorten met vaste verblijfplaatsen geldt dat deze vaste verblijfplaatsen en het essentiële leefgebied jaarrond beschermd zijn.

2. Het beschermingsregime Habitatrichtlijn (Hrl), dat van toepassing is op soorten van bijlage IV bij de Hrl, bijlage I en II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn. Met betrekking tot deze soorten is het - aanvullend aan de bovengenoemde verbodsbepalingen - verboden dieren opzettelijk te verstoren. Ontheffing wordt voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling alleen verleend indien:
 - er geen andere bevredigende oplossing is, en
 - geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort, en
 - sprake is van één van de volgende (bij ruimtelijke ontwikkeling relevante) belangen:
 - de bescherming van wilde flora en fauna of natuurlijke habitats, of
 - de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
3. Het beschermingsregime Andere Soorten, dat van toepassing is op soorten van de bijlage behorende bij artikel 3.10 van de Wnb. Ontheffing is alleen mogelijk indien:
 - er geen andere bevredigende oplossing is, en
 - indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Er is echter geen ontheffing nodig indien gewerkt wordt volgens een geldige gedragscode die van toepassing is op de betreffende soort(en). Vaak is daarnaast ecologische begeleiding en een ecologisch werkprotocol nodig bij de uitvoering van werkzaamheden. De provincies kunnen voor het beschermingsregime Andere Soorten een algemene vrijstelling verlenen voor onder meer ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden. In Kinderdijk is de provincie Zuid-Holland het bevoegd gezag voor de Wnb.

Indien nesten, (vaste) voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van soorten niet (kunnen) worden ontzien, is ontheffing noodzakelijk. Ontheffing is niet benodigd indien de functionaliteit van de nesten, (vaste) voortplantingsplaatsen of rustplaatsen gegarandeerd wordt (het beschadigen en vernielen wordt voorkomen door maatregelen of er zijn voldoende alternatieven).

Ten slotte is altijd de algemene zorgplicht van toepassing, die inhoudt dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor alle inheemse dieren en planten en hun directe leefomgeving (artikel 1.11 van de Wnb). Concreet betekent dit dat bij ruimtelijke ontwikkeling gezorgd moet worden dat dieren niet gedood worden en dat planten verplant worden. Ook dient gelet te worden op bijvoorbeeld de voortplantingsperiode van amfibieën en de zoogperiode van zoogdieren.

Natura 2000

De Wnb ziet op de bescherming van Natura 2000-gebieden (Vrl- en Hrl-gebieden). Voor ieder Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor één of meerdere soorten en/of habitats. Voor ruimtelijke ontwikkelingen binnen de Natura 2000-gebieden en tevens voor ontwikkelingen daarbuiten die van invloed kunnen zijn (door externe werking) op die beschermde natuurgebieden, gelden (strengere) restricties. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Middels een habitattoets dient te worden onderzocht of een activiteit (significante) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden veroorzaakt. De uitkomsten van de habitattoets dienen te worden beoordeeld door het bevoegd gezag.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden (de voormalige Ecologische Hoofdstructuur / EHS). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het doel van het NNN is de instandhouding en ontwikkeling van natuurgebieden om daarmee een groot aantal soorten en ecosystemen te laten voortbestaan. Sinds 2014 zijn de provincies het eerste verantwoordelijke bevoegde gezag voor het NNN (daarvoor was dat de rijksoverheid). De provincies hebben in een verordening regelgeving vastgelegd ten aanzien van het NNN.

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) in werking getreden. Deze wet vervangt drie oude wetten: de Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming: Natura 2000), de Flora- en faunawet (soortenbescherming) en de Boswet (kapvergunningen). Met de Wnb zijn de verantwoordelijkheden voor het beleidsveld natuur overgedragen van het Rijk aan provinciale staten en gedeputeerde staten. De provincies hebben daarom via een verordening aanvullende regels vastgelegd voor de onderdelen faunabeleid, houtopstanden, tegemoetkoming faunaschade, soortenbeleid en Natura 2000. Tevens worden diverse vrijstellingen verleend in deze verordening. Daarnaast heeft de provincie Zuid-Holland regelgeving omtrent natuur vastgelegd in haar Verordening Ruimte, onder meer ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

5.2 Onderzoek

5.2.1 Toets Ffw

Methode

De Toets Ffw start met een globaal onderzoek (*quick scan*), waarin gekeken wordt of er een reële kans is op het al dan niet voorkomen van beschermde soorten in of net buiten het plangebied. Indien blijkt dat die kans aanwezig is, zal een uitgebreid veldonderzoek moeten plaatshebben op het moment dat er kans is op (negatieve) effecten op de mogelijk aanwezige beschermde soorten als gevolg van werkzaamheden die voortvloeien uit het plan. Als daarbij wordt aangetoond dat inderdaad beschermde soorten aanwezig zijn, zal een effectenstudie moeten worden gedaan. Indien daaruit blijkt dat er handelingen gaan plaatshebben die nadelige gevolgen hebben voor de aanwezige beschermde soorten, is mogelijk een aanvraag/ontheffing ex artikel 75 van de Ffw aan de orde. Daarbij moet in beeld worden gebracht hoe de voorgenenen werkzaamheden zodanig worden aangepast dat dergelijke gevolgen niet of in mindere mate zullen optreden.

Ten behoeve van de *quick scan* naar het voorkomen van beschermde soorten is een bureauonderzoek uitgevoerd, aangevuld met een terreinbezoek aan het entreegebied op 10 juli 2015. Aan de hand van verspreidingsgegevens uit databanken op internet en uit inventarisatieatlassen en habitateisen van beschermde flora en fauna, in combinatie met terreinkenmerken en de ligging van het plangebied in zijn omgeving, is een inschatting (*expert judgement*) gemaakt van het voorkomen van beschermde soorten. Daarbij is ook gebruik gemaakt van het Beheerplan bijzondere natuurwaarden Boezems Kinderdijk; Beheerperiode 2014-2019 (vastgesteld door de provincie Zuid-Holland op 30 juni 2015), alsmede van een aantal natuurtoetsen die voor eerdere ontwikkelingen in (delen van) het plangebied zijn opgesteld, zoals:

- Natuurtoets aanleg wandelpad Lage Boezem Kinderdijk (Tauw bv, 16 december 2009);
- Addendum natuurtoets wandelpad Lage Boezem (Tauw bv, 26 april 2011);
- Notitie ecologische effectbeoordeling Molenerf Kinderdijk (Natuur- en Vogelwacht de Alblasserwaard 26 augustus 2011);
- Natuurtoets Molenerf Kinderdijk; Consolidatie originele natuurtoets en actualisaties (Tauw bv, concept 29 september 2011);
- Natuurtoets aanlegsteiger in de Lek, te Kinderdijk (Tauw bv, 14 december 2011);
- Quickscan boezemgebied Kinderdijk (Steco natuuradvies, 6 februari 2014).

Resultaten

De resultaten van de *quick scan* ten behoeve van voorliggend plan zijn integraal opgenomen in deze toelichting (er is geen separaat verslag van opgesteld). In het plangebied komen verschillende algemene beschermde soorten voor (tabel 1 Ffw). Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de Ffw bij ruimtelijke ontwikkelingen. Ze worden in deze paragraaf daarom buiten beschouwing gelaten. Hieronder wordt alleen ingegaan op het (mogelijk) voorkomen van juridisch zwaarder beschermde soorten.

Grondgebonden zoogdieren

Boezems Kinderdijk herbergt een belangrijke, geïsoleerde populatie van de zeldzame noordse woelmuis (tabel 3 Ffw / Bijlage IV HR). Daarnaast is het gebied van belang voor een aantal andere zoogdiersoorten, waaronder de waterspitsmuis (tabel 3 Ffw). De waterspitsmuis is in 1998 waargenomen in de Hoge Boezem van de Overwaard. De waterspitsmuis is ook nog gevangen tijdens de inventarisatie door het NWC uit Dordrecht in 2009. Buitendijks in de Lek komt incidenteel de bever voor (tabel 3 Ffw / Bijlage IV HR). Andere strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten komen niet in het plangebied voor.

Vleermuizen

In het plangebied komen verschillende soorten vleermuizen voor. Alle Nederlandse vleermuizen zijn strikt beschermd middels tabel 3 van de Ffw en Bijlage IV van de HR. Uit het plangebied zijn de volgende soorten bekend: laatvlieger, watervleermuis, ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis. Mogelijk komen ook meervleermuis en rosse vleermuis voor. Het plangebied wordt door vleermuizen gebruikt als foerageergebied. Foerageergebied is beschermd als het van significant belang is. Het geldt als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van een verblijfplaats (in de omgeving) in het geding komt. Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zouden ook aanwezig kunnen zijn: in bebouwing en in wat oudere bomen met spleten/holtes. De functionaliteit van vaste verblijfplaatsen mag niet worden aangetast.

Vogels

In het plangebied broeden verschillende soorten vogels. Alle vogels zijn strikt beschermd door de Ffw. De huidige interpretatie van de Ffw verplicht rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Buiten het broedseizoen zijn er geen verplichtingen vanuit de Ffw. Vaste verblijfplaatsen van enkele vogelsoorten (bijvoorbeeld sommige roofvogel- en uilennesten, roekenkolonies, ooievaars-, huismus- en gierwaluwnesten) vormen hierop een uitzondering; deze zijn het hele jaar door beschermd. In bomen in het plangebied is er kans op de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van boomvalk, buizerd, havik, sperwer, steenuil, ransuil en/of roek. In of op bebouwing in het plangebied is kans op de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van kerkuil, steenuil, gierwaluw en/of huismus. Ten slotte is er kans op vaste verblijfplaatsen van ooievaar op masten of op speciaal voor deze soort geplaatste broedplatforms.

Amfibieën

In het plangebied komen de heikikker en de rugstreeppad voor (beide tabel 3 Ffw / Bijlage IV HR). Andere strikt beschermde amfibiesoorten worden op basis van verspreidingsgegevens niet verwacht in het plangebied.

Reptielen

Op basis van verspreidingsgegevens wordt het voorkomen van reptielen in het plangebied uitgesloten.

Vissen

In de Boezems Kinderdijk komen kleine modderkruiper (tabel 2 Ffw), bittervoorn (tabel 3 Ffw) en waarschijnlijk ook grote modderkruiper (tabel 3 Ffw) voor. De Lek is van belang

voor rivierdonderpad, mogelijk ook ter plaatse van het plangebied. Daarnaast kunnen soorten als meerval (tabel 2 Ffw) en rivierprik (tabel 3 Ffw) aanwezig zijn, maar voor deze soorten is het plangebied waarschijnlijk van marginaal belang.

Ongewervelden

Er zijn slechts enkele soorten ongewervelden juridisch zwaar beschermd (tabellen 2 en 3 Ffw / Bijlage IV HR). Deze soorten zijn over het algemeen zeer zeldzaam en gebonden aan zeldzame biotopen en de meeste van deze soorten zijn derhalve niet te verwachten in het plangebied. Het (meer dan incidenteel) voorkomen van beschermde dagvlinders is niet bekend en er zijn geen geschikte leefgebieden voor deze soorten aanwezig in en rondom het plangebied. Buitendijks langs de Lek komt in de omgeving (bijvoorbeeld ten noordoosten van Nieuw-Lekkerland) rivierrombout voor op rivierstrandjes. Ter hoogte van het plangebied is echter geen geschikt leefgebied voor deze soort aanwezig, waardoor het plangebied hooguit van marginaal belang is. Wel bestaat de kans dat het waterslakje platte schijfhoren (tabel 3 Ffw / Bijlage IV HR) voorkomt in de wateren van Boezems Kinderdijk. Hetzelfde geldt voor de gestreepte waterroofkever (tabel 3 Ffw / Bijlage IV HR), die in de aangrenzende Polder Blokweer is aangetroffen in 2007. De kans bestaat dat deze soort ook in het plangebied voorkomt.

In het plangebied is de zeggekorfslak erg talrijk, vooral in de Hooge Boezem van de Overwaard. Deze soort staat genoemd in bijlage II van de HR, maar niet in de Flora- en faunawet. Voor soorten van Bijlage II die geregeld in ons land voorkomen, moet Nederland beschermde gebieden aanwijzen. Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk is echter niet als beschermd gebied voor zeggekorfslak aangewezen. Verplichtingen met betrekking tot deze soort zijn hier niet aan de orde.

Vaatplanten

Voor zover bekend komen er weinig strikt beschermde soorten vaatplanten (tabellen 2 en 3 Ffw / Bijlage IV HR) in het plangebied voor. Wel komt het zomerklokje voor (tabel 2 Ffw). Het zomerklokje komt soms massaal voor in de rietlanden, vooral in het noordwestelijk deel van de Hoge Boezem van de Nederwaard en lokaal in de Hoge Boezem van de Overwaard.

Toetsing

Er hebben geen buitendijkse ontwikkelingen plaats, in/op of langs de Lek. De nieuwe steiger ten behoeve van de halte voor de Waterbus is reeds in gebruik genomen. (Hiervoor is een separaat traject doorlopen waarvoor ook een natuurtoets is opgesteld.)

Ten behoeve van de binnendijkse ontwikkelingen - die mogelijk worden gemaakt met voorliggend bestemmingsplan - dient wel nog nader onderzoek in het veld te worden verricht.

In de te slopen bebouwing in het plangebied (in ieder geval de IJclub / kassa en het kassagebouw bij Bezoekmolen Nederwaard 5) komen mogelijk vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels voor. Dit dient nader te worden onderzocht in het veld. Dit onderzoek dient plaats te vinden voordat met sloopwerkzaamheden wordt begonnen. Voor het onderzoek naar vleermuizen dient het vleermuisprotocol in acht te worden genomen.

Ter hoogte van het nieuw te bouwen bezoekerscentrum (in het water), alsmede ter hoogte van de nieuwe wandelverbindingen tussen de Middelkade en gemaal Wisboom (met een lage brug over het water) en ter plaatse van nieuw te bouwen steigers, bruggen en eventuele andere constructies in het water/oever dient nader onderzocht te worden of ter plaatse kleine modderkruiper, grote modderkruiper, waterspitsmuis, noordse woelmuis, rugstreeppad, heikikker, platte schijfhoren en/of gestreepte waterroofkever aanwezig zijn. Tevens dient onderzocht te worden of de betreffende wateren door watervleermuizen en/of meervleermuizen worden gebruikt als foerageergebied.

Ook ter plaatse van nieuw te bouwen gebouwen (onder meer de bouw van een opslagruimte, een ontvangstruimte voor groepen, een *experience*-ruimte en een gebouw voor natuureducatie ten zuid(oost)en van gemaal Wisboom, maar ook bij de bouw van een publieksvoorziening op de plek van de 20^e molen en van schuren en andere (bij)gebouwen) dient voor aanvang van de werkzaamheden onderzocht te worden of waterspitsmuis, noordse woelmuis, heikikker en rugstreeppad aanwezig zijn, alsmede of vaste verblijfplaatsen van vogels en vleermuizen in eventueel aanwezige bomen aanwezig zijn.

Natuurtoets J.U. Smitgemaal

Met het oog op de beoogde herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal is een quickscan soortenbescherming⁶ uitgevoerd. De resultaten zijn hieronder beknopt beschreven, de volledige rapportage is als bijlage bij de toelichting opgenomen.

Uit het terreinbezoek is gebleken dat het plangebied, enkel een gemaal, een potentieel geschikt biotoop biedt voor vogels en vleermuizen. Om deze reden is enkel op deze soortgroepen een potentieel effect aan de orde. De onderstaande effectbeoordeling richt zich alleen op deze soort(groep)en. Overige beschermde soorten zijn uitgesloten en ondervinden geen effect van het voornemen.

Vogels

Nesten van vogels met een jaarrond beschermd nest zijn niet aanwezig. Effecten op vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen worden uitgesloten.

De aanwezigheid van overige vogelsoorten kan niet worden uitgesloten. Met de meeste broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door (sloop)werkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. In het geval van sloopwerkzaamheden, is het van belang dat dit buiten de broedperiode van vogels uitgevoerd wordt. In gebruik zijnde nesten mogen immers niet aangetast of verwijderd worden. Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het plangebied vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient het plangebied voorafgaand aan de sloop gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Wanneer vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving, wordt het

⁶ Quickscan soortenbescherming J.U. Smitgemaal te Kinderdijk, Antea Group, projectnr.: 405993, d.d. 30 januari 2017.

plangebied niet vrijgegeven indien de werkzaamheden de nesten negatief beïnvloeden. De werkzaamheden dienen dan te worden uitgesteld tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

De potentiële aanwezigheid van overige broedvogels vormt geen belemmering voor de vaststelling van het bestemmingsplan.

Vleermuizen

Het gemaal biedt geschikte voortplantings- en rustplaatsen voor vleermuizen. Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten en staan vermeld op artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming (Wnb). In de Wnb is een aantal verbodsbepalingen neergelegd die niet overtreden mogen worden. Door de voorgenomen sloopwerkzaamheden aan het gemaal is mogelijk sprake van het verstoren en aantasten van voortplantings- en rustplaatsen van vleermuizen. Om te bepalen of daadwerkelijk sprake is van een aantasting is nader onderzoek nodig naar vleermuizen. Dit aanvullende onderzoek wordt momenteel uitgevoerd en wordt naar verwachting in het najaar van 2017 afgerond.

Indien vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, aangezien soortspecifieke maatregelen mogelijk te combineren zijn met een nieuwe bestemming, of in de directe omgeving van het plangebied. Het betekent wel dat voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden in het plangebied voorwaarden worden gesteld (en zijn uitgevoerd) aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals vleermuiskasten. Tevens dient dan een ontheffing aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag (Provincie Zuid-Holland).

Voor de uitvoerbaarheid (en vaststelling) van het bestemmingsplan dient te worden bepaald of een ontheffing verleend kan worden. Een ontheffing kan enkel verleend worden indien wordt voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig in een van genoemde belangen in artikel 3.8 lid 5;
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Aangezien de voorgenomen sloopwerkzaamheden locatie specifiek zijn en het resultaat zijn van een voortraject lijkt er geen andere bevredigende oplossing. Daarnaast is de herbestemming op basis van sociale en / of economische redenen van groot openbaar belang. Ook kan, door het tijdig treffen van maatregelen worden voorkomen dat sprake is van een afbreuk aan de staat van instandhouding. Naar verwachting voldoet de voorgenomen herbestemming dan ook aan elk van de voorwaarden op basis waarvan een ontheffing verleend kan worden. De potentiële aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen staat de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan derhalve niet in de weg.

Indien vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig blijken te zijn dient een ontheffing aangevraagd te worden. In het kader van een ontheffingsaanvraag dienen mitigerende maatregelen genomen te worden zodat geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. In het onderzoeksrapport zijn te nemen mitigerende maatregelen uitgewerkt.

5.2.2 *Habitattoets Nb-wet*

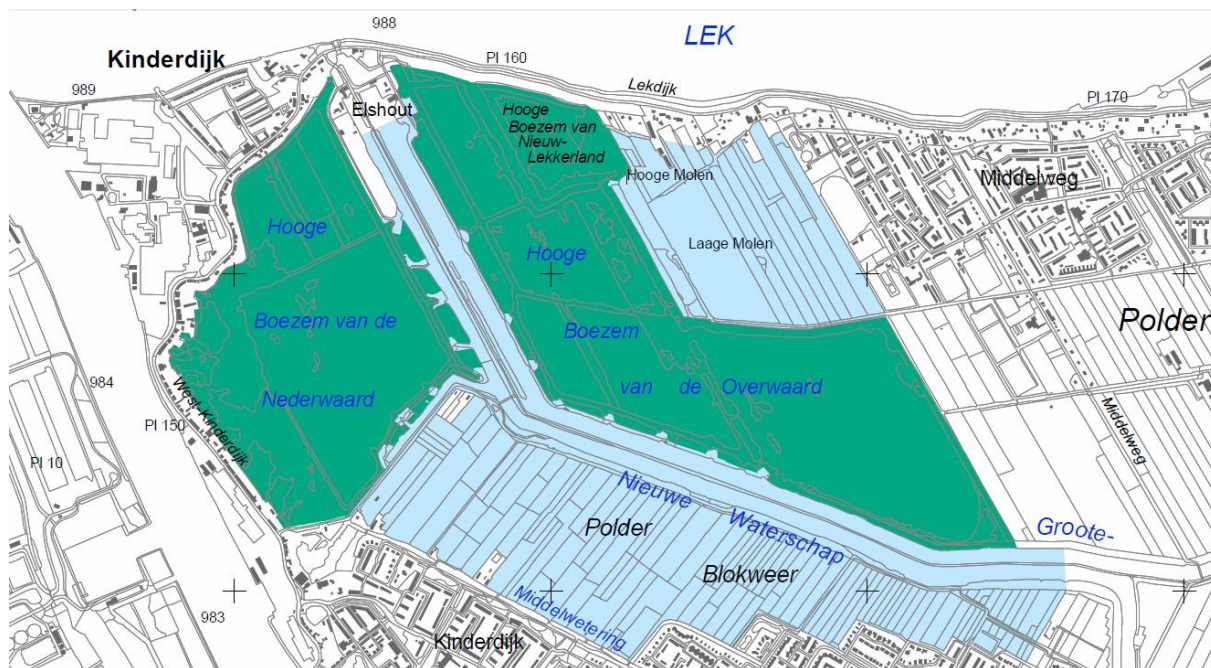
Methode

In het kader van de Nb-wet dient een zogenaamde habitattoets te worden uitgevoerd om te onderzoeken of de kans bestaat dat door de voorgestane ontwikkeling negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden. Daarbij moet ook onderzocht worden of eventuele negatieve effecten significant kunnen zijn of niet. Als - na beoordeling van de voortoets door het Bevoegd Gezag - blijkt dat er zeker geen negatieve effecten optreden, is geen vergunning nodig. Als er wel kans is op een negatief effect, maar als kan worden uitgesloten dat dit effect significant is, dient een verslechteringstoets te worden uitgevoerd. In de verslechteringstoets dient een effectenanalyse te worden uitgevoerd voor sec het project, waarbij mogelijkheden voor mitigatie moeten worden meegenomen. Als uit de voortoets blijkt dat er wel kans is op significante negatieve effecten, dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Daarin dient een effectenanalyse te worden uitgevoerd van het project, rekening houdend met eventuele cumulatieve effecten van andere projecten. Hierbij dienen ook weer de mogelijkheden voor mitigatie te worden betrokken.

Ten behoeve van de voortoets naar mogelijke negatieve effecten is door AnteaGroup een bureauonderzoek uitgevoerd, aangevuld met een terreinbezoek aan het entreegebied op 9 november 2015. De voortoets is opgesteld aan de hand van beschikbare kennis en inzichten, in overleg met de provincie Zuid-Holland, de omgevingsdienst Haaglanden en de Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard" (NVWA). Daarbij is ook gebruik gemaakt van het Beheerplan bijzondere natuurwaarden Boezems Kinderdijk; Beheerperiode 2014-2019 alsmede van de eerder in het plangebied verrichte studies (zie paragraaf 5.2.1). Daarnaast zijn door de NVWA verspreidingskaarten van recent uitgevoerde tellingen aangeleverd. De rapportage van de voortoets is opgenomen als bijlage 6 bij deze toelichting.

Resultaten

Een groot deel van het plangebied is gelegen binnen het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk (zie afbeelding 5.1).

Afbeelding 5.1: Begrenzing Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk (blauw = VR-gebied, groen = VR-gebied + Beschermde Natuurmonument); bron: http://www.synbiosys.alterra.nl/Natura_2000 (geraadpleegd op 16 juni 2015).

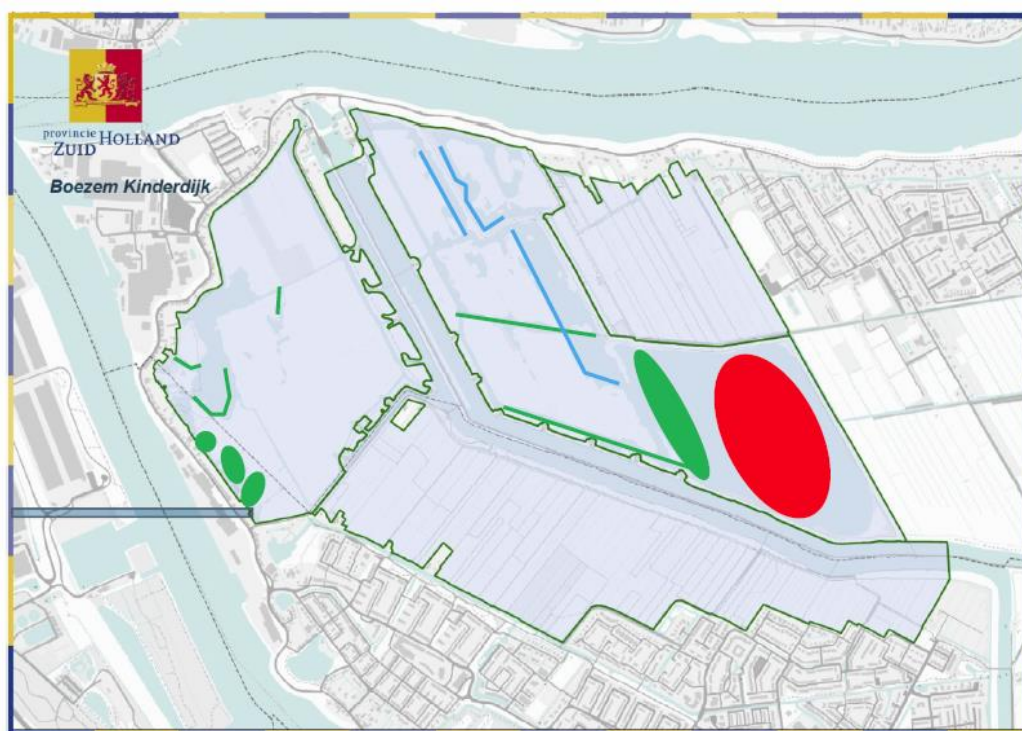
Dit Natura 2000-gebied is als zodanig aangewezen ter bescherming van:

- de broedvogelsoorten:
 - purperreiger;
 - porseleinhoen;
 - zwarte stern;
 - snor;
- de niet-broedvogelsoorten:
 - smient;
 - krakeend;
 - slobbeend.

In tabel 5.1 staan de instandhoudingsdoelstellingen uit het beheerplan voor de beheerperiode 2014-2019 weergegeven.

Code	Natura 2000-waarde	Instandhoudingsdoelstelling
<i>Vogelrichtlijn: broedvogels</i>		
A029	Purperreiger	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 75 paren
A119	Porseleinhoen	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 1 paar
A197	Zwarte stern	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren
A292	Snor	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 9 paren
<i>Vogelrichtlijn: niet-broedvogels</i>		
A050	Smient	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.700 vogels (seizoensmaximum)
A051	Krakeend	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 90 vogels (seizoensmaximum)
A056	Slobeend	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 30 vogels (seizoensmaximum)

Tabel 5.1: Instandhoudingsdoelstellingen voor de kwalificerende soorten van het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk. Bron: Beheerplan bijzondere natuurwaarden Boezems Kinderdijk; Beheerperiode 2014-2019 (vastgesteld door de provincie Zuid-Holland op 30 juni 2015).

Afbeelding 5.2: Kerngebieden van de drie niet-broedvogels waarvoor een instandhoudingsdoelstelling geldt in Boezems Kinderdijk. Rood: smient; groen: krakeend; blauw: slobeend. Bron: mededeling NVWA, 2013. Voor krakeend geldt dat in de winterperioden 2011-2012 en 2012-2013 geen individuen zijn waargenomen in de Hoge Boezem van de Nederwaard; bron: Beheerplan bijzondere natuurwaarden Boezems Kinderdijk; Beheerperiode 2014-2019 (vastgesteld door de provincie Zuid-Holland op 30 juni 2015).

De verspreiding van de kwalificerende soorten purperreiger, porseleinhoen, zwarte stern en snor is sterk verbonden aan de habitateisen van deze soorten: alleen in de uitgebreide rietpercelen in de Beneden- en Overwaard zijn deze broedvogels te verwachten. In de winterperiode zijn deze soorten niet aanwezig in het gebied. Smient, slobeend en krak-

eend gebruiken de Hooge Boezems juist buiten de broedperiode, als slaap- en foeraageergebied (zie afbeelding 5.2).

In de omgeving liggen nog andere Natura 2000-gebieden. Deze liggen echter op grote afstand. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is *Donkse Laagten*. Dit gebied ligt op bijna 5 kilometer afstand van het plangebied. Andere gebieden liggen op nog grotere afstand.

Effectbeoordeling storingsfactoren in gebruiksfase

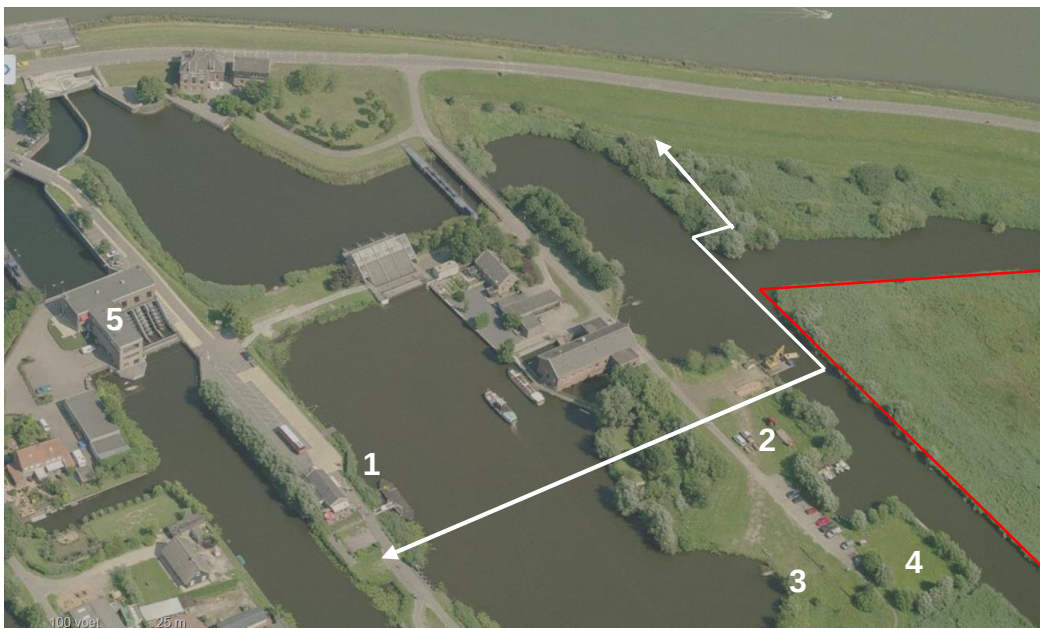
Stikstof

Het Natura 2000-gebied *Boezems Kinderdijk* is niet stikstofgevoelig. Het gebied is om die reden niet opgenomen in de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Toetsing van het aspect stikstof is voor dit gebied niet benodigd. De voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied zijn niet bedoeld om meer bezoekers naar het gebied te krijgen, maar om de autonome groei van bezoekersaantallen beter te kunnen faciliteren. Het plan heeft dan ook geen effect op de bezoekersaantallen. Wel wordt beoogd meer mensen over de Lek naar het Werelderfgoed te vervoeren om zo het auto- en busverkeer te verminderen. Het plan zorgt daardoor voor lagere stikstofemissies ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Negatieve effecten op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in de omgeving als gevolg van voorliggend plan zijn uitgesloten.

Oppervlakteverlies

De oppervlakte van het Natura 2000-gebied verandert niet. Door de ontwikkeling van het entreegebied vindt circa 900 m² areaalafname van het Natura 2000-gebied plaats als gevolg van verandering van inrichting (circa 300 m² voor het natuurpad en circa 600 m² voor de bouwwerken). Het betreft hier de locaties van het nieuwe ontvangstgebouw voor groepen met een werkschuur (2), *Experience* in een nieuw hulpgeheel met een boothuisje, een nieuw gebouw voor natuureducatie en een nieuw natuurpad; zie afbeeldingen 2.5 en 5.3. De Stop & go-zone voor bussen valt buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied.

De areaalafname betreft geen leef- of foerageergebied van kwalificerende Vogelrichtlijnsoorten. Het Natura 2000-gebied is niet aangewezen voor Habitatrichtlijnsoorten of habitattypen. Met name de locaties van de nieuwe voorzieningen (gebouwen) liggen in graslandbiotopen die reeds enige verstoring kennen door de aanwezigheid van bezoekers en recreanten in de huidige entreevoorzieningen (zie afbeeldingen 5.4 en 5.5). Enkel het natuurpad zal voor een klein deel in een natuurlijk biotoop liggen: een riet-/ruigtevegetatie gekoppeld aan de Lekdijk (zie afbeelding 5.3). Op basis van de verspreidingsgegevens van vogelsoorten wordt geconcludeerd dat deze vegetatie geen belangrijk leef- en foerageergebied vormt van de vogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen. Om de aantasting van rietvegetatie tot een minimum te beperken, wordt als voorwaarde gesteld dat het natuurpad niet door het rietveld mag lopen dat op afbeelding 5.3 rood is begrensd. Negatieve effecten zijn uitgesloten.

Afbeelding 5.3: luchtfoto van de bestaande situatie (bron: www.bing.com/maps) met daarop aangegeven waar het nieuwe bezoekerscentrum komt (1), het nieuwe ontvangstgebouw voor groepen - met een werkschuur - (2), ~~de~~ ⁱⁿ een nieuw hulpgemeal - met een boothuisje - (3), een nieuw gebouw voor natuureducatie (4), de herontwikkeling van het J.U. Smitgemeal (5) en een nieuw natuurpad tussen de te realiseren stop & go voor bussen aan de Lekdijk en de entree van het Werelderfgoed met bovengenoemde nieuwe entreegebouwen (pijl). Het natuurpad mag niet door het rietveld komen te liggen dat op de afbeelding rood is begrensd.

Aangezien de entreevoorzieningen worden gerealiseerd binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied, is het ruimtebeslag niet conform het beheerplan en dient de voorziening vergund te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Ook het natuurpad is als zodanig vergunningplichtig.

Afbeeldingen 5.4 en 5.5: de huidige situatie (op 10 juli 2015) op de locatie ten zuiden van gemaal Wisboom waar het nieuwe ontvangstgebouw voor groepen (met een werkschuur), ~~de~~ *experience* in een nieuw hulpgemeal (met een boothuisje) en een nieuw gebouw voor natuureducatie komen. Dit terrein ligt braak en wordt deels gebruikt als parkeerplaats door de bewoners van molens in de Overwaard (foto's: KuiperCompagnons).

Verontreiniging

De storingsfactor verontreiniging wordt slechts beschouwd als een aandachtspunt bij de voorgenomen activiteiten, waarvan wezenlijk negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Uitgangspunt is dat verontreiniging via reguliere voorzieningen, milieuwetgeving en handhaving in het Natura 2000-gebied wordt voorkomen. Ecologisch gerelateerde effecten zijn derhalve niet aan de orde. Om bovenstaande inschatting een zo hoog mogelijk realiteitsgehalte te geven, wordt aan de ontwikkeling de voorwaarde gesteld dat langs het aan te leggen natuurpad en nabij de nieuwe voorzieningen voldoende faciliteiten aanwezig zijn, waardoor zwerfvuil voorkomen kan worden. Negatieve effecten zijn uitgesloten.

Licht

Om toename van lichtuitstraling te voorkomen, wordt als voorwaarde gesteld dat vanuit de voorzieningen nieuwe lichtbronnen geen uitstraling mogen hebben naar het natuurgebied. Hieraan kan invulling worden gegeven door eventuele buitenverlichting op beperkte hoogte (niet hoger dan de bebouwing) te plaatsen en armaturen van het natuurgebied af te richten. Voor het natuurpad wordt als voorwaarde gesteld dat langs het pad geen verlichting of gedempte verlichting wordt aangebracht. Negatieve effecten zijn uitgesloten.

Geluid en optische verstoring

Gezien de afstand van circa 200 meter van de voorzieningen, en de bezoekers die daar gebruik van maken, tot de dichtstbijzijnde kerngebieden van de kwalificerende soorten, is alleen voor de purperreiger mogelijk sprake van een negatieve beïnvloeding van menselijke aanwezigheid. Deze negatieve beïnvloeding is echter als niet significant beoordeeld omdat er slechts vijf broedparen binnen 200 meter van de voorzieningen en het natuurpad aanwezig zijn, terwijl de geregistreerde aantallen broedparen van de afgelopen 5 jaar

(bijv. 130 broedpaar in 2015) beduidend hoger waren dan de geschatte draagkracht van het gebied voor 75 broedpaar. Hierbij wordt opgemerkt dat de broedlocaties deels liggen op vergelijkbaar korte afstand van de Lekdijk, waar eveneens sprake is van menselijk gebruik door auto's en fietsers. Er lijkt dus sprake van enige gewenning van de vogels aan menselijke aanwezigheid op relatief korte afstand. Om het effect op de purperreiger te minimaliseren, kan worden overwogen het wandelpad tussen de Stop & go-zone en het voorzieningencluster af te schermen. Een dergelijk afscherming kan worden ingevuld met behulp van gebiedseigen materialen zoals rietschermen of vlechtwerk van wilgentenen. Afscherming vormt geen verplichte mitigerende maatregel om daarmee significante effecten te voorkomen. Het moet worden beschouwd als aanbeveling om mogelijke negatieve effecten te minimaliseren. Het nemen van een dergelijke maatregel zal integraal moeten worden afgewogen met de eventuele wenselijke beleving van het gebied vanaf het wandelpad. Op basis van bovenstaande kunnen negatieve effecten worden uitgesloten.

Voor de recreanten die zich in het Natura 2000-gebied ophouden op de aanwezige wandelpaden, geldt nadrukkelijk dat een toename van verstoring door geluid (als ook optische verstoring) voorkomen moet worden. Daarom worden vanuit de toetsing de volgende voorwaarden gesteld aan het begeleiding van de bezoekers:

- geen betreding van het gebied buiten de bestaande paden;
- geen geluidsuitstralende apparatuur zoals megafoons, radio's en dergelijke in het gebied;
- geen gemotoriseerde activiteiten in het gebied, bijvoorbeeld verkeer of installatie voor stroomvoorziening (stroomaggregaat);
- geen vuurwerk afsteken.

Deze voorwaarden zijn tevens opgenomen in het Beheerplan Boezems Kinderdijk. Met inachtneming van bovenstaande voorwaarden zijn negatieve effecten uitgesloten.

Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc., die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. Het gebied is in de huidige situatie ingericht op het ontvangen en geleiden van bezoekers langs de vastgestelde wandelpaden en wandelroutes. Betreding als gevolg van de nieuwe entreevoorzieningen vindt, naast de nieuw aan te leggen paden, uitsluitend plaats op de reeds bestaande paden. Er is daarom in het natuurgebied geen sprake van nieuwe mechanische effecten, zolang bezoekers zich niet buiten de toegestane wegen en paden begeven. Negatieve effecten zijn uitgesloten.

Effecten op voormalig Beschermd Natuurmonument

De entreevoorzieningen leiden niet tot een aantasting van de wezenlijke kenmerken van het voormalig Beschermd Natuurmonument Boezems Kinderdijk. Met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet natuurbescherming (naar verwachting op 1 juli 2016) vervallen aanvullende doelstellingen van voormalige Beschermd Natuurmonumenten (artikel 9,1, tweede lid, Wet natuurbescherming).

Effectbeoordeling storingsfactoren bouw- en aanlegfase

De effecten van de aanlegfase kunnen op dit moment niet goed beoordeeld worden, omdat de uitvoeringswijze en planning nog niet in detail bekend zijn. Daarom zijn hieronder voorwaarden beschreven die aan de aanlegfase moeten worden gesteld, om te voorkomen dat wezenlijke effecten op de natuurlijke waarden optreden.

De realisatiefase van de voorzieningen kan leiden tot effecten op beschermde natuurwaarden, die anders zijn dan de beoordeelde effecten in de gebruiksfase. Onderstaand worden de mogelijke versturende effecten beschouwd en wordt beoordeeld of effecten kunnen worden voorkomen door het opnemen van voorwaarden aan planning en/of uitvoeringswijze. De beoordeling is uitsluitend benodigd voor de volgende werkzaamheden:

- aanleg natuurpad tussen Stop & go-zone en entreevoorzieningen (zie afbeelding 5.3);
- aanleg entreevoorzieningen 1 t/m 5 (zie afbeelding 5.3, 5.4 en 5.5);
- bouw van een publieksvoorziening op de plek van de 20^e molen (zie afbeelding 5.6).

Afbeelding 5.6: luchtfoto van de bestaande situatie (bron: www.bing.com/maps) met de locatie van de voormalige 20^e molen (wordt aangewezen door de rode pijl).

Aanleg natuurpad tussen Stop & go-zone en entreevoorzieningen

Bij de aanleg van het natuurpad zal vegetatie worden verwijderd en materiaal worden aangebracht. Negatieve effecten dienen te worden voorkomen door het in acht nemen van de volgende voorwaarden:

- uitvoering van alle werkzaamheden aan het wandelpad buiten het vogelbroedseizoen (buiten de periode maart tot en met half september);
- bij inzet van machines worden de werkzaamheden uitgevoerd tussen zonsopkomt en zonsondergang;
- eventuele verwerking (overhakselen) van verwijderde vegetatie vindt plaats buiten de grens van het Natura 2000-gebied.

Aanleg entreevoorzieningen 1 t/m 5

Bij de aanleg van de voorzieningen 1 t/m 5 (bezoekerscentrum, ontvangstgebouw, *experience* hulpgemeal, gebouw voor natuureducatie en herontwikkeling J.U. Smitgemeal) zal vegetatie worden verwijderd, grondwerk worden uitgevoerd, bouw materiaal worden aangevoerd en zullen gebouwen worden aangelegd. Negatieve effecten dienen te worden voorkómen door het in acht nemen van de volgende voorwaarden:

- uitvoering van alle werkzaamheden buiten het vogelbroedseizoen (buiten de periode maart tot en met half september);
- bij inzet van machines worden de werkzaamheden uitgevoerd tussen zonsopkomt en zonsondergang;
- tijdens de bouw mogen geen bouwlampen worden gebruikt buiten de periode tussen zonsopkomst en zonsondergang. Eventueel in te zetten bouwlampen moeten van het gebied af zijn gericht;
- tijdens de bouw mogen geen hei-installaties worden ingezet, aangezien die via geluid via de lucht en trillingen via de ondergrond en via water kunnen leiden tot verstoring van vogels die het gebied op enige afstand van de activiteiten gebruiken als rustgebied, foerageergebied, ruiplaats enzovoorts. Een ecologisch minder verstorend alternatief voor heien kan zijn het drukken, trillen of boren).

Bouw publieksvoorziening

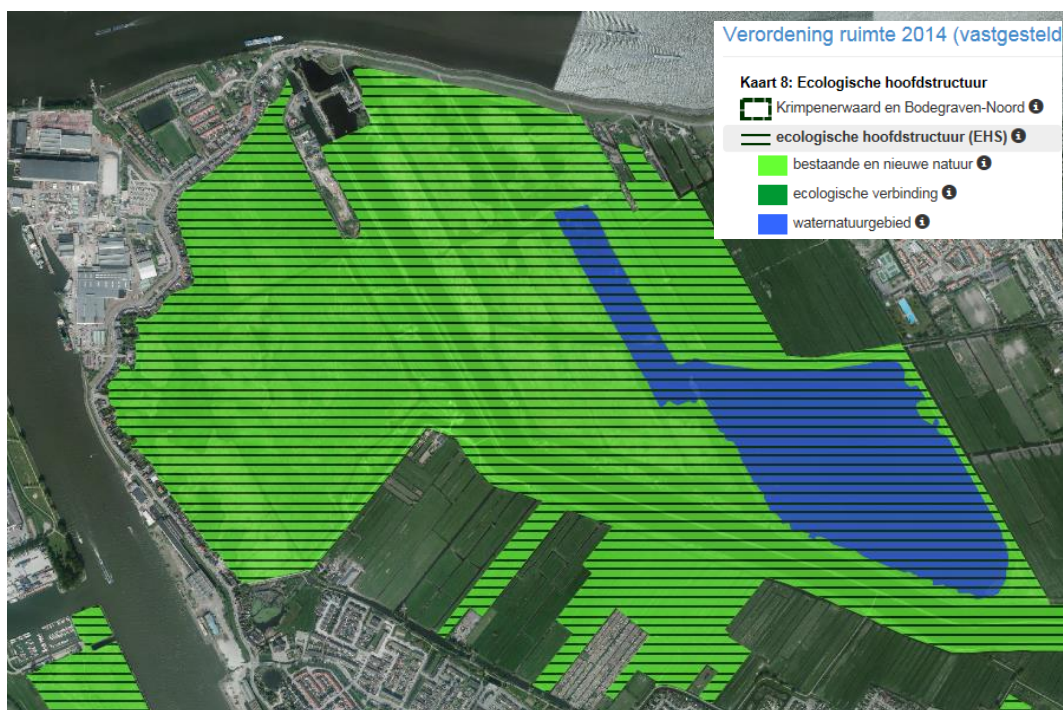
De bouw van een publieksvoorziening op de plek van de 20^e molen mag niet leiden tot verstoring van broedvogels en niet-broedvogels en het vernietigen van lokaal aanwezige waardevolle begroeiing. Negatieve effecten kunnen worden voorkómen door het in acht nemen van de volgende voorwaarden:

- werken buiten het vogelbroedseizoen, gezien de aanwezigheid van broedende purperreigers;
- gebruik van de kortste route vanaf de entree aan de Lekdijk naar de werkplaats;
- werken buiten de kwetsbare perioden van ruiende vogels (vanaf omstreeks oktober);
- werken buiten de perioden van vorst wanneer vogels kwetsbaar zijn in verband met energiehuishouding / verbranding en voedselbeschikbaarheid;
- concluderend: werkbare maanden zijn november tot en met februari in perioden dat het niet hard vriest.

Met inachtneming van de hierboven genoemde mitigerende maatregelen zijn negatieve effecten tijdens de bouw- en aanlegfase uitgesloten.

5.2.3 Planologische natuurtoets EHS

Het plangebied is grotendeels gelegen in de EHS (zie afbeelding 5.7), waarvan de ligging is vastgelegd in de provinciale Verordening Ruimte. Omdat de ligging van de EHS ter hoogte van het plangebied nagenoeg overeenkomt met die van het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk komen de wezenlijke kenmerken en waarden overeen met de instandhoudingsdoelstellingen voor dit Natura 2000-gebied. De effectbeoordeling voor de EHS is grotendeels gelijk aan die voor het Natura 2000-gebied.

Afbeelding 5.7: Begrenzing EHS ter hoogte van het plangebied. (bron: <http://www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM> (geraadpleegd op 16 juni 2015)).

Aanvullend is van belang dat het plan evenmin effect heeft op de rust (omdat het plan geen extra bezoekers trekt) en aaneengeslotenheid (er treedt geen versnippering of barrièrewerking op) van het EHS-gebied.

5.3 Conclusie

5.3.1 Soortenbescherming

In het plangebied komt een aantal door de Ffw beschermde soorten voor. Het betreft waarschijnlijk vooral algemene soorten (tabel 1 Ffw). Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Wel is de zorgplicht van toepassing op deze (en alle andere in het wild levende) planten- en diersoorten.

Ter plaatse van de ontwikkelingen in het plangebied komen waarschijnlijk vogels tot broeden. Voor alle inheemse vogelsoorten (dus ook die soorten die geen jaarrond beschermde vaste verblijfplaatsen hebben) geldt dat ze zijn beschermd door de Ffw en dat rekening dient te worden gehouden met het broedseizoen. Er mag derhalve niet met verstorende werkzaamheden worden begonnen in het broedseizoen, dat ongeveer van maart tot en met half september loopt (soortspecifiek), tenzij door een deskundige is vastgesteld dat op dat moment ter plaatse van de werkzaamheden geen vogels broeden.

Daarnaast komt een aantal andere beschermde soorten voor ter plaatse van de locaties waar ontwikkelingen zijn voorzien. Nader onderzoek in het veld zal, voorafgaand aan de (sloop)werkzaamheden, uitsluitsel moeten geven of deze soorten werkelijk aanwezig zijn (zie paragraaf 5.1.2).

Mogelijk zijn er in het J.U. Smitgemaal vaste rust- en verblijfsplaatsen van vleermuizen aanwezig. Hiervoor wordt momenteel nader onderzoek uitgevoerd. De potentiële aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen staat de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan echter niet in de weg.

5.3.2 Gebiedsbescherming

Het plangebied is voor een groot deel gelegen in het Natura 2000-gebied 'Boezems Kinderdijk'. Voorliggend bestemmingsplan 'Werelderfgoed Kinderdijk' voorziet in de realisatie van een aantal voorzieningen. De toetsing van (de realisatie van) deze voorzieningen aan de Nb-wet leidt tot de volgende conclusies.

1. De aanwezigheid annex gebruik van de entree- en andere voorzieningen die door voorliggend bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt in het Werelderfgoed Kinderdijk leidt niet tot significant negatieve effecten op de soorten waarvoor het Natura 2000-gebied als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Dit geldt voor zowel de relevante soorten broedvogels als de niet-broedvogels. Dit geldt ook voor de natuurlijke waarden van het Beschermd Natuurmonument.
2. Aangezien de entreevoorzieningen worden gerealiseerd binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied, is het ruimtebeslag niet conform het beheerplan en dient de voorziening vergund te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Ook het natuурpad is als zodanig vergunningplichtig.
3. De realisatiefase van de voorzieningen kan leiden tot effecten op beschermde natuurwaarden, die anders zijn dan de beoordeelde effecten in de gebruiksfase. De effecten van de aanlegfase kunnen op dit moment niet goed beoordeeld worden, omdat de uitvoeringswijze en planning nog niet in detail bekend zijn. Daarom zijn in paragraaf 5.2.2 van deze toelichting voorwaarden beschreven die aan de aanlegfase moeten worden gesteld, om te voorkomen dat wezenlijke effecten op de natuurlijke waarden optreden. Deze voorwaarden zijn uitsluitend van toepassing op de volgende werkzaamheden:
 - de aanleg van het natuурpad tussen de Stop & go-zone voor bussen aan de Lekdijk en de entreevoorzieningen (zie afbeelding 5.3);
 - de aanleg van de entreevoorzieningen 1 t/m 5 (zie afbeelding 5.3, 5.4 en 5.5);
 - de bouw van een publieksvoorziening op de plek van de 20^e molen (zie afbeelding 5.6).

Voor het toegankelijk maken van een bestaande molen en het aanpassen van de inrichting van de bestaande bezoekmolen in het Werelderfgoed gelden geen verplichtingen vanuit de Nb-wet, omdat nabij deze molens in de huidige situatie ook al bezoekers komen. Er treedt geen toename van verstoring op ten opzichte van de huidige situatie. Negatieve effecten zijn uitgesloten.

De (gedeeltelijke) verplaatsing van het waterwinveld in Polder Nieuw Lekkerland (zie paragraaf 2.2.5) is reeds benoemd in het Beheerplan bijzondere natuurwaarden Boezems Kinderdijk als toekomstige ruimtelijke ontwikkeling. Uit het beheerplan blijkt dat waterwinning in het Natura 2000-gebied geen effecten op de natuur heeft indien er tij-

dens de inrichting van het winveld tevens voldaan wordt aan de inrichtingsvereisten om de instandhoudingsdoelstellingen uit het beheerplan te kunnen verwezenlijken. Daarmee is het initiatief als een positieve instandhoudingsmaatregel opgenomen in het beheerplan, waardoor er geen vergunning volgens de Nb-wet benodigd is (zie ook paragraaf 8.2).

Ten behoeve van het beperken van de negatieve effecten door bezoekers in de nieuwe situatie op het Natura 2000-gebied **Boezems Kinderdijk** worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- concretiseren van voorwaarden bij de aanbesteding van de realisatiefase;
- monitoren van het gebruik van het gebied door de bezoekers en de reacties van vogels op het recreatief gebruik;
- voortzetting van de monitoring van aantallen en verspreiding van broedvogels en niet-broedvogels in de invloedzone rond de entreevoorzieningen.

In de wijde omgeving van het plangebied ligt nog een aantal andere Natura 2000-gebieden. De voorgenomen ontwikkelingen hebben door hun aard en schaal, alsmede door de ruime afstand, geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten en habitats waarvoor deze Natura 2000-gebieden als zodanig zijn aangewezen. Er is ook geen sprake van een toename van stikstofdepositie als gevolg van het plan.

Ecologische Hoofdstructuur / Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied is grotendeels gelegen in de EHS/NNN. Er is echter geen sprake van negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS/NNN.

6 Water

6.1 Kader

6.1.1 Rijksbeleid

Nationaal Waterplan

De waterplannen geven het landelijke, respectievelijk regionale (strategische) waterbeleid weer. Voor het rijk is dit vastgelegd in het Nationaal Waterplan (NWP). Het NWP geeft de hoofdlijnen, principes en richting van het nationale waterbeleid. Het Nationaal Waterplan 2016-2021 is de opvolger van het Nationaal Waterplan 2009-2015 en vervangt dit plan én de partiële herzieningen hiervan. Het NWP is op 10 december 2015 door de minister van Infrastructuur en Milieu en de staatssecretaris van Economische Zaken vastgesteld.

Voor een duurzaam en klimaatbestendig watersysteem is het van belang bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening te houden met waterhuishoudkundige eisen op de korte en de lange termijn. Om een duurzaam en klimaatbestendig watersysteem te bereiken moet het water meer bepalend zijn bij de besluitvorming over grote ruimtelijke opgaven dan voorheen. De mate van bepalendheid wordt afhankelijk gesteld van, onder meer, de omvang en de aard van de ingrepen, bestaande functies, nieuwe andere ruimteclaims en de bodemgesteldheid van een gebied.

Op basis van de Wet ruimtelijke ordening heeft het Nationaal Waterplan voor de ruimtelijke aspecten de status van structuurvisie. Het Nationaal Waterplan is gedetailleerder dan de SVIR en blijft als uitwerking van de SVIR bestaan. Specifiek gaat het over de gebieden die deel uitmaken van de ruimtelijke hoofdstructuur, het IJsselmeer, de Noordzee en de rivieren. Ook de bescherming van vitale functies en kwetsbare objecten is een onderwerp van nationaal belang. Hiervoor geldt het Barro.

Waterwet

De Waterwet regelt het beheer van de waterkeringen, het oppervlaktewater en het grondwater, verbetert de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening en zorgt voor een eenduidige bestuurlijke procedure en daarbij behorende rechtsbescherming voor besluiten. De Waterwet dient als paraplu om de Kaderrichtlijn Water (KRW) te implementeren en geeft ruimte voor implementatie van toekomstige Europese richtlijnen.

De waterschappen hebben een bevoegdheid voor het verlenen van vergunningen voor grondwateronttrekkingen, bemalingen en infiltraties, met uitzondering van onttrekkingen voor drinkwater, koude en warmteopslag en grote industriële onttrekkingen van meer dan 150.000 m³/jaar. Gemeenten hebben verdergaande taken en bevoegdheden in het kader van de zorgplicht voor het inzamelen van afvalwater in de riolering en voor hemelwater en grondwater. Rijkswaterstaat is beheerder van de Lek en het bijbehorende buitendijkse gebied.

Nationaal Bestuursakkoord Water

In het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) is het kabinetsstandpunt over het waterbeleid in de 21^e eeuw vastgelegd. De hoofddoelstellingen zijn: het waarborgen van het veiligheidsniveau bij overstromingen en het verminderen van wateroverlast. Daarbij wordt de voorkeur gegeven aan ruimtelijke maatregelen boven technische maatregelen.

In het NBW is ook de watertoets als procesinstrument opgenomen. De watertoets is het proces van vroegtijdig informeren, adviseren en beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten. Het doel van dit instrument is waarborgen dat de waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet in beschouwing worden genomen als het gaat om waterhuishoudkundige relevante ruimtelijke plannen en besluiten. Uitvoering van de watertoets betekent in feite dat de gemeente en de waterbeheerder samenwerken bij het uitwerken van ruimtelijke plannen, zodat problemen in het gebied zelf en de omgeving worden voorkomen. De watertoets is sinds 2003 verankerd in het Besluit ruimtelijke ordening en hiermee verplicht voor alle ruimtelijke plannen en besluiten.

In 2008 is het NBW geactualiseerd met als doel de watersystemen in 2015 op orde te krijgen, met name op het gebied van wateroverlast en watertekort.

Kaderrichtlijn water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) geeft een kader voor de bescherming van de ecologische en chemische kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater. Zo dienen alle waterlichamen in 2015 een goede ecologische toestand (GET) te hebben bereikt en dienen sterk veranderende c.q. kunstmatige wateren in 2015 een goed ecologisch potentieel (GEP) te hebben bereikt. De chemische toestand dient in 2015 voor alle wateren (natuurlijk en kunstmatig) goed te zijn.

Waterbeheer 21^e eeuw (WB21)

In september 2000 heeft de commissie Waterbeheer 21^e eeuw advies uitgebracht over het toekomstig waterbeheer in Nederland. Belangrijk onderdeel van WB21 is het uitgangspunt van ruimte voor water. Er mag geen afwenteling plaatsvinden. Berging moet binnen het stroomgebied plaatsvinden. Dit betekent onder andere het aanwijzen en instandhouden van waterbergingsgebieden. Daarnaast wordt verdroging bestreden en worden watertekorten verminderd.

Beleidslijn grote rivieren

In 2006 hebben de toenmalige ministeries van VROM en Verkeer en Waterstaat de Beleidslijn grote rivieren opgesteld. In de beleidslijn wordt aangegeven hoe met de toegekende bevoegdheid in de praktijk zal worden omgegaan en welk beleid gevoerd wordt met betrekking tot ontwikkelingen in het rivierbed. Ook zijn beleidsregels vastgesteld die zullen dienen als uitwerking van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken ten aanzien van de vergunningverlening.

Het toepassingsgebied van de Beleidslijn grote rivieren omvat het gehele rivierbed. De afwegingsgronden en de rivierkundige voorwaarden voor ruimtelijke initiatieven in het rivierbed kunnen bepaald worden met behulp van een systematische aanpak beschreven

in de beleidslijn. In het kader van de vergunningverlening voor de Waterwet toetst Rijks-waterstaat aan de Beleidsregels grote rivieren.

6.1.2 Provinciaal beleid

Op 1 januari 2010 is het Provinciaal Waterplan 2010 - 2015 in werking getreden. Dit plan vervangt het provinciale Waterhuishoudingplan, dat was opgenomen in het Beleidsplan Groen, Water en Milieu 2006 - 2010 en in het Grondwaterplan 2007 - 2013. In het Provinciaal Waterplan zijn de opgaven van de KRW, het NBW en het Nationaal Waterplan vertaald naar strategische doelstellingen voor Zuid-Holland. Het Provinciaal Waterplan beschrijft op hoofdlijnen wat de Provincie in de periode tot 2015 samen met haar waterpartners wil bereiken. Het Waterplan heeft vier hoofdopgaven:

1. waarborgen van waterveiligheid;
2. zorgen voor mooi en schoon water;
3. ontwikkelen van een duurzame zoetwatervoorziening;
4. realiseren van een robuust en veerkrachtig watersysteem.

In het plan zijn deze opgaven verder uitgewerkt in 19 thema's én voor drie gebieden, in samenhang met economische, milieu- en maatschappelijke opgaven. Dit heeft geleid tot een integrale visie op de ontwikkeling van de Zuid-Hollandse Delta, het Groene Hart en de Zuidvleugel van de Randstad.

Op 14 oktober 2009 is de Waterverordening Zuid-Holland vastgesteld. Hierin is regelgeving opgenomen voor waterkeringen, normen voor waterkwantiteit. Op grond van de Waterwet stelt de provincie kaders op, in casu het onderhavige Provinciaal waterplan 2010-2015 en de Provinciale Waterverordening. Binnen deze twee kaders voeren waterschappen en gemeenten het provinciaal beleid en de daaraan gekoppelde wateropgaven uit. Op basis van beide kaders kan de provincie de realisatie van de wateropgaven op hoofdlijnen toetsen. Het Actieprogramma Water richt zich, aanvullend op kaderstelling en toezicht, op de gebiedsgerichte programma's en projecten. De provincie werkt hierbij nauw samen met andere partners als ministeries (EZ, Infrastructuur & Milieu), de aangrenzende provincies, waterschappen en gemeenten.

Het Actieprogramma Klimaat en Ruimte richt zich op vergroting van de klimaatbestendigheid van Zuid-Holland en sluit aan op de ruimtelijke ontwikkelopgaven uit de PSV én de wateropgave uit het Waterplan (zie figuur 1). Daarmee bestaat het AKR uit zes met elkaar samenhangende pakketten, de AKR-pakketten genoemd.

- veiligheid benedenrivierengebied;
- klimaatbestendige zoetwatervoorziening;
- wateroverlast stedelijke agglomeraties;
- integrale ontwikkelopgave in de Zuid-Westelijke Delta;
- integrale ontwikkelopgave Groene Hart/ Zuidvleugel;
- overige integrale opgaven landelijk gebied.

In de Verordening Ruimte (2010) is regelgeving opgenomen voor de regionale en primaire waterkeringen. Voor bestemmingsplannen zijn randvoorwaarden opgenomen die een onbelemmerde werking, instandhouding en het onderhoud van de primaire en regionale wa-

terkeringen mogelijk maken, Dit geldt voor de beschermingszone en de kernzone die hoort bij de waterkeringen zoals opgenomen in de vastgestelde leggers van de waterschappen.

6.1.3 Beleid waterbeheerder

Op 27 november 2015 heeft het bestuur van Waterschap Rivierenland het Waterbeheerprogramma 2016-2021 vastgesteld, met als titel *‘Koers houden, kansen benutten’*. Met dit programma blijft het waterschap op koers om het rivierengebied veilig te houden tegen overstromingen, om voldoende en schoon water te hebben en om het afvalwater effectief te zuiveren. Bij de uitvoering van het programma beweegt het waterschap mee met de (klimaat)veranderingen om ons heen en benut zij de kansen die zich voordoen in de regio. Het waterbeheerprogramma beschrijft wat het waterschap in de planperiode (2016-2021) wil bereiken en hoe zij dat willen bewerkstelligen. De drie speerpunten van het Waterbeheerprogramma zijn:

- Veel dijkverbeteringen: in het waterbeheerprogramma staat bescherming tegen overstromingen voorop. In de komende jaren zullen veel dijkverbeteringen in het rivierengebied plaatsvinden. Daarbij houdt het waterschap rekening met nieuwe normen voor waterveiligheid en met de belangen van de omgeving. Dijkverbeteringen worden op veel plaatsen innovatief uitgevoerd. Hierdoor kan het waterschap de overlast voor de omgeving beperken en efficiënter werken.
- Innovatie bij zuivering afvalwater: rioolwater is niet langer alleen maar afvalwater; het is ook een bron van nuttige energie en grondstoffen. In het waterbeheerprogramma neemt het waterschap zich voor steeds meer technieken toe te passen om grondstoffen en energie terug te winnen uit het afvalwater.
- Klimaatbestendig watersysteem: het klimaatbestendig maken van het watersysteem is een van de aandachtspunten in het beheerprogramma.

6.2 Onderzoek

Het plangebied

Hieronder wordt een korte beschrijving gegeven van het plangebied in de huidige situatie, alsmede een korte beschrijving van het plan.

Huidige situatie

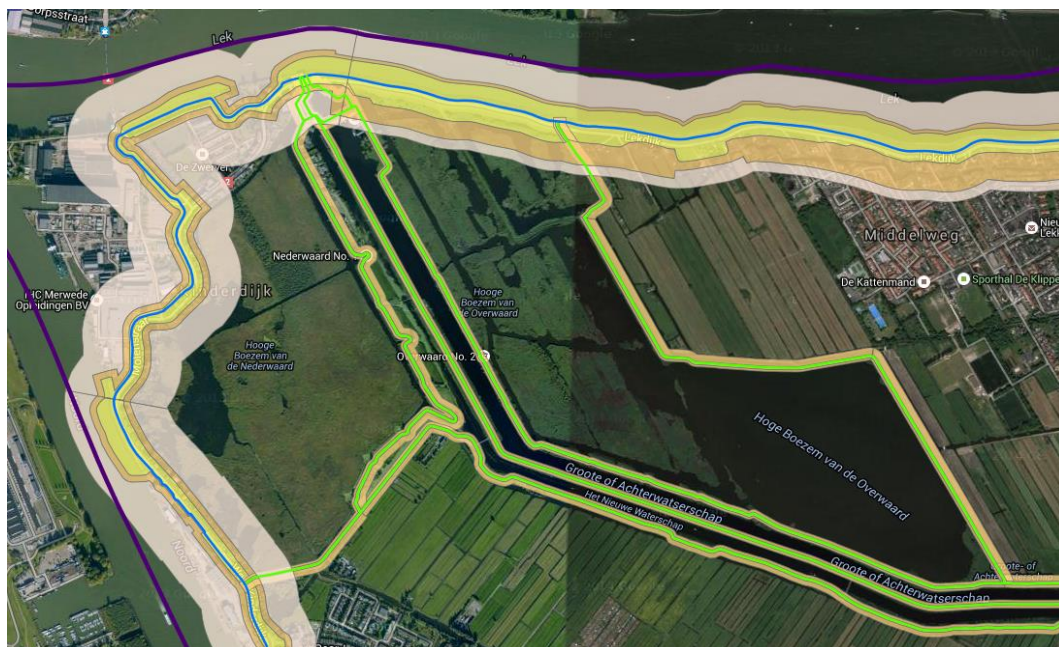
Het voorliggende plangebied omvat de hoge boezems van de Nederwaard, de Overwaard en Nieuw-Lekkerland en delen van de aangrenzende polders Blokweer en Nieuw-Lekkerland en wordt doorsneden door een brede waterloop: Achterwaterschap of Nieuwe Waterschap. Het gebied ligt in de oksel van de rivieren de Lek en de Noord. De boezems bestaan uit open water, riet- en zeggenmoerassen, ruigten, grienden, struwelen en boezemkaden. De polders bestaan uit wei- en hooilanden, doorsneden door sloten. De boezemkanalen zijn tussen 1365 en 1370 gegraven met als doel de afwatering van de Alblasserwaard te verbeteren. Omstreeks 1740 zijn de hoge boezems gesticht. Dit zijn in feite omkade gedeelten van de polders Blokweer en Nieuw-Lekkerland. In de hoge boezems werd het water tijdelijk opgeslagen om van daaruit geloosd te worden op de Lek. Ten behoeve van de bemaling zijn in die periode 20 windmolens gebouwd, waarvan er thans nog 19 over zijn.

Beschrijving plan

Het voorliggende bestemmingsplan legt de bestaande situatie vast en maakt enkele nieuwe ontwikkelingen mogelijk. Concreet gaat het om de herontwikkeling van de entreezone, waarbij onder meer een nieuw bezoekerscentrum wordt gerealiseerd. Een andere ontwikkeling in de entreezone betreft de herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal. Daarnaast wordt het gebruik van één extra molen als bezoekenmolen gefaciliteerd, wordt de ontsluiting van het gebied verbeterd en worden de Lekkerlandse Lage Boezem hersteld. Tevens wordt middels een wijzigingsbevoegdheid de mogelijkheid geboden om het waterwinveld De Puttote verplaatsen naar de polder Nieuw Lekkerland.

Effect van toekomstige inrichting op de waterhuishouding

Hieronder volgt de inhoudelijke toetsing van het plan per waterthema. Gezien het conserverende karakter zijn er geen effecten op de waterhuishouding. Daarom wordt volstaan met een beschrijving van het watersysteem in zijn huidige vorm. Tevens worden de doelen van het Waterschap genoemd.

Referentielijn

- Primaire waterkering Rijkswaterstaat
- Regionale waterkering
- Regionale waterkering en Voorlandkerin
- Hoge grond
- Primaire waterkering

Beschermingszone Waterkering

- kernzone waterkering
- buitenbeschermingszone buitenkant
- buitenbeschermingszone binnenkant
- beschermingszone buitenkant
- beschermingszone binnenkant

Afbeelding 6.1: Uitsnede Legger Waterschap Rivierenland

Veiligheid

In het plangebied bevindt zich een primaire waterkering. Het betreft de primaire waterkering van de rivier de Lek. In de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw heeft ver-

sterking van de Lekdijk tussen Kinderdijk en Schoonhovenseveer plaatsgevonden. Hierdoor is de vormgeving van de dijk ingrijpend gewijzigd. Oorspronkelijk was sprake van een weg op de kruin van de dijk. Bij de versterking is aan de buitenzijde van de dijk op veel plaatsen een tuimelkade aangelegd. In 2013 is een nieuw bestemmingsplan vastgesteld om nieuwe dijkversterkingen mogelijk te maken. Daarbij wordt de tuimelkade als zodanig behouden.

Om de veiligheid te kunnen garanderen geldt de Keur van het Waterschap Rivierenland. De keurzone is de strook waarbinnen een vergunning nodig is voor werken of werkzaamheden in, op, langs of in de nabijheid van de waterkering. De keurzone (of beschermingszone) strekt zich aan de rivierzijde uit tot 35 meter uit de buitenkruinlijn. Aan de polderzijde is dat 45 meter uit de buitenkruinlijn. De beschermingszone is in het voorliggende bestemmingsplan voorzien van de dubbelbestemming **W**Waterstaat **n** Waterkering

Naast de primaire waterkering zijn in het plangebied diverse regionale waterkeringen tegen, waaronder de Hoge boezem van de Nederwaard, de Middelkade, de Hoge Boezem van de Overwaard en het Nieuwe Waterschap. Deze boezemkades zijn onderdeel van het ingenieuze waterhuishoudingssysteem van Kinderdijk. De kernzones van de waterkeringen, alsmede de daarbij behorende beschermingszones zijn voorzien van de dubbelbestemming **W**Waterstaat **n** Waterkering

Wateroverlast

Met betrekking tot de voorgekomen ontwikkelingen dient voldaan te worden aan de eisen voor wat betreft compenserende waterberging van het Waterschap Rivierenland. Voor plannen met een toename van meer dan 500 m² verhard oppervlak in stedelijk gebied en 1.500 m² in landelijk gebied, is compenserende waterberging nodig. Voor kleine oppervlaktes hoeft niet te worden gecompenseerd. Bij grotere oppervlaktes mogen de vrijgestelde oppervlaktes (500 m² of 1.500 m²) in mindering worden gebracht op de totale toename aan verhard oppervlak.

Voor zowel stedelijke als landelijke gebieden geldt dat 436 m³ waterberging benodigd is bij 1 hectare netto verhard oppervlak. De maximale peilstijging in de Alblasserwaard is 0,20 m. Het ruimtebeslag van compenserend open water is daarmee 2.180 m² per hectare toename van verhard oppervlak.

In het kader van de watertoets wordt in overleg met Waterschap Rivierenland bepaald in welke mate watercompensatie binnen het voorliggende plangebied benodigd is.

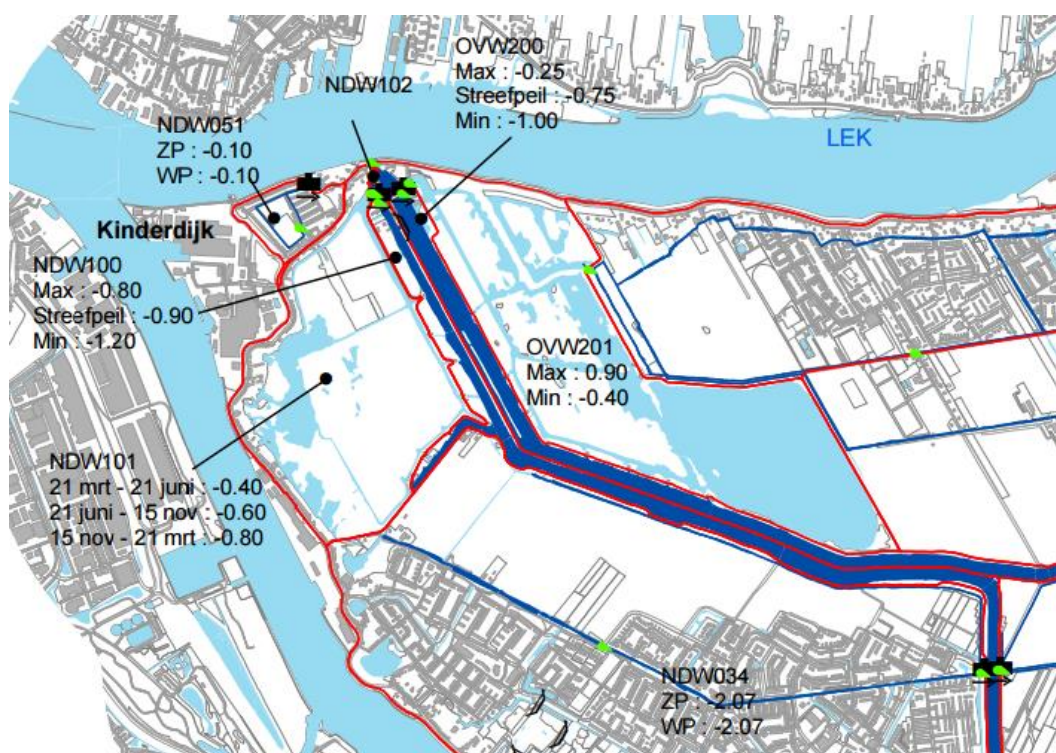
Oppervlaktewatersysteem

Het peilbeheer in Boezems Kinderdijk is vastgelegd in het peilbesluit Alblasserwaard van 29 november 2009 (Waterschap Rivierenland, 2009). Het plangebied is gelegen binnen de volgende peilgebieden:

Code peilgebied	Naam Peilgebied	Zomerpeil (m NAP)	Winterpeil (m NAP)
NDW043	Nieuw-Lekkerland	-2,07	-2,07
NDW100	Lage boezem van de Nederwaard	-0,90 (-1,20)	-0,90 (-0,80)

		(min))	(max))
NDW101	Hoge boezem van de Nederwaard	Zie opm.1 (-1,20 (min))	Zie opm.1 (+0,20 (max))
NDW102	Uitwateringskolk	n.v.t.	n.v.t.
OVW200	Lage boezem van de Overwaard	-0,75 (-1,00 (min))	-0,75 (-0,25 (max))
OVW201	Hoge boezem van de Overwaard	-0,40 (min)	+0,90 (max)

<i>opm. 1) Boezempeil:</i>
21 maart ñ 21 juni: -0,40
21 juni ñ 15 november: -0,60
15 november ñ 21 maart: -0,80

Afbeelding 6.2: overzicht ligging peilgebieden

Het huidige watersysteem van Kinderdijk bestaat uit een getrappt boezemsysteem, waarbij het water uit de Alblasserwaard via de Lage Boezems (1^e trap) en de Hoge Boezems (2^e trap) wordt uitgemalen naar de Lek. De Hoge Boezems van de Overwaard en Nieuw Lekkerland zijn aan elkaar gekoppeld, maar kunnen ook worden afgescheiden. De Hoge Boezem van de Overwaard heeft nog een duidelijke boezemfunctie. De actuele hoogte en de fluctuaties van het waterpeil zijn afhankelijk van de waterhuishouding in de Alblasserwaard. Uit modelsimulaties blijkt dat het peil fluctueert tussen + 0,10 en + 0,80 NAP, met uitschieters tot + 1,20 m NAP (DHV, 2012). De fluctuatie is groot en treedt vaak op. Het handhaven van het peilbesluit is soms een probleem.

In het peilgebied Hoge boezem van de Nederwaard worden afhankelijk van het seizoen verschillende waterpeilen gehanteerd. Het peil wordt soms kortstondig gewijzigd ten be-

hoeve van het oogsten van het riet (periode 15 november ñ 21 maart). De Hoge Boezem van de Nederwaard heeft geen boezemfunctie meer en fungeert als berging van de boezem van de Nederwaard. Het minimumpeil bedraagt NAP -0,80 m. Het maximale peil kan oplopen tot NAP -0,40 m. Het water uit de Hoge Boezem wordt via het gemaal bij Kinderdijk op de Lek uitgeslagen.

Met uitzondering van de fluctuaties als gevolg het getrapte peilbeheer, kent de Nederwaard nauwelijks peilfluctuaties. Het maximum peil conform het peilbesluit wordt in de praktijk zelden tot nooit gehanteerd, vanwege wateroverlast bij omwonenden. Incidenteel, tijdens droogteperiodes, wordt Lekwater door de Hoge Boezem van de Nederwaard gevoerd.

In extreme situaties wordt gebruik gemaakt van de maalkolk, waarmee tot +3,5 m NAP water kan worden uitgemalen naar de Lek. Er zijn grenzen gesteld aan het gebruik van de maalkolk in verband met de stabiliteit van de keerconstructie en wateroverlast voor de aangrenzende bebouwing. Daarnaast is er een hevelstuw aanwezig waarmee water kan worden overgeheveld van de ene naar de andere Lage Boezem. Deze wordt op dit moment niet gebruikt. Wanneer het nodig is kan gebruik worden gemaakt van de restcapaciteit van het gemaal van het andere boezemstelsel (DHV, 2012). Het gemaal van de Nederwaard heeft een overcapaciteit.

In aanvulling op het voorgaande heeft het waterschap de wens om het J.U. Smitgemaal toekomstbestendig te maken. Concreet houdt dit in dat de bestaande dieselmotoren vervangen worden door elektromotoren. Hiermee voldoet het gemaal weer aan de aangescherpte emissie-eisen. Om ook bij extreme omstandigheden water op de rivier uit te kunnen malen, wil het waterschap het gemaal geschikt maken voor bemaling bij een eventuele dijkdoorbraak. In die situatie kan het gemaal - werkend op aggregaten - de polder droog malen en kan de duur van inundatie verkort worden. Om dit te realiseren dient een in pandig transformatorstation aangebracht te worden, op een zo hoog mogelijk locatie in het gebouw. Dit is nodig, omdat het transformatorstation bij een dijkdoorbraak niet mag onderlopen.

Volksgezondheid

Afkoppeling van hemelwater van de droogweerafvoer (DWA) kan vuilwateroverstorten tegengegaan. De risico's van watergerelateerde ziekten en plagen worden hierdoor geminimaliseerd. Om dergelijke risico's verder te verkleinen dienen waterlopen goed door te spoelen; ze mogen derhalve niet doodlopend zijn. Het bestemmingsplan heeft geen invloed op de volksgezondheid omtrent het watersysteem, omdat er geen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt.

Bodemdaling

Het grondwaterpeil zal niet worden aangepast ten behoeve van dit plan. Eventuele bodemdaling in de omgeving zal niet door het plan worden beïnvloed.

Grondwateroverlast

Het grondwaterpeil zal niet worden aangepast ten behoeve van dit plan. Eventuele grondwateroverlast zal niet optreden als gevolg van het plan.

Waterkwaliteit

Waterschap Rivierenland heeft een routinematig meetnet oppervlaktewaterkwaliteit. Daarmee wordt jaarlijks op zo'n 300 locaties de kwaliteit van het water bepaald, waaronder ook in het voorliggende plangebied. Op basis van de KRW-factsheet van Waterschap Rivierenland is de waterkwaliteit in de Hoge Boezem van de Overwaard matig. De concentraties nutriënten zijn verbeterd ten opzichte van 2009, maar nog steeds hoger dan de KRW-normen. De zomergemiddelde concentratie fosfaat bedraagt 0,74 mg P/l, de zomergemiddelde concentraties stikstof 2,5 mg N/l. Mede als gevolg van de hoge nutriëntenconcentraties is het doorzicht kleiner dan gewenst. Ook op basis van de biologische kwaliteitselementen (macrofauna, fytoplankton, vis) is de waterkwaliteit matig. Voor de ontwikkeling van een waardevol, gevarieerd ecosysteem is een verbetering van de waterkwaliteit wel van belang.

De mogelijkheden voor het nemen van specifieke maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in de zin van het verdergaand afkoppelen van het hemelwater zijn gezien de landelijke ligging mogelijk, maar niet voorzien in het kader van dit bestemmingsplan.

Alle percelen binnen de gemeente Molenwaard zijn aangesloten op de riolering. Voor een goede waterkwaliteit is het daarnaast van belang dat er geen uitlopende materialen gebruikt worden, om te voorkomen dat het hemelwater, dat wordt afgekoppeld, wordt vervuild. In verband hiermee worden eisen gesteld aan de bij de daken, goten en leidingen te gebruiken materialen. Het gebruik van (sterk) uitloegbare materialen zoals koper, lood, zink, teerhoudende dakbedekking of geïmpregneerde beschoeiingen is niet toegestaan op delen die met hemelwater in contact komen, zoals de dakbedekking, goten en pijpen of er moet voorkomen worden dat deze materialen kunnen uitlogen (bijvoorbeeld door het coaten van loodslabben). Als dergelijke materialen toch gebruikt worden, dient het regenwater te worden gezuiverd alvorens het wordt afgevoerd.

Verdroging / natte natuur

Een groot deel van het plangebied is aangewezen als onderdeel van de ecologische hoofdstructuur (EHS) en behoort tevens tot het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk. Verdroging en/of aantasting anderszins van de (natte) natuurwaarden zal niet optreden door het bestemmingsplan, omdat het (grond)waterpeil niet zal worden aangepast.

Beheer en onderhoud

Bij het realiseren van nieuwe watergangen is het van belang om afspraken te maken over de onderhoudsplicht. Er zijn drie mogelijkheden:

1. A-watergangen: onderhoudsplicht berust bij Waterschap Rivierenland, de onderhoudsplicht van de taluds berust bij de gemeente.
2. B-watergangen: onderhoudsplicht berust bij de eigenaren van de aangrenzende percelen. De B-watergangen hebben een minimale waterdiepte van 50 cm onder het vastgestelde waterpeil;
3. C-watergangen: onderhoudsplicht berust bij de eigenaren van de aangrenzende percelen. De C-watergangen hebben geen minimale waterdiepte.

Binnen het plangebied zijn zowel A, B- als C-watergangen aanwezig. Het beheer en onderhoud van de A-Watergangen (waaronder het Grote of Achterwaterschap en het Nieu-

we Waterschap) is in handen van het Waterschap Rivierenland. De overige watergangen in het plangebied worden beheerd door de gemeente. Het beheer van de primaire en regionale waterkeringen ligt bij het Waterschap Rivierenland. De wegen en paden op de kering worden door de Gemeente Molenwaard onderhouden.

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het onderhoud van de Lek en buitendijkse gebieden. Indien ontwikkelingen in of op de Lek plaatsvinden, dient voorafgaand aan deze werkzaamheden advies te worden gevraagd aan Rijkswaterstaat. Mogelijk zijn er vergunning benodigd in het kader van de Waterwet en de Scheepvaartverkeerswet, waarvoor Rijkswaterstaat eveneens het bevoegd gezag is.

Keur Waterschap Rivierenland

Aanvullend op de planregels geldt voor A, B en C watergangen dat op basis van de keur van het Waterschap Rivierenland het zonder ontheffing niet is toegestaan op de voor Wateröaangewezen gronden de volgende zaken aan te brengen:

- bruggen de ten behoeve van kruisend verkeer;
- groenvoorzieningen;
- kunstwerken, voor beeldende kunst;
- overige voorzieningen voor verkeer en verblijf;
- groenvoorzieningen;
- recreatief medegebruik.

Omtrent de bruggen en steigers die met het voorliggende bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt zal afstemming met het waterschap plaatsvinden.

Strategische zoetgrondwatervoorraad

Om de drinkwatervoorziening op langere termijn te kunnen blijven garanderen, heeft de provincie een aantal gebieden aangewezen als strategische zoetgrondwatervoorraad. Het grondwater in deze gebieden wordt gereserveerd voor de toekomstige drinkwatervoorziening. Gebieden zijn indicatief aangegeven en bevinden zich aan de weerszijden van de Lek en delen van de Vijfheerenlanden, Alblasserwaard en het eiland van Dordrecht. Ook het voorliggende plangebied is aangewezen als strategische zoetgrondwatervoorraad. De reservering heeft tot gevolg dat in deze gebieden een aantal functies en ontwikkelingen worden uitgesloten en dat zorgvuldig met overige functies moet worden omgegaan die een nadelige invloed hebben op de kwaliteit van het grondwater en een risico vormen voor de drinkwatervoorziening. Exacte uitwerking van het beschermingsniveau voor deze gebieden vindt plaats bij de herziening van de Provinciale Milieuverordening (PMV).

In het voorliggende bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die burgemeester en wethouders de mogelijkheid biedt om grondwaterwinning in de polder Nieuw Lekkerland mogelijk te maken.

6.3 Conclusie

De waterparagraaf is, conform het gestelde in artikel ex 3.1.1. van het Bro, voor advies voorgelegd aan het Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat. De ingekomen opmerkingen op de waterparagraaf zijn verwerkt.

7 Archeologie en cultuurhistorie

7.1 Archeologie

7.1.1 Kader

Erfgoedwet

De Monumentenwet 1988 is op 1 juli 2016 overgegaan in de Erfgoedwet. De Erfgoedwet bundelt de bestaande wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland. Bovendien zijn aan de Erfgoedwet een aantal nieuwe bepalingen toegevoegd. Het beschermingsniveau zoals deze in de oude wetten en regelingen golden, blijft gehandhaafd. Het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed was geregeld in zes verschillende wetten en een regeling. Waarin roerend, onroerend en archeologisch erfgoed allemaal hun eigen specifieke definities, procedures en beschermingsmaatregelen hadden.

In de Erfgoedwet is vastgelegd hoe met ons erfgoed wordt omgegaan, wie welke verantwoordelijkheden daarbij heeft en hoe het toezicht daarop wordt uitgeoefend. Overbodige regels zijn geschrapt en de verantwoordelijkheid voor de bescherming van het cultureel erfgoed ligt waar mogelijk bij het erfgoedveld zelf. Onderdelen van de Monumentenwet die de fysieke leefomgeving betreffen, worden overgeheveld naar de Omgevingswet die in 2019 in kracht wordt. Voor deze onderdelen is een overgangsregeling in de Erfgoedwet opgenomen voor de periode 2016-2019. Het gaat daarbij om de volgende zaken:

- Vergunningen tot wijziging, sloop of verwijdering van rijksmonumenten
- Verordeningen, bestemmingsplannen, vergunningen en ontheffingen op het gebied van archeologie\
- Bescherming van stads- en dorpsgezichten

Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland

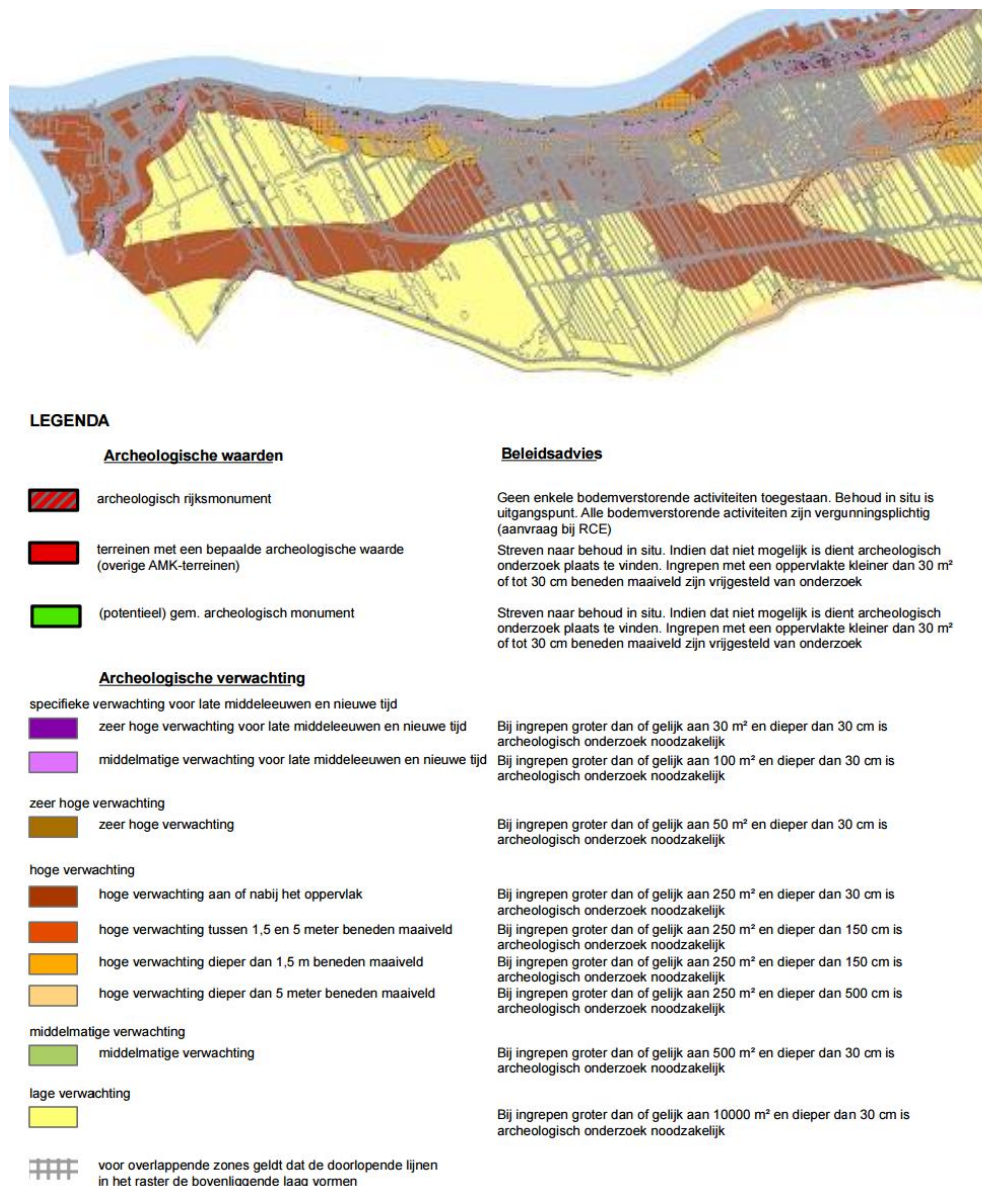
De provincie Zuid-Holland hanteert het beleidsinstrument 'Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland (CHS)'. In de CHS heeft de provincie bestaande en mogelijk te verwachten archeologische waarden in beeld gebracht. In het bijbehorende 'Beleidskader Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland' zijn per waarderingscategorie algemene beleidsuitgangspunten geformuleerd. De waardering zoals vastgelegd in de cultuurhistorische hoofdstructuur geldt als uitgangspunt van beleid.

Provinciale Verordening Ruimte

De provincie Zuid-Holland heeft de gronden met een hoge of zeer hoge bekende archeologische waarde, alsmede de gronden gelegen binnen de Limes, opgenomen in de Verordening Ruimte. In de regels van de verordening is bepaald dat bestemmingsplannen voor deze gronden moeten voorzien in een beschermende regeling voor de aanwezige waarden. In het voorliggende plangebied zijn op grond van de Verordening Ruimte geen archeologische vindplaatsen aangetroffen.

7.1.2 Onderzoek

Voor het beschermen van de verwachtingswaarden is aangesloten op de Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart die voor het gehele grondgebied van de regio Alblasserwaard/Vijfheerenlanden is opgesteld (zie afbeelding 7.1). Uitgangspunt is het zoveel mogelijk behouden van archeologische waarden en situoer door deze in te passen in de ontwikkeling.

Afbeelding 7.1: uitsnede archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart

Ter plaatse van het voorliggende plangebied gelden de volgende verwachtingswaarden: De Lekdijk en Molenstraat (buiten het plangebied) zijn aangeduid als een zone met een middelmatige archeologische verwachting voor de late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd; Voor de gronden aan weerszijden van de Lekdijk en Molenstraat geldt een hoge verwachting aan of nabij het oppervlak;

- In de polder Nieuw-Lekkerland, aan de oostzijde van het plangebied, gelden verschillende archeologische verwachtingswaarden. Zo geldt voor de zone parallel aan de Lekdijk een hoge archeologische verwachting tussen 1,5 meter en 5 meter beneden maaiveld. Voor een klein gedeelte ten zuiden daarvan geldt een middelmatige verwachting;
- Voor een brede zone, die van oost naar west door het plangebied loopt, geldt een hoge verwachting aan of nabij het oppervlak;
- Het overige (en grootste) gedeelte van het plangebied kent een lage archeologische verwachting.

Ontwikkelingen

Het voorliggende bestemmingsplan maakt de bouw van een nieuw bezoekerscentrum, een ontvangstruimte voor groepen en een natuur-educatief centrum mogelijk, alsmede de herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal, de bouw van een publieksvoorziening op de plek van de 20^e molen en het verplaatsen van het waterwingebied naar de polder Nieuw-Lekkerland.

Herontwikkeling entreezone

De beoogde nieuwbouw binnen de entreezone is grotendeels geprojecteerd op gronden met een lage archeologische verwachting. Voor deze gronden geldt dat bij ingrepen groter of gelijk aan 10.000 m² én dieper dan 30 cm, archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Omdat de beoogde bebouwing een kleiner oppervlak beslaat dan 10.000 m² is archeologisch onderzoek niet benodigd.

Een gedeelte van het ontvangstgebouw voor groepen is echter geprojecteerd op gronden met een hoge archeologische verwachting aan of nabij het oppervlak. Voor deze gronden geldt dat bij ingrepen groter of gelijk aan 250 m² én dieper dan 30 cm, archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Omdat de oppervlakte van het gebouw ñ voor zover gelegen binnen de zone met een hoge archeologische verwachting ñ kleiner is dan 250 m², is archeologisch onderzoek niet noodzakelijk.

Bouw publieksvoorziening

De beoogde bouw van een publieksvoorziening op de plek van de 20^e molen vindt plaats op de bestaande fundamenteën, die thans nog aanwezig zijn. Dat betekent dat het bodemarchief ter plaatse niet verstoord wordt en archeologisch onderzoek niet noodzakelijk is.

Verplaatsing waterwingebied

De verplaatsing van het waterwingebied naar de polder Nieuw-Lekkerland is mogelijk gemaakt middels een wijzigingsbevoegdheid. Omdat de plannen voor het verplaatsen van het waterwingebied nog onvoldoende uitgekristalliseerd zijn en onduidelijk is waar de waterputten worden geslagen, wordt het uitvoeren van archeologisch onderzoek op dit moment niet zinvol geacht. Het uitvoeren van archeologisch onderzoek is daarom als voorwaarde voor de wijzigingsprocedure opgenomen.

J.U. Smitgemaal

De herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal leidt niet tot bodemverstorende werkzaamheden. Het huidige gebouw wordt gestript en voorzien van een nieuwe gevel. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het bestaande geraamte, bovendien wordt de huidige fundering gehandhaafd. Dat betekent dat het bodemarchief ter plaatse niet verstoord wordt en archeologisch onderzoek niet noodzakelijk is.

Vertaling in bestemmingsplan

In voorliggend bestemmingsplan is het belang van de archeologische (verwachtings-) waarden geregeld door middel van een dubbelbestemming. Voor de verschillende verwachtingswaarden zijn afzonderlijke bestemmingen opgenomen: Waarde ñ Archeologie 2, 4, 5, 7 en 8

In de opgenomen dubbelbestemmingen is bepaald dat voor verstorende werkzaamheden in de bodem die een bedreiging kunnen vormen voor de mogelijk aanwezige archeologische waarden een vergunning verplicht is. Voor de verschillende verwachtingswaarden gelden verschillende criteria voor wanneer een (omgevings)vergunning verplicht is en archeologisch onderzoek verricht moet worden.

Achtereenvolgens gelden de onderstaande dubbelbestemmingen voor de verschillende verwachtingswaarden:

Bestemming	Verwachtingswaarde	Verplichting onderzoek voor ingrepen vanaf	
Waarde ñ Archeologie 2	Middelmatige verwachting voor late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd	30 cm	100 m ²
Waarde ñ Archeologie 4	Hoge verwachting aan of nabij het oppervlak	30 cm	250 m ²
Waarde - Archeologie 5	Hoge verwachting tussen 1,5 meter en 5 meter beneden maai-veld	150 cm	250 m ²
Waarde ñ Archeologie 7	Middelmatige verwachting	30 cm	500 m ²
Waarde - Archeologie 8	Lage verwachting	30 cm	10.000 m ²

7.1.3 Conclusie

Ten behoeve van het veiligstellen van archeologische (verwachtings)waarden zijn de dubbelbestemmingen Waarde ñ Archeologie 2, Waarde ñ Archeologie 4, Waarde ñ Archeologie 5, Waarde ñ Archeologie 7 en Waarde ñ Archeologie 8 opgenomen in de bestemmingsplanregeling. Met deze bestemmingen wordt een beschermende regeling geboden.

Buiten dat alles geldt te allen tijde overal een plicht om bij het uitvoeren van grondwerk, eventuele archeologische vondsten te melden bij het bevoegd gezag, zoals aangegeven in de Erfgoedwet, artikel 5.10 lid 1.

7.2 Cultuurhistorie

7.2.1 Kader

Werelderfgoed Conventie (UNESCO, 1972)

De Overeenkomst inzake de bescherming van het cultureel en natuurlijk Erfgoed is aangenomen door de Algemene Conferentie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (UNESCO) op 16 november 1972 in Parijs. Hierin is de zorg voor bescherming en beheer van het cultureel en natuurlijk erfgoed van uitzonderlijke en universele betekenis aan de wereldgemeenschap opgedragen. De Staat der Nederlanden heeft in 1992 de overeenkomst van de Algemene Conventie ondertekend. De status van werelderfgoed is geen specifiek wettelijke bescherming. De lidstaten hebben zelf de verplichting en verantwoordelijkheid om de bescherming via instrumenten in eigen land te regelen. De Werelderfgoedcommissie van UNESCO heeft voor elke Werelderfgoed site een managementplan verplicht gesteld.

Visie erfgoed en ruimte 'Kiezen voor karakter'

In de Visie erfgoed en ruimte 'Kiezen voor karakter' (juni 2011) zet het Rijk uiteen hoe cultureel erfgoed wordt geborgd in de ruimtelijke ordening voor de periode 2011-2015. De moderne monumentenzorg is ontwikkelings- en gebiedsgericht. Bovendien vindt het Kabinet samenwerking met publieke en private partijen van belang.

In de Visie wordt het karakter van Nederland gevat in vier kenmerkende eigenschappen: waterland, stedenland, kavelland en vrij land. De gebiedsgerichte omgang met erfgoed vergt dat deze karakteristieken worden verbonden met opgaven uit andere sectoren en dat de economische, sociaal-culturele en ecologische kracht van het erfgoed beter wordt uitgebaut.

Veranderingen in de monumentenzorg en de ruimtelijke ordening geven burgers en bedrijven meer ruimte en geven decentrale overheden meer vrijheden en verantwoordelijkheden. Iedere overheidslaag staat voor de taak zijn belangen zo veel mogelijk vooraf kenbaar te maken en waar nodig met regels te borgen. Het rijk is daarnaast verantwoordelijk voor een goed functionerend stelsel. Provincies krijgen een centrale rol in de gebiedsgerichte belangenafweging en gemeenten verbinden gevolgen aan een gebiedsgerichte analyse van erfgoedwaarden bij het opstellen van ruimtelijke plannen.

Het Rijk heeft gekozen voor vijf prioriteiten van het gebiedsgerichte erfgoedbeleid in de komende jaren:

1. werelderfgoed: de samenhang borgen en de uitstraling vergroten;
2. eigenheid en veiligheid: zee, kust en rivieren;
3. herbestemming als (stedelijke) gebiedsopgave: met focus op groei en krimp;
4. levend landschap: synergie tussen erfgoed, economie en ecologie;
5. en wederopbouw: het tonen van een tijdperk.

Regioprofielen Cultuurhistorie

De provincie Zuid-Holland wil waardevolle cultuurhistorische elementen behouden of inpassen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Om dit richting te geven, zijn Regioprofielen Cultuurhistorie opgesteld. De zestien regioprofielen dienen als een handreiking en sturingskader voor gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders en adviesbureaus om cultuurhistorie op te nemen in ruimtelijke plannen. Ze zijn een uitwerking van de algemene richtlijnen voor cultuurhistorie in ruimtelijke plannen zoals die staan in de provinciale Structuurvisie.

Provinciale Verordening Ruimte

De Verordening Ruimte Zuid-Holland is vastgesteld in samenhang met de Visie ruimte en mobiliteit en het Programma ruimte. De verordening is vastgesteld met het oogmerk van juridische doorwerking van een deel van het ruimtelijk beleid en bevat daarom regels voor bestemmingsplannen en daarmee gelijkgestelde ruimtelijke plannen.

In de Verordening Ruimte zijn de molens van Kinderdijk - Elshout aangemerkt als cultureel erfgoed (Kaart 9). Om de windvang van de molens te beschermen dient in bestemmingsplannen een beschermende regeling voor de molenbiotoop te worden opgenomen. Dit betekent dat:

- binnen 0 tot 100 meter gemeten vanaf het middelpunt van de molen geen bebouwing of beplanting aanwezig mag zijn hoger dan de onderste punt van de verticaal staande wiek. De bij de molen behorende erfbebouwing vormt hierop een uitzondering;
- van 100 meter tot de grens met het stedelijk gebied gemeten vanaf het middelpunt van de molen de 1 op 100 regel geldt, ofwel de maximale hoogte van bebouwing en beplanting mag niet meer bedragen dan 1/100 van de afstand tussen de bebouwing en beplanting en het middelpunt van de molen, gerekend vanaf het onderste punt van de verticaal staande wiek;
- vanaf de grens met het stedelijk gebied tot 400 meter gemeten vanaf het middelpunt van de molen de 1 op 30 regel geldt, ofwel de maximale hoogte van bebouwing en beplanting mag niet meer bedragen dan 1/30 van de afstand tussen het bouwwerk en de grens van het stedelijk gebied, gerekend vanaf de maximaal toegestane bebouwings- en/of beplantingshoogte op deze grens.

7.2.2 Onderzoek

Waardering

Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland

Het is niet verwonderlijk dat er op grond van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van Zuid-Holland diverse waardevolle cultuurhistorische elementen binnen het plangebied zijn aangetroffen. Op grond van de CHS valt een groot gedeelte van het plangebied binnen de begrenzing van het Werelderfgoedcomplex 'Kinderdijk-Elshout'. Bovendien is het plangebied aangemerkt als Rijksbeschermd stads- en dorpsgezicht.

De hoge en lage boezem van de Nederwaard, alsmede de hoge en lage boezem van de Overwaard zijn aangemerkt als landschappelijke vlakken van zeer hoge waarde. Het

zuidwestelijk deel van de polder Nieuw-Lekkerland is daarnaast aangemerkt als landschappelijk vlak van hoge waarde. Het overige (noordoostelijke) deel heeft een middel-hoge waardering gekregen. Dat geldt ook voor de polder Blokweer, die direct ten zuiden van het voorliggende plangebied is gelegen. Tot slot is de bedding van de Lek aangemerkt als landschappelijk vlak van hoge waarde.

Het Nieuwe Waterschap en het Grote of Achterwaterschap zijn aangemerkt als landschappelijke lijnen van zeer hoge waarde. De Lekdijk, aan de noordzijde van het plangebied, is daarnaast aangemerkt als landschappelijke lijn van redelijk hoge waarde, terwijl de Molenstraat een hoge waardering heeft gekregen.

Tot slot zijn de molens, boezems en gemalen van Kinderdijk-Elshout van grote betekenis. Het ensemble van negentien molens, twee lage boezems en twee hoge boezems vormt een icoon van het vernuft van het Nederlandse waterbeheer door de eeuwen heen. Zoals blijkt uit onderstaande afbeelding (7.2) zijn de negentien molens van Kinderdijk (waarvan er achttien binnen het voorliggende plangebied zijn gelegen) voorzien van een molenbiotoop van zeer hoge waarde. Voor deze molenbiotopen dient een beschermende regeling in het bestemmingsplan te worden opgenomen.

Afbeelding 7.2: uitsnede Cultuurhistorische hoofdstructuur Zuid-Holland

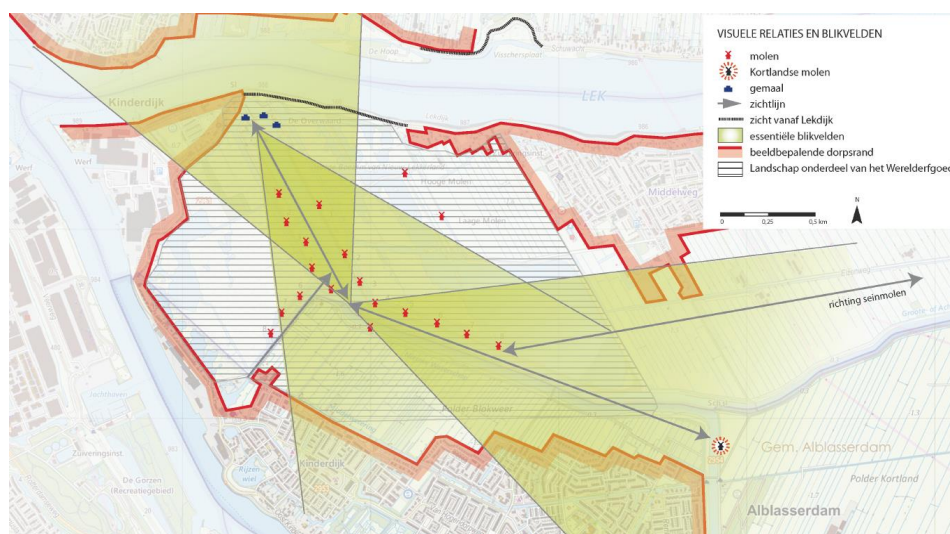
Uit het monumentenregister van de gemeente Molenwaard blijkt dat er binnen het plangebied veel Rijksmonumenten aanwezig zijn. De Rijksmonumenten worden beschermd in het kader van de Erfgoedwet. Er zijn geen gemeentelijke monumenten binnen het plangebied aangetroffen. De lijst met Rijksmonumenten is hieronder weergegeven:

Adres	Omschrijving	Jaar	Type
Boezemkade 2	De Hoge Molen (boezemmolen)	1740	Rijksmonument
Boezemkade 3	Kleine of Lage Molen (boezemmolen)	1761	Rijksmonument
Molenstraat 238	Gemeenlandshuis (Waardhuis)	1761	Rijksmonument

Adres	Omschrijving	Jaar	Type
Nederwaard 4	Nederwaard Molen nr. 1 (boezemmolen)	1738	Rijksmonument
Nederwaard 5	Nederwaard Molen nr. 2 (boezemmolen)	1738	Rijksmonument
Nederwaard 6	Nederwaard Molen nr. 3 (boezemmolen)	1738	Rijksmonument
Nederwaard 7	Nederwaard Molen nr. 4 (boezemmolen)	1738	Rijksmonument
Nederwaard 8	Nederwaard Molen nr. 5 (boezemmolen)	1738	Rijksmonument
Nederwaard 9	Nederwaard Molen nr. 6 (boezemmolen)	1738	Rijksmonument
Nederwaard 10	Nederwaard Molen nr. 7 (boezemmolen)	1738	Rijksmonument
Nederwaard 11	Nederwaard Molen nr. 8 (boezemmolen)	1738	Rijksmonument
Overwaard 3	Wisboomgemaal	1868	Rijksmonument
Overwaard 4	Overwaard Molen nr. 1 (boezemmolen)	1740	Rijksmonument
Overwaard 5	Overwaard Molen nr. 2 (boezemmolen)	1740	Rijksmonument
Overwaard 6	Overwaard Molen nr. 3 (boezemmolen)	1740	Rijksmonument
Overwaard 7	Overwaard Molen nr. 4 (boezemmolen)	1740	Rijksmonument
Overwaard 8	Overwaard Molen nr. 5 (boezemmolen)	1740	Rijksmonument
Overwaard 9	Overwaard Molen nr. 6 (boezemmolen)	1740	Rijksmonument
Overwaard 10	Overwaard Molen nr. 7 (boezemmolen)	1740	Rijksmonument
Overwaard 11	Overwaard Molen nr. 8 (boezemmolen)	1740	Rijksmonument

Naast het Wisboomgemaal ñ dat is aangewezen als Rijksmonument ñ zijn er nog twee andere gemalen aanwezig: het G.N. Kokgemaal en J.U. Smitgemaal. Beide gemalen hebben geen monumentenstatus. Dit neemt niet weg dat het J.U. Smitgemaal van belang is voor de bemalingsgeschiedenis van Nederland, als voorbeeld van een boezemgemaal uitgerust met door dieselmotoren aangedreven vijzels: een type waarvan er - op dit moment - nog slechts twee voorkomen in Nederland.

Naast de voorgenoemde cultuurhistorische waarden, worden ook de visuele relaties en blikvelden van belang geacht voor de kwaliteiten van het gebied. De aanwezige zichtlijnen dragen in belangrijke mate bij aan de beleefbaarheid en zichtbaarheid van het werelderfgoedcomplex en zijn illustratief voor de beleving van het gebied. In afbeelding 7.3 zijn de thans aanwezige zichtlijnen en blikvelden weergegeven.

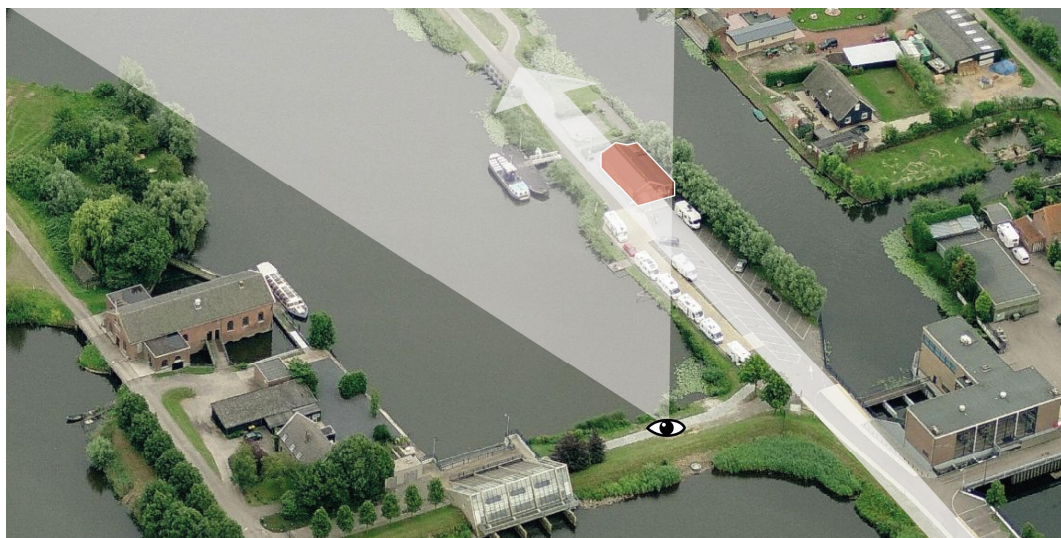
Afbeelding 7.3: huidige visuele relaties en blikvelden (Bron: managementplan).

Ontwikkelingen

In paragraaf 2.2 van deze toelichting zijn de beoogde ontwikkelingen binnen het plangebied uitgebreid aan bod gekomen. Samengevat voorziet het voorliggende bestemmingsplan in:

- De herontwikkeling van de entreezone.
- Het mogelijk maken van één extra bezoekenmolen.
- Het mogelijk maken van een stop-and-go-zone.
- Het herstel van de Lekkerlandse Boezem en de bouw van een publieksvoorziening op de plek van de 20e molen.
- De mogelijkheid om (via een wijziging van het bestemmingsplan) een waterwingebied in de polder Nieuw-Lekkerland toe te staan.
- De herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal.

De voorgenoemde ontwikkelingen vloeien direct voort uit de Gebiedsvisie Kinderdijk (2013), die in samenspraak met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) is opgesteld. De beoogde ontwikkelingen dragen bij aan het versterken van de huidige kwaliteiten van het gebied en trachten de toegankelijkheid en beleefbaarheid voor het publiek te vergroten. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is het behoud van de huidige cultuurhistorisch-landschappelijke en natuurlijke waarden en het eigen karakter van het gebied. Bestaande zichtlijnen worden behouden en ñ waar mogelijk ñ worden nieuwe doorzichten gecreëerd. Onder meer door de sloop van het huidige gebouw van de ijsclub ontstaat een nieuwe zichtlijn op de Middelkade (zie afbeelding 7.4). Bovendien wordt het bestaande blikveld vanaf het gemaal vergroot.

Afbeelding 7.4: Het ontstaan van nieuwe zichtlijnen en blikvelden door de sloop van het gebouw van de ijsclub.

Door een aantrekkelijker uitziende en beter functionerende entree van het gebied kunnen de bestaande bezoekersstromen beter gefaciliteerd worden. Bovendien draagt het vergroten van de recreatieve mogelijkheden/voorzieningen bij aan de beleefbaarheid van het gebied voor de bezoeker en ontstaan er nieuwe kansen voor kennisoverdracht. Het J.U. Smitgemaal vervult hierin een bijzondere rol en biedt kansen om ñ naast het molencomplex ñ ook het moderne waterbeheer beter beleefbaar te maken. Kinderdijk leent zich hier bijzonder goed voor, omdat het vroegere en huidige waterbeheer deel uitmaken van de

toekenning van het gebied als werelderfgoed. Met de herontwikkeling van het J.U. Smit-gemaal worden de kenmerkende vijzels behouden.

Tot slot, maar niet minder belangrijk, biedt het voorliggende bestemmingsplan de mogelijkheid om de Lekkerlandse Lage Boezem te herstellen en een publieksvoorziening te realiseren op de plek van de 20^e molen. De fundamenten van deze voormalige molen zijn thans nog aanwezig. Op deze manier draagt het voorliggende bestemmingsplan bij aan het versterken van de bestaande kwaliteiten van het gebied.

Doorvertaling naar bestemmingsplan

Om de aanwezige cultuurhistorisch waardevolle objecten en elementen te waarborgen in het bestemmingsplan zijn diverse aanduidingen en dubbelbestemmingen opgenomen.

Om recht te doen aan de status van werelderfgoed zijn de gronden - voor zover gelegen binnen de begrenzing van het werelderfgoedcomplex 'de molens van Kinderdijk-Elshout' - voorzien van de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie'. Ter plaatse van deze dubbelbestemming zijn de gronden primair bestemd voor het behoud en herstel van cultuurhistorische waarden, waaronder het UNESCO werelderfgoed 'de molens van Kinderdijk - Elshout', alsmede het benutten van potentiële cultuurhistorische waarden.

Daarnaast zijn de aanwezige Rijksmonumenten binnen het voorliggende plangebied voorzien van de bouwaanduiding 'Karakteristiek'. Ter plaatse van deze aanduiding zijn de gronden bestemd voor het behoud en de bescherming van de ter plaatse aanwezige cultuurhistorische waarden.

Om de vrije windvang van de molens te waarborgen zijn in dit bestemmingsplan de gebiedsaanduidingen 'vrijwaringszone - molenbiotoop 100 m' en 'vrijwaringszone - molenbiotoop 400 m' opgenomen. Deze regeling die hieraan gekoppeld is voorkomt dat binnen een afstand van 100 meter tot het middelpunt van de molen nieuwe bebouwing wordt opgericht met een hoogte die meer bedraagt dan de onderste punt van de verticaal staande wiek. De bij de molen behorende erfbebouwing vormt hierop een uitzondering. Binnen een afstand van 400 meter tot het middelpunt van de molen mag geen nieuwe bebouwing worden opgericht met een hoogte die meer bedraagt dan 1/100 van de afstand van het bouwwerk tot het middelpunt van de molen, gerekend vanaf de onderste punt van de verticaal staande wiek.

Tot slot voorziet het voorliggende bestemmingsplan in de mogelijkheid om een publieksvoorziening op de plek van de voormalige 20^e molen te bouwen. Hiertoe is de oorspronkelijke locatie van deze molen voorzien van de bestemming 'Overig - Molen' met de nadere aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - publieksvoorziening'. Uitsluitend ter plaatse van deze aanduiding zijn de gronden bestemd voor de bouw van een publieksvoorziening, al dan niet in de vorm van een molen.

7.2.3 Conclusie

De binnen het plangebied aanwezige cultuurhistorische waarden en objecten in dit bestemmingsplan zijn voorzien van een beschermende regeling. De beoogde ontwikkelingen worden op zorgvuldige en subtiele wijze ingepast in het bestaande cultuurhistorisch

waardevolle landschap, waardoor de bestaande kwaliteiten en het karakter van het gebied niet aangetast wordt. Als gevolg van de herontwikkeling van de entreezone ontstaan bovendien nieuwe zichtlijnen op de Middelkade, waarmee de kwaliteit van het gebied beter zichtbaar wordt vanaf de Lekdijk. Tot slot voorziet het voorliggende bestemmingsplan in de mogelijkheid om de Lekkerlandse Lage Boezem te herstellen en 20^e molen te (her)bouwen, waardoor het oorspronkelijke watersysteem in oude staat hersteld kan worden. Gelet op het voorgaande vormt het aspect cultuurhistorie geen belemmering voor dit bestemmingsplan.

8 Milieu

8.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden de ruimtelijke (on)mogelijkheden vanuit diverse milieuaspecten inzichtelijk gemaakt. Waar nodig moet een vertaling plaatsvinden naar de juridische regeling. Het uitgangspunt hierbij is dat de juridische regeling zowel de ruimtelijke kwaliteit als de milieukwaliteit voldoende dient te borgen.

8.2 M.e.r.-beoordeling

Het voorkomen van aantasting van het milieu is van groot maatschappelijk belang. Het is daarom zaak om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming te betrekken. Om hier in de praktijk vorm aan te geven is het instrument milieueffectrapportage of te wel m.e.r. ontwikkeld. De m.e.r.-beoordeling is een instrument met als hoofddoel het milieubelang volwaardig te laten meewegen bij de voorbereiding en vaststelling van plannen en besluiten.

Het voorliggende bestemmingsplan maakt verschillende ontwikkelingen mogelijk. Enerzijds betreft het enkele (kleinschalige) ontwikkelingen om het werelderfgoed Kinderdijk-Elshout beter toegankelijk en beleefbaar te maken. Anderzijds betreft het de wijzigingsbevoegdheid om waterwinning in de polder Nieuw-Lekkerland mogelijk te maken.

Ontwikkelingen werelderfgoedcomplex

De ontwikkelingen die gerelateerd zijn aan het beter toegankelijk en beleefbaar maken van het Werelderfgoedcomplex zijn opgenomen in de eerste kolom van de zogenaamde D-lijst van het Besluit milieueffectrapportage. De beoogde ontwikkelingen kunnen worden aangemerkt als een stedelijk ontwikkelingsproject, maar blijven ver onder de drempelwaarde van 100 hectare dan wel een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m². Dit neemt niet weg dat in dit geval een vormvrije m.e.r.-beoordeling dient plaats te vinden. Dit dient plaats te vinden aan de hand van drie criteria:

- Ç Kenmerken van het project;
- Ç Plaats van het project;
- Ç Kenmerken van het potentiële effect.

In het kader van de voorliggende ontwikkeling zijn verderop in dit hoofdstuk diverse milieuaspecten zorgvuldig afgewogen. Per aspect is bepaald of de beoogde ontwikkelingen gevolgen hebben voor de (milieu)aspecten bedrijven- en milieuzonering, geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid, bodemgeschiktheid, flora- en fauna, water, archeologie, cultuurhistorie, verkeer en parkeren. De effecten zijn echter niet van dien aard dat een m.e.r.-beoordeling aan de orde is. Op grond van het voorgaande zijn belangrijke nadelige milieueffecten uitgesloten, waardoor het uitvoeren van een m.e.r.-beoordeling of MER niet zinvol wordt geacht.

Ontwikkeling waterwingebied

Het bestemmingsplan voorziet middels een wijzigingsbevoegdheid in het verplaatsen van (een deel van) het waterwingebied De Put in Nieuw-Lekkerland naar de polder Nieuw-Lekkerland binnen het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk. Voor de verplaatsing van (een gedeelte van) de winning is conform de D-lijst van het Besluit milieueffectrapportage een m.e.r.-beoordeling nodig als het een hoeveelheid van meer dan 1,5 miljoen m³/jaar betreft. In de m.e.r.-beoordeling wordt in beeld gebracht of er mogelijk sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Als deze vraag ontkennend kan worden beantwoord is het niet nodig een milieueffectrapport op te stellen. Voor deze beoordeling wordt een zogenaamde aanmeldingsnotitie opgesteld, die ter beoordeling aan het bevoegd gezag wordt aangeboden. Het bevoegd gezag neemt uiterlijk zes weken na de datum van ontvangst een beslissing omtrent de vraag of bij de voorbereiding van het betrokken besluit voor de activiteit, vanwege de belangrijke nadelige gevolgen die zij voor het milieu kan hebben, een milieueffectrapport moet worden gemaakt. Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat de aanmeldingsnotitie geen aanleiding zal geven voor het opstellen van een milieueffectrapport.

Voor de daadwerkelijke realisatie van het winveld is een watervergunning ingevolge de Waterwet benodigd. Hiervoor is een nader onderbouwend onderzoek nodig waarin de eigenschappen en effecten van de winning in beeld worden gebracht inclusief een eventueel noodzakelijk milieueffectrapport.

Uit oriënterende berekeningen is gebleken dat de zetting naar verwachting het voornaamste thema zal zijn. Een voorlopige inschatting is dat daarbij geen kans op optreden van significant negatieve milieueffecten aanwezig is. Wel zal er in het kader van de vergunningaanvraag naar verwachting een aanvullend geotechnisch onderzoek uitgevoerd moeten worden.

In een door Oasen uitgevoerde verkenning met de verschillende bij het Natura 2000-gebied betrokken actoren naar de haalbaarheid van verplaatsing van (een deel van) de waterwinning is een brede bereidheid tot meedenken en samenwerking gebleken. Daarbij zijn geen significante knelpunten naar voren gekomen.

Waterwinning en het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk

Recentelijk is voor het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk het beheerplan opgesteld. In het beheerplan is de (gedeeltelijke) verplaatsing van het winveld al benoemd als toekomstige ruimtelijke ontwikkeling. Uit het beheerplan blijkt dat waterwinning in het Natura 2000-gebied geen effecten op de natuur heeft, indien er tijdens de inrichting van het winveld tevens voldaan wordt aan de inrichtingsvereisten om de instandhoudingsdoelstellingen uit het beheerplan te kunnen verwezenlijken. Daarmee is het initiatief als een positieve instandhoudingsmaatregel opgenomen in het beheerplan.

In de polder Nieuw-Lekkerland wordt een natuurblok gerealiseerd bestaande uit pioniermoeras en kruiden- en faunarijk grasland met brede plasdras-oeveren. Het natuurblok krijgt gedurende de najaars- tot vroege voorjaarsperiode een eigen peil. De veranderingen van de freatische grondwaterstand als gevolg van gedeeltelijke verplaatsing van de winning blijven beperkt tot enkele centimeters in de directe omgeving van de winputten.

en hebben geen effect op de beheertypen pioniermoeras en kruiden- en faunairijk grasland.

Een gedeeltelijke verplaatsing van winveld De Put naar polder Nieuw Lekkerland biedt voldoende ruimte voor nieuwe putten. De omvang van de onttrekking dient daarbij nog nader te worden vastgesteld. Naar verwachting zal er met de nieuwe putten 1-2 miljoen m³ per jaar kunnen worden gewonnen, zonder dat daarbij significante negatieve effecten optreden.

Op grond van het voorgaande zijn belangrijke nadelige milieueffecten uitgesloten, waardoor het uitvoeren van een m.e.r.-beoordeling of MER niet zinvol wordt geacht. De verplaatsing van (een deel van) de winning naar het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk maakt deel uit van het beheerplan, waardoor er in dit geval geen vergunning volgens de Natuurbeschermingswet 1998 benodigd is.

8.3 Bodemkwaliteit

8.3.1 Kader

Wet bodembescherming

De Wet bodembescherming (Wbb) voorziet in maatregelen indien sprake is van ernstige bodemverontreiniging. Het doel van de Wbb is in de eerste plaats het beschermen van de (land- of water-)bodem zodat deze kan worden benut door mens, dier en plant, nu en in de toekomst. Via de Wbb heeft de Rijksoverheid de mogelijkheid algemene regels te stellen voor de uitvoering van werken, het transport van stoffen en het toevoegen van stoffen aan de bodem.

Ontwikkelingen kunnen pas plaatsvinden als de bodem, waarop deze ontwikkelingen gaan plaatsvinden, geschikt is of geschikt is gemaakt voor het beoogde doel. Bij nieuwbouwactiviteiten dient de bodemkwaliteit door middel van onderzoek in beeld te zijn gebracht. In het algemeen geldt dat nieuwe bestemmingen bij voorkeur op een schone bodem dienen te worden gerealiseerd.

Besluit bodemkwaliteit

Het doel van het Besluit bodemkwaliteit (2008) is de bodem beter te beschermen en meer ruimte te bieden voor nieuwe bouwprojecten. Ook geeft het besluit gemeenten en provincies meer verantwoordelijkheid om de bodem te beheren. Zo dient bij nieuwbouwactiviteiten de bodemkwaliteit door middel van bodemonderzoeksrapport in beeld te zijn gebracht. Het Bouwstoffenbesluit (Bsb) is opgenomen in het Besluit bodemkwaliteit.

Relatie Wabo, Wbb en Woningwet (Ww)

De inwerkingtreding van de Wabo (1 oktober 2010) heeft ook effect op de Wbb en de Woningwet (Ww): in de Wabo is aangegeven dat in de plaats van de aanhoudingsgrond (uit de Ww) een afstemmingsregeling wordt opgesteld waarbij de inwerkingtreding van de omgevingsvergunning wordt afgestemd op de acties ten aanzien van de bodemverontreiniging. Voorts geldt ten aanzien van de bodem dat de Woningwet gemeenten verplicht in hun bouwverordening voorschriften omtrent het tegengaan van bouwen op verontreinigde

bodem op te nemen. Die voorschriften moeten in elk geval betrekking te hebben op het verrichten van onderzoek naar aard en mate van verontreiniging van de bodem, op de aard en omvang van dat onderzoek en op inrichting van het op te stellen onderzoeksrapport.

8.3.2 Onderzoek en conclusie

Het voorliggende bestemmingsplan voorziet niet in nieuwe gevoelige functies (zoals wonen), waardoor nader bodemonderzoek in principe niet benodigd is. Wel dient bij de aanvraag van een omgevingsvergunning aangetoond te worden dat de bodem geschikt is voor het beoogde gebruik. Dit is geborgd in de regels van dit bestemmingsplan. Geconcludeerd kan worden dat de milieuhygiënische bodemkwaliteit geen belemmering vormt voor de voorgenomen ontwikkeling.

8.4 Akoestische aspecten

8.4.1 Kader

Wegverkeerslawaai

Conform artikel 74 van de Wet geluidhinder (Wgh) 2007 bevindt zich aan weerszijden van een weg een zone waarbinnen akoestisch onderzoek dient te worden uitgevoerd. Alvorens geluidgevoelige objecten - zoals woningen of scholen - kunnen worden geprojecteerd, dient te worden onderzocht of aan de normen van de Wgh wordt voldaan. De zonebreedte is afhankelijk van het aantal rijstroken en van de aard van de omgeving (stedelijk of buitenstedelijk gebied).

Normstelling

Als er nieuwe geluidgevoelige objecten binnen de onderzoekszone van een weg worden gerealiseerd, dan mag de geluidsbelasting van het wegverkeer niet meer bedragen dan de voorkeurswaarde. Indien de geluidsbelasting hoger is dan de voorkeurswaarde moeten er maatregelen worden getroffen om hieraan alsnog te kunnen voldoen. Blijkt dat niet mogelijk of op overwegende bezwaren te stuiten dan is het college van burgemeester en wethouders bevoegd tot het vaststellen van een hogere waarde. Deze hogere waarde mag de maximale ontheffingswaarde niet overschrijden.

Daarnaast is in het Bouwbesluit 2003 aangegeven wat de karakteristieke geluidwering dient te zijn om een binnenwaarde, bij gesloten ramen, te garanderen voor verblijfsgebieden van 33 dB.

Voor woonerven en voor wegen waarop de maximum snelheid 30 km/h bedraagt, geldt geen onderzoekszone, waardoor ze - strikt formeel gezien - niet hoeven te worden getoetst aan de normen van de Wgh. In het kader van een goede ruimtelijke ordening is het echter wel wenselijk deze wegen wel mee te nemen in de afweging.

Industrielawaai

De regels en normen die gelden voor industrielawaai zijn opgenomen in de Wet geluidhinder. De regels en normen gelden binnen de wettelijk vastgestelde zone van een gezoneerd industrieterrein.

Op grond van artikel 44 van de Wgh bedraagt de voorkeursgrenswaarde (maximaal toelaatbare waarde) bij nieuwe woningen binnen de zone van het industrieterrein 50 dB(A). De maximale hogere waarde voor woningen bedraagt 55 dB(A).

8.4.2 Onderzoek

Wegverkeerslawaaï

De beoogde nieuwe functies die met het voorliggende bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt, zoals het bezoekerscentrum, educatieruimten, de nog te bouwen publieksvoorziening op de plek van de 20^e molen en de uitbreiding van het J.U. Smitgemaal met een belevingsruimte worden niet gezien als geluidsgevoelige bestemmingen waarvoor onderzoek noodzakelijk is. Er is geen sprake van langdurig verblijf, waardoor toetsing aan de Wet geluidhinder niet noodzakelijk is. Ook is er geen sprake van reconstructie van bestaande wegen.

Vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening moet wel aandacht worden besteed aan het aspect geluid vanuit de inrichting in relatie tot de omgeving van het plangebied. Hieraan wordt in paragraaf 8.6 nader aandacht besteed.

Industrielawaai

Het plangebied ligt deels binnen de geluidzone (50 dB(A)) van het gezoneerde industrieterrein IT Aan de Noord e.a. De ligging van deze zone is zodanig bepaald dat buiten de zone geen geluidbelasting hoger dan 50 dB(A) als gevolg van het bedrijventerrein voorkomt.

De geluidszone van bedrijventerrein Mercon-Kloos komt te vervallen. Grote lawaaimakers zijn hier en ter hoogte van bedrijventerrein Jonker niet meer toegestaan.

Binnen het plangebied zijn op dit moment geen nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen mogelijk gemaakt. Het geluid ten gevolge van industrielawaai vormt dan ook geen belemmering voor de vaststelling van dit plan. De geluidzone is opgenomen in de verbeelding van dit bestemmingsplan.

8.4.3 Conclusie

Het voorliggende bestemmingsplan maakt geen nieuwe geluidgevoelige bestemmingen mogelijk. Derhalve staat de Wet geluidhinder uitvoering van dit bestemmingsplan dan ook niet in de weg.

8.5 Luchtkwaliteit

8.5.1 Kader

Het onderzoek naar luchtkwaliteit wordt uitgevoerd op grond van hoofdstuk 5, titel 5.2 *Luchtkwaliteitseisen* van de Wet milieubeheer. De titel 5.2 *Luchtkwaliteitseisen* is beter bekend als de Wet luchtkwaliteit.

De kern van de Wet luchtkwaliteit is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Het NSL is een bundeling maatregelen op regionaal, nationaal en internationaal niveau die de luchtkwaliteit verbeteren en waarin alle ruimtelijke ontwikkelingen/projecten zijn opgenomen die de luchtkwaliteit in belangrijke mate verslechteren.

Het doel van de NSL is om overal in Nederland te voldoen aan de Europese normen voor de luchtverontreinigende stoffen. Voor wegverkeer zijn stikstofdioxide (NO_2), fijnstof (PM_{10}) en zeer fijn stof ($\text{PM}_{2,5}$) de belangrijkste stoffen. De in de Wet luchtkwaliteit gestelde norm voor NO_2 en PM_{10} jaargemiddelde grenswaarde is voor beide stoffen $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Daarnaast mag de PM_{10} 24 uurgemiddelde grenswaarde van $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ maximaal 35 keer per jaar worden overschreden. De jaargemiddelde grenswaarde voor zeer fijnstof ($\text{PM}_{2,5}$) bedraagt $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Met het van kracht worden van het NSL zijn de tijdstippen waarop moet worden voldaan aan de jaargemiddelde grenswaarden NO_2 en PM_{10} aangepast. Voor PM_{10} is dat 11 juni 2011 en 1 januari 2015 voor NO_2 . De grenswaarde voor $\text{PM}_{2,5}$ is vanaf 1 januari 2015 van toepassing.

Naast de introductie van het NSL is het begrip *niet in betekenende mate bijdragen* (NIBM) een belangrijk onderdeel van de Wet luchtkwaliteit. Een project draagt NIBM bij aan de verslechtering van de luchtkwaliteit als de NO_2 en PM_{10} jaargemiddelde concentraties niet meer toenemen dan $1,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$. In dat geval is de ontwikkeling als NIBM te beschouwen.

Een ruimtelijke ontwikkeling vindt volgens de Wet luchtkwaliteit doorgang als ten minste aan één van de volgende voorwaarden is voldaan:

- de ontwikkeling is opgenomen in het NSL;
- de ontwikkeling aangemerkt wordt als een NIBM-project;
- de gestelde grenswaarden in bijlage 2 van de Wet luchtkwaliteit niet worden overschreden;
- projectsaldering kan worden toegepast.

Voor zover de ruimtelijke ontwikkeling is opgenomen in het NSL of de ontwikkeling kan worden aangemerkt als NIBM-project is toetsing aan de grenswaarden van de Wet luchtkwaliteit niet nodig.

8.5.2 Onderzoek

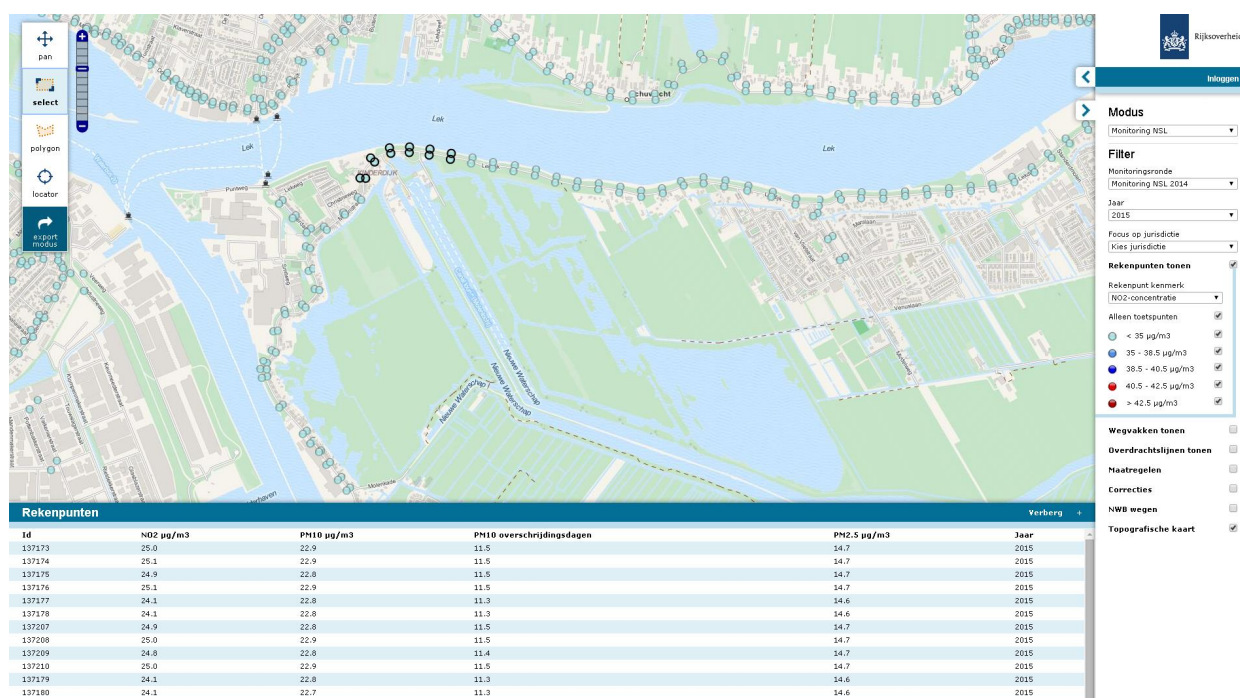
Voor kleine ontwikkelingen is een specifieke rekentool ontwikkeld waarmee op een eenvoudige en snelle manier kan worden bepaald of er sprake is van een project dat *niet in betekenende mate* (NIBM) bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit.

In het voorliggende bestemmingsplan zijn geen ontwikkelingen voorzien die leiden tot een significante toename van het aantal bezoekers c.q. verkeersbewegingen, omdat sprake is van een autonome groei. Derhalve is toetsing aan de Wet luchtkwaliteit in het kader van dit bestemmingsplan niet noodzakelijk. Om de toename aan bezoekers op langere termijn op te vangen, wordt nadrukkelijk ingezet op vervoer over water. Hiertoe is

een specifieke aanpak ontwikkeld (zie ook hoofdstuk 4). Ook de herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal zal niet leiden tot een toename van het aantal bezoekers c.q. verkeerbewegingen (zie ook 2.2.3 en 4.2.2.).

Goede ruimtelijke ordening (NSL-monitoringstool)

In het kader van een goede ruimtelijke ordening zijn de jaargemiddelde concentraties NO_2 , PM_{10} en $\text{PM}_{2,5}$ bepaald ter plaatse van het projectgebied. In de NSL-monitoringstool zijn langs de belangrijkste wegen (Molenstraat - Lekdijk) de jaargemiddelde concentraties NO_2 , PM_{10} en $\text{PM}_{2,5}$ ⁵ bepaald. In de volgende afbeelding zijn de jaargemiddelde concentraties NO_2 , PM_{10} en $\text{PM}_{2,5}$ weergegeven voor het peiljaar 2015.

Afbeelding 4.1: overzicht concentraties NO_2 , PM_{10} en $\text{PM}_{2,5}$, peiljaar 2015 (NSL-monitoringstool)

Uit de voorgaande afbeelding blijkt dat de jaargemiddelde concentraties NO_2 , PM_{10} en $\text{PM}_{2,5}$ ter plaatse van het projectgebied de jaargemiddelde grenswaarde van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (voor NO_2 en PM_{10}) en $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (voor $\text{PM}_{2,5}$) niet overschrijden. Daarnaast is de trend dat in de toekomst de emissies en de achtergrondconcentraties van deze stoffen zullen dalen, waardoor geen overschrijdingen van de grenswaarden zijn te verwachten.

8.5.3 Conclusie

Het aspect luchtkwaliteit vormt geen belemmering voor de ontwikkelingsmogelijkheden in het voorliggende bestemmingsplan.

8.6 Bedrijven en milieuzonering

8.6.1 Kader

Voor het behoud en de verbetering van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving is een juiste afstemming tussen de verschillende voorkomende functies en de woonfunctie noodzakelijk. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van een milieuzonering die uitgaat van richtinggevend afstanden tussen hinderlijke functies (in de vorm van gevaar, geluid, geur, stof) en gevoelige functies. In de brochure 'Bedrijven en Milieuzonering' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) (versie 2009) zijn deze richtafstanden opgenomen. Van deze richtafstanden kan gemotiveerd worden afgeweken.

8.6.2 Onderzoek

Het voorliggende bestemmingsplan maakt de bouw van een nieuw bezoekerscentrum, een ontvangstruimte voor groepen en een natuur-educatief centrum mogelijk, alsmede de exploitatie van een tweede bezoekmolen en het verplaatsen van het waterwingebied naar de polder Nieuw-Lekkerland. Om het woon- en leefklimaat van bestaande woningen te waarborgen, worden de beoogde ontwikkelingen getoetst aan de VNG-richtlijnen.

Herontwikkeling entreezone

In de entreezone wordt een nieuw bezoekerscentrum (met horecafunctie), een ontvangstruimte voor groepen en een natuur-educatief centrum gerealiseerd. Deze functies worden niet specifiek benoemd in de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' maar zijn naar aard en omvang te scharen onder de categorieën 'Bibliotheken, musea, ateliers, e.d.' en 'Cafés, bars'. Voor beide functies geldt een indicatieve richtafstand van 10 meter tot de dichtstbijzijnde woning. De dichtstbijzijnde woningen zijn gelegen aan de Nederwaard 2 en 3 en Overwaard 1 en 2. De afstand van de beoogde nieuwe functies tot deze woningen bedraagt minimaal 50 meter. Bovendien zal de woonfunctie van de woning aan de Overwaard 1 op termijn vervallen. Zodoende kan een goed woon- en leefklimaat gewaarborgd worden.

Tweede bezoekmolen

De Molen Overwaard nr. 4 wordt getransformeerd tot bezoekmolen. Deze functie wordt niet specifiek benoemd in de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' maar is naar aard en omvang te scharen onder de categorie 'Bibliotheken, musea, ateliers, e.d.'. Voor deze functie geldt een indicatieve richtafstand van 10 meter tot de dichtstbijzijnde woning. De dichtstbijzijnde woningen bevinden zich in de aangrenzende molens aan Nederwaard 6 en 8. De afstand van de bezoekmolen tot de aangrenzende molens bedraagt circa 150 meter. Daarmee kan een goed woon- en leefklimaat gewaarborgd worden.

Verplaatsing waterwingebied

De verplaatsing van het waterwingebied naar de polder Nieuw-Lekkerland is mogelijk gemaakt middels een wijzigingsbevoegdheid. Omdat de plannen voor het verplaatsen van het waterwingebied nog onvoldoende uitgekristalliseerd zijn en onduidelijk is waar de waterputten worden geslagen, is toetsing aan de VNG-richtlijnen op dit moment niet mo-

gelijk. In de wijzigingsregels is een voorwaarde opgenomen dat bij wijziging getoetst moet worden aan het aspect Bedrijven en milieuzonering. Daarmee is een voldoende woon- en leefklimaat voor omliggende woningen voldoende gewaarborgd.

Herontwikkeling J.U. Smitgemaal

Als onderdeel van de beoogde herontwikkeling worden er in het gemaal twee belevingsruimten ingericht, waar bezoekers (in groepen) kennis kunnen maken met het moderne waterbeheer. Daarmee heeft het gemaal niet alleen een waterstaatkundige functie, maar tevens een culturele en educatieve functie. Deze functie wordt niet specifiek benoemd in de VNG-brochure *Bedrijven en milieuzonering* maar is naar aard en omvang te scharen onder de categorie *Bibliotheken, musea, ateliers, e.d.* Voor deze functie geldt een indicatieve richtafstand van 10 meter tot de dichtstbijzijnde woning. De dichtstbijzijnde woningen bevinden zich aan Nederwaard 2 en 3. De afstand van deze woningen tot het J.U. Smitgemaal bedraagt ruim 35 meter. Daarmee kan een goed woon- en leefklimaat gewaarborgd worden.

Naast de toevoeging van twee belevingsruimten, wordt er in het gebouw tevens een ontvangst c.q. vergaderruimte ingericht. Deze functie wordt niet specifiek benoemd in de VNG-brochure *Bedrijven en milieuzonering* maar is naar aard en omvang te scharen onder de categorie *Overige zakelijke dienstverlening: kantoren*. Ook voor deze functie geldt een indicatieve richtafstand van 10 meter tot de dichtstbijzijnde woning. De dichtstbijzijnde woningen bevinden zich aan Nederwaard 2 en 3. De afstand van deze woningen tot het J.U. Smitgemaal bedraagt ruim 35 meter. Daarmee kan een goed woon- en leefklimaat gewaarborgd worden.

De belevingsruimte in het J.U. Smitgemaal biedt bezoekers een panoramazicht op het molencomplex. Als gevolg hiervan zal de privacy van omwonenden aan de Molenstraat en Nederwaard enigszins afnemen. De gemeente is zich hiervan bewust, maar is van mening dat dit inherent is aan de status van het gebied als werelderfgoed. Bovendien zal de afstand van het J.U. Smitgemaal tot de omliggende woningen ñ die minimaal 30 meter bedraagt - ook in de toekomstige situatie enige mate van privacy waarborgen. Van een evidente privaatrechtelijke belemmering is dan ook geen sprake.

8.6.3 Conclusie

Vanuit het aspect *Bedrijven en milieuzonering* bestaat er geen belemmering voor dit bestemmingsplan. Voor de bestaande woningen in en nabij het plangebied kan een goed woon- en leefklimaat worden gewaarborgd.

8.7 Externe veiligheid

8.7.1 Kader

Externe veiligheid richt zich op het beheersen van activiteiten die een risico voor de omgeving kunnen opleveren. Bij de (her)inrichting van een gebied bepaalt de externe veiligheidssituatie mede de ruimtelijke (on)mogelijkheden.

In het kader van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) gelezen in samenhang met de regels omtrent externe veiligheid moet worden onderzocht of er sprake is van aanwezigheid van risicobronnen in de nabijheid van de locatie waarop het Wro besluit betrekking heeft en dienen het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR), en de eventuele toename hiervan, berekend te worden.

Het PR is de kans per jaar dat een persoon op een bepaalde plaats overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen, indien hij onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven. Het PR wordt weergegeven met risicocontouren rondom een inrichting of langs een vervoersas. De normstelling heeft de status van een grenswaarde die niet overschreden mag worden. Voor kwetsbare objecten wordt in zowel bestaande als nieuwe situaties het niveau van 10^{-6} per jaar als grenswaarde gehanteerd. Nieuwe beperkt kwetsbare objecten zijn alleen toegestaan onder een gewichtige motivering. Bestaande beperkt kwetsbare objecten zijn toegestaan binnen de PR 10^{-6} contour. Het GR kan worden beschouwd als de maat van maatschappelijke ontwrichting in geval van een calamiteit (en drukt dus de kans per jaar uit dat een groep mensen van minimaal 10 personen overlijdt als rechtstreeks gevolg van een calamiteit). De normstelling heeft de status van een oriënterende waarde. Deze waarde is geen vastgestelde wettelijke norm. Voor het bevoegd gezag geldt met betrekking tot het GR wel een verantwoordingsverplichting.

Besluit externe veiligheid inrichtingen

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) uit 2004 legt veiligheidsnormen op aan overheden die besluiten nemen over bedrijven die een risico vormen voor personen buiten het bedrijfsterrein. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld chemische fabrieken, LPG-tankstations en spoorwegemplacements waar goederentreinen met gevaarlijke stoffen rangeren. Deze bedrijven verrichten soms risicovolle activiteiten dichtbij (beperkt) kwetsbare objecten waaronder woningen, ziekenhuizen, scholen, winkels, horecagelegenheden en sporthallen. Hierdoor ontstaan risico's voor mensen die in de buurt ervan wonen of werken.

Het besluit verplicht gemeenten en provincies bij het verlenen van milieuvergunningen en het maken van bestemmingsplannen met externe veiligheid rekening te houden. Dit betekent bijvoorbeeld dat woningen op een bepaalde afstand moeten staan van een bedrijf dat werkt met gevaarlijke stoffen.

Regelgeving transport van gevaarlijke stoffen over wegen, water en spoor

Per 1 april 2015 is het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) in werking getreden. In het Bevt staan regels voor de ruimtelijke inrichting rond wegen, waterwegen en spoorwegen met vervoer van gevaarlijke stoffen.

Het Bevt hanteert een vaste grens van 200 meter, vanaf de buitenrand van de transportroute, waarbuiten in principe geen beperkingen hoeven te worden gesteld aan het ruimtegebruik. Buiten de 200 meter is een verantwoording niet noodzakelijk. Wel geldt dat bij ruimtelijke ontwikkelingen die nieuwe kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten mogelijk maken buiten de 200 m, in de toelichting aandacht moet worden gegeven aan de aspecten

ten bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid voor zover het binnen het invloedsgebied van de transportroute is gelegen.

Ten aanzien van de verantwoordingsplicht groepsrisico wordt, net als bij het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb), onderscheid gemaakt tussen een volledige verantwoording en een beperkte verantwoording van het groepsrisico.

Een volledige verantwoording kan bovendien achterwege blijven indien kan worden aangetoond dat:

- het groepsrisico, niet hoger is dan 0,1 maal de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico, of;
- het groepsrisico, gelet op de redelijkerwijs te verwachten verandering van de dichtheid van personen, met niet meer dan 10% toeneemt en;
- de oriëntatiewaarde, gelet op de dichtheid van personen, niet wordt overschreden.
- Indien sprake is van een volledige verantwoording dienen maatregelen ter beperking van het GR, alternatieve ruimtelijke ontwikkelingen met een lager GR en mogelijkheden en voorgenomen maatregelen ter beperking van de omvang van een calamiteit te worden overwogen. Een beperkte verantwoording houdt wel rekening met de effecten van een calamiteit en vindt alleen plaats als het plangebied binnen het invloedsgebied (effectgebied) van transportassen is gelegen.

In het Bevt zijn tevens plasbrandaandachtsgebieden benoemd voor transportroutes. Een PAG is een zone, waarbinnen een aanvullende verantwoording noodzakelijk is met betrekking tot het al dan niet nemen maatregelen om de effecten van een plasbrand te beperken en de zelfredzaamheid van personen.

Regelgeving transport van gevaarlijke stoffen via buisleidingen

Op 1 januari 2011 is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) in werking getreden. Het Bevb regelt onder andere welke veiligheidsafstanden moeten worden aangehouden rond buisleidingen met gevaarlijke stoffen. De normstelling is in lijn met het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Daarmee zijn nieuwe kwetsbare objecten binnen de PR 10^{-6} contour niet toegestaan. Ook is vastgesteld dat wanneer binnen het invloedsgebied van een buisleiding een ruimtelijk besluit wordt genomen, de verantwoordingsplicht van toepassing is.

Het Bevb gaat uit van een belemmerde strook van 4 of 5 meter, afhankelijk van de werkdruk. Voor deze strook geldt een bouwverbod en een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden.

Net als bij het Bevi worden de risicoafstanden en rekenmethodiek die volgen uit het Bevb opgenomen in een regeling, de Regeling externe veiligheid buisleidingen (Revb).

8.7.2 Onderzoek

Het voorliggende bestemmingsplan maakt de bouw van een nieuw bezoekerscentrum, een ontvangstruimte voor groepen en een natuur-educatief centrum mogelijk, alsmede de exploitatie van een tweede bezoekenmolen, de bouw van een publieksvoorziening op de

plek van de 20^e molen en de herontwikkeling van het J.U. Smitgemaal. Derhalve dient de veiligheidssituatie ter plaatse in beeld gebracht te worden. In en in de omgeving van het plangebied is op basis van de risicokaart van provincie Zuid-Holland slechts twee risicobronnen aanwezig. Het gaat om het sportfondsenbad Nieuw-Lekkerland B.V. en het transport van gevaarlijke stoffen over de Lek.

Sportfondsenbad Nieuw-Lekkerland B.V.

Binnen deze inrichting bevindt zich een tank van 2.000 liter met chloorbleekloog. De risicocontour van het plaatsgebonden risico van 10^{-6} per jaar bedraagt 0 meter en het invloedsgebied van het groepsrisico is 24 meter. Het aantal mensen binnen het invloedsgebied neemt niet toe als gevolg van dit bestemmingsplan. De gronden binnen het invloedsgebied van de risicobron hebben de bestemming *Ag* Agrarisch.

Vervoer van gevaarlijke stoffen over de Lek

De Lek is aan de noordzijde van het plangebied gelegen en geldt als een transportroute voor gevaarlijke stoffen. De Lek wordt in het 'Basisnet Water' aangeduid als een belangrijke binnenvaartweg, aangegeven als een zwarte vaarroute op de overzichtskaart van Nederland. Een zwarte vaarroute houdt binnenvaart in met frequent vervoer van gevaarlijke stoffen: dit zijn alle verbindingen tussen chemische clusters, met achterland verbindingen. Dit zijn vaarwegen waar regelmatig vervoer van brandbare vloeistoffen plaatsvindt. Gebleken is dat bij een zwarte vaarweg, zoals de Lek, de plaatsgebonden risicocontour niet buiten de waterlijn komt. De waterlijn is de lijn waar het water de oever raakt bij de waterstand die het meest regelmatig optreedt. Vanaf deze lijn treedt bij zwarte vaarwegen een plasbrandaandachtsgebied (PAG) op van 25 meter. Binnen deze zone geldt een motiveringsplicht bij bouw van nieuwe objecten. Omdat het voorliggende bestemmingsplan geen nieuwe ontwikkelingen binnen het plasbrandaandachtsgebied voorziet, geldt voor dit bestemmingsplan geen motiveringsplicht ten aanzien van het PAG.

De bevaarbaarheidsklasse van de Lek is 5. Op basis van de Risicoatlas Hoofdvaarwegen Nederland worden de onderstaande jaarintensiteiten vervoerd over de Lek. In de tabel wordt op grond van het *Programma van eisen voor een nieuwe externe veiligheid risicoanalyse op binnenvaarwegen* tevens het invloedsgebied van deze vaarwegen genoemd.

Stofcategorie		Aantal schepen (per jaar)	1% letaliteitsafstand (in meters)
LF 1	Brandbare vloeistof (diesel)	8.303	35
LF 2	Brandbare vloeistof (benzine)	9.063	35
GF 3	Brandbare gassen (LPG)	332	90

Tabel 8.1: overzicht vervoer gevaarlijke stoffen over de Lek (Bron: Basisnet water)

Het groepsrisico wordt in Nederland bij transport over water voornamelijk bepaald door transporten van toxische stoffen (GT en LT). Over de Lek worden echter geen stoffen uit de categorieën LT3 en LT4 vervoerd. Wel vindt er vervoer van de stofgroepen LF1, LF2 en GF3 plaats.

Een berekening van het groepsrisico is voor zwarte vaarroutes niet noodzakelijk indien er bij enkelzijdige bebouwing minder dan 2.250 personen per hectare aanwezig zijn. Een dergelijke bevolkingsdichtheid wordt met zekerheid niet gehaald in het plangebied. In het plangebied is lintbebouwing aanwezig met een lage personendichtheid (circa 20 personen per hectare). Ter vergelijking: stadsbebouwing met hoogbouw heeft een gemiddelde

dichtheid van 120 personen per hectare. Daarmee is een berekening van het groepsrisico niet noodzakelijk. Proefberekeningen in het kader van het Basisnet Water hebben aangetoond dat daarmee het groepsrisico lager is dan 0,1 x de oriëntatiewaarde.

De algehele tendens voor vervoer over water is dat de externe veiligheidsrisico's steeds kleiner worden ingeschat, bovendien is voldoende aangetoond dat er geen belemmeringen zijn vanuit de veiligheidssituatie van de Lek. Volledigheidshalve zijn de aspecten bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid beschreven.

Bestrijdbaarheid

Belangrijk voor een ongeval met brandbare gassen is dat de brandweer zo snel mogelijk ter plaatse is, zodat deze onmiddellijk gekoeld kan worden om een warme BLEVE (vuurbal en drukgolf) te voorkomen. Voor een overzicht van de mogelijkheden tot bestrijding van een incident bij scheepvaart op de Lek wordt daarom advies gevraagd aan de regionale brandweer. Hierbij wordt opgemerkt dat de regio beschikt over een veertaxi met blusvoorzieningen. Deze veertaxi kan ingezet worden bij calamiteiten.

Zelfredzaamheid

De meest effectieve maatregel om de mogelijkheden tot zelfredzaamheid te vergroten, is afstand te houden tussen de risicobron en de potentiële slachtoffers. Daarnaast verdient het aanbeveling om bij inrichting van nieuwe plangebieden langs of nabij de risicobronnen de volgende maatregelen te treffen:

- Het wegenplan zodanig inrichten dat de vluchtwegen van de risicobronnen aflopen;
- Het toepassen van zo min mogelijk glas aan de risicozijde;
- De gebouwen dusdanig ontwerpen zodat niet verblijf ruimten als bergingen, keukens, wc's en trappenhuizen aan de gevaarszijden zijn geplaatst;
- De gebouwen loodrecht projecteren ten opzichte van de risicobron.

Voor de hulpverleningsdiensten is het van belang dat aanwezigen tijdig gewaarschuwd worden. Dit kan met behulp van het zogenaamde waarschuwings- en alarmeringssysteem (WAS). Het WAS-netwerk is dekkend voor het plangebied. Het gebruik van WAS, eventueel aangevuld met het gebruik van SMS-alert kan eraan bijdragen dat het aantal slachtoffers wordt beperkt.

8.7.3 Conclusie

In en nabij het plangebied zijn slechts twee risicobronnen aanwezig. Beide risicobronnen vormen geen belemmering voor dit bestemmingsplan. De Lek heeft geen $PR10^{-6}$ contour. Een berekening van het groepsrisico is niet benodigd omdat het groeprisico met zekerheid lager is dan 0,1 x de oriëntatiewaarde.

Het sportfondsenbad Nieuw-Lekkerland B.V. heeft evenmin een $PR10^{-6}$ contour. Het invloedsgebied bedraagt 24 meter, hierbinnen zijn geen (beperkt) kwetsbare functies geprojecteerd.

Vanuit externe veiligheid zijn er geen belemmeringen voor de haalbaarheid van het voorliggende bestemmingsplan. Daarmee is sprake van een aanvaardbare veiligheidssituatie.

9 Uitvoerbaarheid en handhaving

9.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

In het voorliggende bestemmingsplan wordt ingezet op het behoud en ñ waar mogelijk - versterken van de bestaande ecologische en cultuurhistorische waarden van het werelderfgoedcomplex Kinderdijk-Elshout. Naast het beheer van de huidige cultuurhistorisch-landschappelijke en natuurlijke waarden, spelen ook het eigen karakter en de toegankelijkheid van het gebied een belangrijke rol. Door een aantrekkelijker uitziende en beter functionerende entree van het gebied en door vergroting van de recreatieve mogelijkheden/voorzieningen kunnen meer mensen in het gebied worden vastgehouden. Bovendien wordt het gebied op deze manier beter beleefbaar gemaakt voor de bezoeker. Met het oog hierop wordt het plan maatschappelijk uitvoerbaar geacht.

Hierbij wordt opgemerkt dat conform ex artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) overleg wordt gevoerd met instanties die belast zijn met het behartigen van belangen in het plangebied. Tevens worden belanghebbenden in de gelegenheid gesteld schriftelijk en/of mondeling te reageren op het bestemmingsplan. Hierover in hoofdstuk 10 meer.

9.2 Economische uitvoerbaarheid

Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan dient op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) in de toelichting van een bestemmingsplan minimaal inzicht te worden gegeven in de economische uitvoerbaarheid van het plan. Tevens bestaat op grond van de Wet ruimtelijke ordening de verplichting om, indien sprake is van ontwikkelingen waarvoor de gemeente redelijkerwijs kosten moet maken, bijvoorbeeld voor de aanleg van voorzieningen van openbaar nut, en de plankosten, deze moeten kunnen worden verhaald op de initiatiefnemer c.q. ontwikkelaar. Een en ander dient te worden vastgelegd in privaatrechtelijke overeenkomsten met iedere grondeigenaar. Als er met een grondeigenaar geen overeenkomst is gesloten en het kostenverhaal niet anderszins is verzekerd, dient een exploitatieplan te worden opgesteld welke tegelijkertijd met het bestemmingsplan moet worden vastgesteld.

Conclusie

Tussen de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk (SWEK) en de gemeente wordt een anterieure overeenkomst gesloten. Het kostenverhaal is hiermee anderszins verzekerd en het opstellen van een exploitatieplan is niet noodzakelijk. De Stichting zal geheel voor eigen rekening en risico overgaan tot de ontwikkeling en realisatie van het plan.

9.3 Handhaving

De verantwoording voor het handhavingsbeleid binnen de gemeente berust bij het team handhaving. Deze afdeling heeft tot taak de uitgangspunten, zoals deze in dit plan zijn verwoord, te bewaken. Dit betreft zowel de ruimtelijke als functionele opbouw van het

gebied. Terzake van de ontwikkelingsregelingen zal een zorgvuldig beleid worden gevoerd, zoals in de regels van het plan is aangegeven.

10 Inspraak en overleg

10.1 Inspraak

Het voorontwerpbestemmingsplan wordt, conform de gemeentelijke inspraakverordening, voorafgaand aan de formele bestemmingsplanprocedure voor inspraak vrijgegeven. Gedurende de inspraaktermijn is een ieder in de mogelijkheid gesteld schriftelijke en/of mondeling te reageren op het bestemmingsplan.

De ontvangen inspraakreacties zijn samengevat en beantwoord in de Nota beantwoording inspraak en vooroverleg, die als bijlage 7 bij de toelichting is opgenomen.

10.2 Overleg

Conform ex artikel 3.1.1. van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) dienen burgemeester en wethouders bij de voorbereiding van een bestemmingsplan overleg te plegen met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met de Rijks- en provinciale diensten die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn.

In dit kader is het voorontwerpbestemmingsplan aan diverse betrokken instanties voorgelegd. De ontvangen overlegreacties zijn samengevat en beantwoord in de Nota beantwoording inspraak en vooroverleg, die als bijlage 7 bij de toelichting is opgenomen.

10.3 Vervolgprocedure

Ontwerpfase

Na afronding van de inspraakprocedure en het vooroverleg is de formele bestemmingsplanprocedure gestart. De aanpassingen die volgden uit de inspraak- en overlegreacties zijn verwerkt in het ontwerpbestemmingsplan. Ook zijn er enkele ambtshalve aanpassingen doorgevoerd.

Op de voorbereiding van een bestemmingsplan is artikel 3.8 Wro (gelezen in samenhang met afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht) van toepassing. De kennisgeving van het ontwerpbesluit tot vaststelling van het bestemmingsplan moet in de Staatscourant worden geplaatst en dient - met de inwerkingtreding van de Wet ruimtelijke ordening - ook via elektronische weg te geschieden. Tevens dient de kennisgeving te worden toegezonden aan die diensten van Rijk en provincie die belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn, aan het waterschap en aan belanghebbende gemeenten.

Het ontwerpbestemmingsplan heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Binnen deze termijn is een ieder in de gelegenheid gesteld schriftelijk en/of mondeling een zienswijze op het plan in te dienen. Ook zijn de stukken met de kennisgeving aan de eerder genoemde diensten en instanties toegezonden (artikel 3:13 Awb) en is aangegeven waar de (digitale) stukken te vinden zijn (elektronische kennisgeving).

Gedurende de inzagetermijn zijn 9 zienswijzen ingediend. Deze zijn samengevat en beantwoord in de Nota zienswijzen, die als bijlage 9 bij de toelichting is opgenomen.

Vaststellingsfase

Binnen twaalf weken na de termijn van terinzagelegging moet de gemeenteraad beslissen omtrent de vaststelling van het ontwerpbestemmingsplan.

Tegen het besluit tot vaststelling staat, voor belanghebbenden, direct beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Direct na de beroepstermijn treedt, indien tijdens de beroepstermijn geen verzoek om voorlopige voorziening is ingediend, het plan in werking.